

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

Gospodarsko razstavišče v Ljubljani, kjer bodo plenarna zasedanja VII. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, je dobilo te dni povsem novo podobo. Urejena je že velika kongresna dvorana, zgrajena so upravna poslopja in okrašena ploščad pred razstaviščem.

OB ROBU VOLITEV V DELAVSKE SVETE

Krepitev delavskega upravljanja

V PRAKSI IN ZAVESTI DELOVNIH LJUDI

Predvolilne priprave so se približale koncu. V številnih podjetjih so delavske svete že izvolili, v ostalih drugih kolektivih pa jih bodo prihodnje dni.

Danes že lahko rečemo, da so volilne priprave in volitve delavskih svetov močno razgibale naše kolektive in prispevale precejšen delež h krepitvi delavskega upravljanja v praksi in zavesti delovnih ljudi. V kolektivih v teh dneh živahno razpravljajo o delu organov delavskega upravljanja, o njihovih uspehih, težavah, slabostih in perspektivah, pa tudi o problemih našega splošnega gospodarskega razvoja. Delovni kolektivi ocenjujejo preteklo dejavnost v podjetjih, razpravljajo o kandidatih za bodoče organe delavskega upravljanja in volijo tiste, za katere so prepričani, da bodo kos tej težavni nalogi.

Iz volilnih poročil, iz razgovorov v podjetjih in tudi iz še precej skopih statističnih podatkov lahko ugotovimo naslednje:

— Skoro vse sindikalne organizacije se v teh dneh zavedajo svojih nalog in s svojo dejavnostjo politično usmerjajo in vsebinsko bogate volilno aktivnost v podjetjih.

— Dosedanji volilni rezultati potrjujejo visoko politično zrelost delovnih ljudi. V kolektivih, kjer so volitve že izvedli, je volilo povprečno nad 80% volilnih upravičencev.

— Kadrovski sestav novih delavskih svetov je boljši. V njih je več članov Zveze komunistov,

več mladih ljudi, pa tudi žena; odnos med delavci in uslužbenci, člani delavskih svetov, v glavnem ustreza razmerju med zaposlenimi delavci in uslužbenci v podjetju.

Ze ti podatki dokazujejo, da temelji volilna dejavnost na trdnih in zdravih temeljih, ki so pogoj za nadaljnji razvoj delavskega upravljanja in za še večjo sprostitev ustvarjalne pobude proizvajalcev.

Dogajajo pa se tudi napake in ne bi bilo prav, če bi jih zamolčali. Večinoma izvirajo iz nepravilnih pojmovanj, kakšni naj bodo odnosi med vodstvom podjetja in kolektivom, iz birokratskih težav nekaterih ljudi v podjetju, iz podcenjevanja kolektiva in organov delavskega upravljanja, pa tudi iz nekaterih pomanjklivosti v poslovanju podjetja, v nagrajevanju in tako dalje.

— V kranjskem okraju n. pr. ugotavljajo, da so se v nekaterih kolektivih dokaj formalno lotili volilnih priprav. V teh podjetjih sodijo, da gre le za izvolitev novega organa, ne pa tudi za temeljito oceno dosedanje dejavnosti, za jasno perspektivo bodoče dejavnosti delavskih svetov, za čim večjo politično aktivizacijo proizvajalcev. Zato se dogaja, da ponekod

ne poslušajo poročila, o kandidatih pa razpravljajo predvsem s stališča, kakšni so kot posamezniki. Ne govorijo dovolj o problemih in odnosih v podjetjih, ne grajajo napak in zato tudi ne izbirajo kandidatov po trezni presoji, kdo bi boljše in kdo slabše reševal takšne ali drugačne gospodarske in družbene probleme. V Zireh so na primer sestavili dve kandidatski listi in potem so se spraševali, katera naj odstopi, niso pa ocenili razmer v podjetju in na podlagi takšne ocene ugotovili, kdo od predlaganih kandidatov bi bil boljši.

— Nekaterih podjetjih se nič kaj ne ogrevajo za sprosteno razpravo, ker se verjetno boje, da bi delavci grajali nepravilnosti. V teh kolektivih se skušajo izogniti razpravi o najbolj perečih problemih s tem, da govorijo o delovanju organov upravljanja zgolj načelno. V Celju so na primer ugotovili, da sindikalna podružnica in Tovarni emajlirane posode ni dovolj prisluhnila mnenju delavcev, ni dovolj odločno podprla delavce, zato tudi ni bilo zadosti odkrite in široke razprave o vseh problemih v tovarni in tudi o tistih, ki so nastali zaradi nepravilnega odnosa med kolektivom in vodstvom.

(Nadaljevanje na 4. strani)

KAKO BOMO PRAZNOVALI

letošnji prvi maj

Koliko lepih, nepozabnih, enkratnih spominov se trina, ko pričakujemo 1. maj, praznik bojev in zmag delavskega razreda, praznik veselja, pomladi in zaupanja v srečo delavskega razreda. Danes, ko proslavljamo 1. maj svobodni, v svobodni domovini, se nam zdi, da je bilo vedno tako, da so ga vedno delavci pričakovali z žarečimi očmi. Pričakovali pa so ga s hrepenenjem po življenju, ki bo vredno človeka.

Vsak 1. maj pomeni novo zmago delavskega razreda, pomeni nov korak k dokončni zmagi delavskega razreda nad vsemi izkoriščevalci.

Prav zato je tudi vsako praznovanje lepše in vsebinsko bogatejše; navdaja nas z večjo sproščenostjo in gube na četu se umikajo vselemu smehu.

In kako bodo letošnji 1. maj praznovali naši delavci? Po pripravah sodeč, lahko zapišemo, da ga žele proslavljati v naravi, v naših planinah. Pred vojno, ko je bilo proslavljanje največje delavskega praznika trn v peti takratnim oblastnikom, ki niso dovolili praznovanja v delavskih središčih, so se napredni delavci zbirali v gorah. Na predvečer so zagoreli skriti kresovi. V naselju so stari in mladi prepevali revolucionarne pesmi, proti nebu so švigale rakete. Zoro pa je pričakovala rdeča zastava, izobešana na vidnem, a težko dostopnem mestu, da so imeli potem žandarji obilo dela, preden so lahko sneli sto sramo svoje kraljevine. Medtem pa se je iz naselja valila reka ljudi v bližnje planinske postojanke. Rdeč nagelj, rdeča bluza ali ruta so spominjali na prelito delavsko kri, spominjali so na zadnji boj, ki go bo moralo delavstvo izbojevati, da bo lahko svobodno kovalo svojo usodo.

V planinah pa so delavsko prosvetna društva pripravila svojstven program. Godbe so razposajeno igrale, pevski zbori, pomešani z delavci s slušom in tudi brez posluha, so prepevali borbene pesmi. Nikogar ni motila neurbanost takšnega zbora, saj delavci niso peli za kritičnega poslušalca, peli so, kar jim je narokovalo srce, in zato je njihova pesem segla v srce. Kdo bi se spomnil številnih razposajenih iger, kdo bi pozabil na veselje in smeh, ko je odmeval 1. maja po vseh naših planinah!

In če se tako zazremo v preteklost in primerjamo priprave za letošnje praznovanje 1. maja, lahko ugotovimo, da je med njimi precej sorodnosti. Seveda pa je ta sorodnost pogojena v razmerah, v katerih živi naš delavski razred.

Tako nameravajo delovni kolektivi v dneh pred 1. majem prirediti o tovarnih mitingih, na katerih bodo politični voditelji govorili o uspehih zadnjih volitev v ljudske skupščine, o kongresu Partije, o svojih delovnih uspehih in uspehih komun. Na mitingih bodo sodelovali Svobode in prosvetna društva. S svojimi nastopi bodo prikazala uspehe lastnih prizadevanj na kulturnem področju, hkrati pa se bodo oddolžila vsem delavcem za njihovo razumevanje in pomoč.

Podobne proslave bodo organizirale tudi sindikalne podružnice v svojih naseljih. Največji poudarek pa bo dan proslavam na predvečer delavskega praznika. Svobode bodo na teh praznovanjih nastopile revolucionarni pesniki, z borbenimi koracnicami, odlomki iz dramskih del, plesi in recitacijami.

Za temi programi bodo na hribih zagoreli kresovi, marsikje pa se bodo ob kresu, ki bo zagorel na vidni vzpetini delavskega naselja, zbrali delavci in skupaj z godbo, pevskim zborom prepevali delavske in partizanske pesmi. Prižigali bodo rakete, plesali in vriskali od veselja nad svojimi zmagami.

Prvomajsko jutro bodo pripravile rdeče zastave, izložbe bodo okrašene z diplomami, zastavami in grafikoni naših uspehov, godbe bodo igrale podružnice... Marsikje so se oddolžili, da bodo odšli z godbo

(Nadaljevanje na 2. strani)

SEJA PREDSEDSTVA REPUBLIŠKEGA SINDIKALNEGA SVETA

Dne 14. aprila je bila v Ljubljani prva seja novizvoljenega predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov. Na dnevnem redu so bile naslednje točke:

1. Volitve delavskih svetov.
2. O nekaterih gospodarskih vprašanjih.
3. Notranja organizacija republiškega sveta.

Iz referata tovariša Babiča in iz razprave, ki mu je sledila, je bilo razvidno, da so volilne priprave in volitve delavskih svetov močno razgibale delovne kolektive. Dosedanji volilni izidi potrjujejo visoko politično zrelost naših delovnih ljudi. Vidne pa so tudi nekatere slabosti, ki večinoma izvirajo iz podcenjevanja kolektiva in iz nekaterih pomanjklivosti v poslovanju podjetij.

Po razpravi o volitvah delavskih svetov je predsednik republiškega sveta tovariš Stane Kavčič razložil nekatera pereča tekoča gospodarska vprašanja. Med drugim je opozoril na hitro rast investicijskih sredstev in na

neskladnosti v investiranju. Zaradi tega so potrebne določene omejitve in odločnejša usmeritev investicij na področja standarda, kar bi zlasti morala upoštevati podjetja in občine ter okraji.

Tovariš Stane Kavčič je opozoril tudi na nepravilne težnje v nekaterih delovnih kolektivih, ki se kažejo v samovoljnem in spekulativnem zviševanju tarifnih postavk.

Predsedstvo je nato potrdilo predlog tajništva c imenovanju naslednjih odborov in komisij pri republiškem svetu:

1. Odbor za politična in organizacijska vprašanja.
2. Odbor za gospodarstvo.
3. Odbor za komunalno politiko.
4. Odbor za socialno politiko in delovna razmerja.
5. Komisija za družbeno in delavsko upravljanje.
6. Komisija za kulturo, prosveto in tisk.

S tem je bila seja predsedstva zaključena.

PRED VII. KONGRESOM ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

ZGODOVINSKI DNEVI

Samo štirje dnevi nas še ločijo od zgodovinskega dogodka — VII. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije. V prostori Gospodarskega razstavišča v Ljubljani se bo v torek začel kongres. 1807 delegatov bo poslušalo poročilo o nalogah Zveze komunistov v zvezi z mednarodnim položajem in notranjim razvojem socialistične graditve Jugoslavije, ki ga bo prebral generalni sekretar Zveze komunistov Josip Broz Tito. Delegati bodo razpravljali o dosedanjem delu, uspehih in slabostih, o načrtu programa in predlaganih spremembah in dopolnitvah statuta organizacije, skletvali bodo o bodočih nalogah Zveze komunistov Jugoslavije.

To bo zbor, ki bo pomenil zaključek določenega obdobja v našem razvoju, ko smo že izbojevali odločilno bitko za prihodnost, prihodnost, kakršno si želimo sami in jo ustvarjamo s svojimi rokami. Seveda pa bo na kongresu tudi odkritje povedano, da še nismo zadovoljni z današnjim stanjem čeprav smo dosegli zavidejive uspehe.

Kakšna je bila prehojena pot, kakšni so dosežki?

V kongresu Zveze komunistov Jugoslavije je določil, da velja v prihodnjem obdobju še nadalje razvijati in krepiti materialno osnovo socializma in nadalje krepiti in razvijati demokratični mehanizem samoupravljanja delavskega razreda in delovnih ljudi sploh. Ob izpolnjevanju teh dveh temeljnih nalog se je Zveza komunistov izredno učvrstila in idejno-politično okreplila. To sta bili nalogi, ki jih niso izpolnjevali samo komunisti, temveč nalogi, ki so jih izpolnjevali milijoni naših delovnih ljudi. Milijoni naših državljanov so s konkretnim reševanjem družbenih in političnih vprašanj krepili organe upravljanja, tako da je pri nas v praksi uresničeno Leninovo načelo:

»Spreminjanje oblasti v ime delovnega ljudstva v oblasti delovnega ljudstva.«

1807 delegatov bo razpravljalo in sklepalo o načrtu programa. Ta razprava bo nedvomno izredno pomembna za ves naš nadaljnji razvoj. Zakaj? To bo namreč nespomembnejši dokument te vrste, ki so ga imeli komunisti Jugoslavije v svoji 40-letni zgodovini. V na-

črtu programa so razloženi pogledi jugoslovanskih komunistov za minulo obdobje. Ocenjen je revolucionarni boj delavskega razreda in narodov Jugoslavije, preštudirana je praksa graditve socializma v Jugoslaviji in našeta so načela boja za socializem v naših pogojih. V programu so vsebovani odgovori na vsa osnovna vprašanja našega notranjega razvoja, na pomembna vprašanja, ki se tičejo boja za socialistično demokracijo in graditev našega sistema socialistične demokracije. V njem je zelo jasno določena vloga zavestnih

socialističnih sil v graditvi novih družbenih odnosov v naših pogojih, določeno je mesto Zveze komunistov kot najzavestnejše sile družbe. In v načrtu so tudi razloženi pogledi jugoslovanskih komunistov na probleme mednarodnega delavskega gibanja, kot tudi na vlogo delavskega gibanja Jugoslavije v sodobnih pogojih boja za zmago sil socializma in za popoln poraz starega kapitalističnega družbenega sistema.

To je manifest socialistične demokracije, manifest samouprave delavskega razreda in delovnih ljudi sploh zato, ker se v njem zrcali teorija in praksa našega socialističnega razvoja v obdobju po zmagoviti zaključeni revoluciji.

Samo štirje dnevi nas še ločijo od zgodovinskega datuma. Lahko trdimo, da bo imel VII. kongres zgodovinski pomen, kajti nad 1800 delegatov bo ob prisotnosti naših gostov in gostov iz tujine razpravljalo o tako pomembnem dokumentu kot je program Zveze komunistov Jugoslavije in o statutu organizacije, o nalogah, ki so še pred nami, o nalogah, ki seveda niso majhne.

in njem zrcali teorija in praksa našega socialističnega razvoja v obdobju po zmagoviti zaključeni revoluciji.

Samo štirje dnevi nas še ločijo od zgodovinskega datuma. Lahko trdimo, da bo imel VII. kongres zgodovinski pomen, kajti nad 1800 delegatov bo ob prisotnosti naših gostov in gostov iz tujine razpravljalo o tako pomembnem dokumentu kot je program Zveze komunistov Jugoslavije in o statutu organizacije, o nalogah, ki so še pred nami, o nalogah, ki seveda niso majhne.

Kakoj po prvi svetovni vojni se je znašel jugoslovanski delavski razred v novo nastali državi v obujnih razmerah. Na železnih cestah pa so postlele te razmere še posebej neznosne. Uvesti so hoteli sistem, ki je obstojal v predvojni Srbiji in ni poznal nobene socialne zakonodaje. Železničarji so takoj ugotovili, da se morajo — če si hočejo izboljšati smotni položaj — urediti službene pogoje. Za njihove pravice naj bi se borila novo ustanovljena Zveza železničarjev in transportnih delavcev Jugoslavije.

Spomladi leta 1920 je takratni prometni minister Korosec sklical konferenco s predstavniki železničarjev, češ da bo sam rešil spor. Toda Komunistična partija je pravočasno opozorila na manevre buržoazije in Zveza železničarjev je organizirala generalno stavko, ki se je začela v noči med 16. in 17. aprilom.

»Železničarje«, glasilo Zveze železniških in transportnih delavcev, je dne 17. aprila zapisal tole:

»Sila je prekipela do vrhunca in promeno

osebje se bo moralo poslužiti s h razpoložljivih sredstev za obrambo svojih pravic proti nasilju, pa naj pride od katere koli strani.«

Promet je bil ustavljen, vlada je izdala ukaz, naj se stavka zatre in mobilizira železničarje. Le-ti pa so kljub temu vztrajali. V Zidanem mostu in drugih mestih je prišlo do krvavih spopadov s policijo in žandarmerijo. Podobno se je dogajalo tudi v nekaterih drugih krajih Srbije, Hrvatske in Bosne. Tudi ostali delavci so podprli borbo železničarjev. V Trbovljah so rudarji ustanovili sovjetsko oblast. Grafični delavci niso hoteli tiskati buržoaznih listov, ki so klevetali železničarje. V Bosanskem Brdu je 19. aprila prišlo do spopada, v katerem je padlo več ljudi. Podobni spopadi so bili v Nišu, Sarajevu, Kragujevcu in drugod.

LJUBLJANA, ZALOŠKA CESTA.

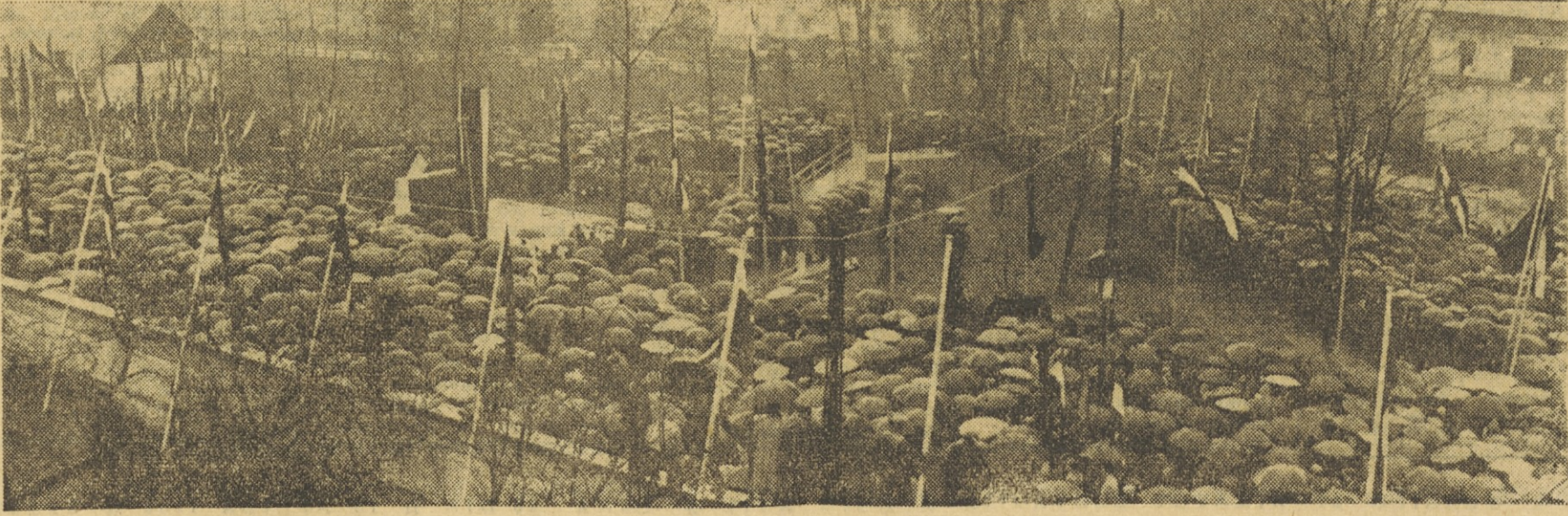
24. APRILA LETA 1920

Velike skupine železničarjev, ki so se jim pridružili tudi drugi delavci, so se zbrale na Zaloški cesti in se napotili v mesto. Žandarmerija in policija je Zaloško cesto in vse prehode v okolici zaprla in brez opozorila streljala na neoboroženo množico. Na Zaloški cesti je za zmeraj obljubilo 14 ljudi, 75 pa je bilo ranjenih.

LJUBLJANA, 15. APRILA 1958

Deževen dan ni oviral neštetih ljudi, ki so v povorki odhajali na Zaloško cesto. Vsi ti nešteti — med katerimi so bili tudi člani Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije Miha Marinko, Franc Leskošek in Djuro Salaj — so se poklonili spominu borcev, ki so darovali svoja življenja za delavske pravice. Ob tej priložnosti je tovariš Franc Leskošek odkril spomenik, na katerem je na večjem reliefu s podobo udeležencev stavke zapisano: »Hrast vihar izruje, človeka stre sovraž. Moležica vihuri kljubuje, z ranjenimi prsi hiti od zmag od zmag.«

Na manjšem reliefu pa so vklesane te besede: »Iz teme in žalosti sušnih dni skozi plamen v lepši svet.«

PRVO ZASEDANJE NOVOIZVOLJENIH DELAVSKIH SVETOV

Kot predvidevajo Navodila za volitve v delavske svete (Ur. l. FLRJ 8/56), morajo novoizvoljeni delavski sveti prvič zasedati 15 dni po volitvah. Na prvem zasedanju poslušajo poročilo predsednika volilne komisije, izvolijo predsednika delavskega sveta in nov upravni odbor, medtem ko dotedanji predsednik poroča o delu prejšnjega upravnega organa.

Funkcija predsednika delavskega sveta je zelo pomembna, zato je prav, da sindikalne podružnice in delavski sveti posvetijo temu s skrbjo. Novo izvoljeni člani delavskega sveta volijo predsednika javno, lahko pa tudi tajno. Lani so mnogi kolektivni v svojih poslovnih predvidevalih, da je po volitvah voliti tudi namestnik. Smatramo, da je to pravilno in koristno, v tem primeru se namreč delo nemoteno nadaljuje, četudi je predsednik odsoten. Na prvem zasedanju naj bi delavski sveti izvolili tudi predvidene komisije delavskega sveta in sprejeli poslovnik dela. Zelo pomembno vprašanje je tudi poročilo predsednika prejšnjega upravnega odbora. Čeprav so prav letos na predvolilnih sestankih vodilni ljudje zelo izčrpno poročali o gospodarjenju v podjetju in so bile tudi razprave o tem zelo razgibane, mora

biti poročilo predsednika upravnega odbora konkretno in mora prikazati, kakšno je bilo finančno poslovanje, kako so uporabili finančna sredstva. Prav zaradi zelo obširne obravnave in tudi kritike v dobi predvolilnih priprav bodo upravni odbori lahko izčrpno poročali in nakazali tudi konkretne probleme, ki naj jih rešujeta novoizvoljeni delavski svet na svojem prvem zasedanju, potem pa naj preide na volitve novega upravnega odbora. Kot je znano, štejejo upravni odbori 3-11 članov, vključno z direktorjem podjetja, ki ga ne volijo, temveč je po svojem položaju član upravnega odbora. Glede na razne nepravilnosti pri volitvah upravnih odborov morda ne bo odveč, če opozorimo, da mora biti v upravnih odborih tri četrtine delavcev iz nesrednje proizvodnje. Na to je treba misliti, ko predlagamo kandidature za upravni odbor. Da je razmerje pravilno, pa skrbi volilna komisija. Predlaga lahko vsak član delavskega sveta. Volitve v upravni odbor so tajne. Če se po glasovanju ugotovi, da več kot četrtina izvoljenih kandidatov ni iz nesrednje proizvodnje v temeljni gospodarski panogi podjetja, jih pride v novi upravni odbor samo toliko, da tvorijo četrtino upravnega od-

bora. Izvoljeni so tisti kandidati, ki so dobili po vrstnem redu največ glasov.

Pri volitvah v upravni odbor je važno opozoriti tudi na določilo, da ne more biti izvoljenih več kot tretjina članov iz prejšnjega leta. Če se ugotovi, da volitve niso pravilno potekale, se je mogoče pritožiti v treh dneh neposredno okrajnemu sodišču. Zato je treba točno sestaviti zapisnik o izidu glasovanja, sam volilni material pa shraniti.

To so le glavna določila glede volitev upravnih odborov in je vredno na njih opozoriti, ker je že večkrat prišlo do raznih nepravilnosti. Prav je, da se novoizvoljeni člani na prvih zasedanjih delavskih svetov seznanijo s svojimi pravicami in dolžnostmi.

Novoizvoljeni upravni odbori morajo sklicati prvo sejo najkasneje 15 dni po izvolitvi, na kateri prevzemajo upravne posle. Najkasneje 8 dni po prvi seji upravnega odbora mora zasedati delavski svet, ki potrdi poročilo o prevzemu uprave podjetja. Zaradi vsega tega ne smemo zapostavljati prvih zasedanj delavskih svetov in volitve upravnih odborov. Sindikalne podružnice naj poskrbe, da bodo zasedanja skrbno in vsestransko pripravljena. Prav je, da na ta zasedanja povabijo tudi člane delavskega kolektiva kakor tudi zastopnike občinskih in okrajnih zborov proizvajalcev ter predstavnike političnih organizacij, da se seznanijo z delom in nalogami novoizvoljenih delavskih svetov.

France Plazar

PRAVNE PISARNE PRI SINDIKALNIH SVETIH

Nova oblika zaščite delovnega človeka

K sestavku »Mimo zakona«, objavljenem v 14. številki Delavske enotnosti, nam je tovariš L. C. iz Izole poslal pismo, v katerem daje dobre pobude za to, da v prihodnje ne bi bilo več podobnih napak, kot so opisane v omenjenem članku. Med drugim piše:

Delavci in večina uslužbenecv v podjetjih navadno nimajo dovolj možnosti, da bi se poučili o novih predpisih neposredno iz uradnega lista ali iz strokovnih revij in mesečnikov. V več podjetjih prirejajo kratka predavanja, na katerih pojasnjujejo delavcem nove predpise. To opravilo pravnik ali pa sekretar podjetja. Toda vsa ta predavanja niso vselej dosti vredna, ker je pač predavatelj član kolektiva. Zaradi lastne varnosti se vseh takih dolob novoga zakona ali uredb, še bolj pa vseh napak, ki jih novi zakon odpravlja, previdno ognja odloče se jih dotakne tako, da prizadetim ne bi preveč odprl oči. Seveda ostane potem vse pri starem.

Vse to dokazuje, da bi kazalo organizirati javna predavanja o novih predpisih izven podjetja, recimo na sedežih občinskih sindikalnih svetov. Delavci bi z zanimanjem poslušali taka predavanja. Tudi vprašan ne bi zmanjkalo. Odveč je poudariti, da za taka predavanja ne bi smeli pobirati vstopnine.

Prav s tem v zvezi bi omenil še vprašanje pravne pomoči delavcem in uslužbencem. Res da imamo odvetnike, toda novi zakon o odvetništvu omogoča ustanavljanje pravnih posvetovalnic in pisarn za pravno pomoč tudi v okviru ljudskih odborov in družbenih organizacij. Mislim, da bi lahko sindikalne organizacije na sedežu vsake občine, na primer pri občinskih sindikalnem svetu, odprle pravno posvetovalnico. Odprta naj bi bila popoldne, da bi jo lahko delavci obiskovali v prostem času. Morda bi kazalo imeti uradne ure tudi ob nedeljah popoldne. To pa je še stvar same organizacije in neposredno pogodbe s pravnikom, ki bi prevzel to delo. Denarna sredstva bi morala biti drugotna skrb.

Vodstva gospodarskih organizacij bi potem vedno pomislila, da bo morda njihove odločbe pregledal od njih neodvisen strokovnjak in bo morda vložil proti njim pritožbo ali tožbo; zato bodo veliko bolj pazili na zakonitost. S tem bi pomagali tudi inšpektorjem za delo. Če bi imeli sindikalne pravne pisarne, bi tudi te skrbele za zakonito izvajanje zakona o delovnih raz-

merjih, zaključuje svoje pismo tovariš L. C. iz Izole.

Pobuda za odpiranje pravnih posvetovalnic je res dobra in bi jo kazalo uresničiti, kjer se le da. Ponekod že imajo pravne posvetovalnice. Pred kratkim smo poročali, da so jo odprli v TAM. Od 1. februarja dalje ima pravno posvetovalnico tudi republiški zavod za socialno zavarovanje LRS, ki daje pravne nasvete predvsem glede pokojninske prevredbe na zahtevo, kasneje pa bo dajala nasvete v vseh zadevah socialnega zavarovanja. Podobno je pri nekaterih okrajnih zavodih.

Pravne nasvete o delovnem razmerju dajejo tudi vsi inšpektorji za delo.

Na eni izmed svojih sej je tudi tajništvo republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo razpravljalo o podobni službi pri sindikatih. »Delavska enotnost« je nekaj let brezplačno odgovarjala na vsa pravna vprašanja glede delovnih razmerij, delavskega upravljanja in socialnega zavarovanja, v načrtu pa so še nove oblike, tako na primer urad za pritožbe pri republiškem svetu Zveze Sindikatov, da bi pomagali delavcem in uslužbencem, ki bi jim kdorkoli skušal kratiti njihove pravice.

Tobela
NOGAVICE Z LASTOVKO

NYLON, PERLON, ENKALON, CREPPE-NYLON

Ribarjenje v kalnem

Leta 1955 so v podjetju TESAR v Ljubljani najeli kratkoročno posojilo in zgradili stanovanjsko hišo. Obvezali so se, da bodo več kot 30 milijonov dinarjev vrnili že v treh letih. Od takrat je minilo precej časa. V podjetju so medtem ugotovili, da so se prehitro odločili za kratkoročno posojilo in da ga v tako kratkem času ne bodo mogli v celoti vrniti. Zato so zaprosili občino (mimogrede povedano — precej pozno), naj jim dovoli, da bodo posojilo odplačevali deset let. Občina je prvo odločilo. Toda pred tem se je v podjetju zgodilo še marsikaj.

Ko so letos sprejemali zaključni račun, so sklenili, da bodo iz dobička delili še po eno plačo. Člani komisije, ki so v »Tesarju« pregledovali zaključni račun, pa so se pozanimali za obveznosti, ki jih ima ta kolektiv do občine. In tedaj so v podjetju začeli govoriti, da so na občini ustavili izplačevanje plač iz dobička, da delavci ne bodo dobili ničesar itd. Predstavniki podjetja, delavskega sveta in sindikalne organizacije ter občine so se sporazumeli, da bo vprašanje dolgoročnega posojila zadovoljivo rešeno. 4. aprila, ko so to stvar pretresali na občini, pa so delavci v zgodnjih jutranjih urah v obeh obratih »Tesarja« ustavili delo in ponovno zahtevali natančnih pojasnil o preseženi plači, češ da so do nje upravičeni, pa četudi na občini ne bi zadovoljivo rešili »Tesarjev« posojilo.

V podjetju so dobro vedeli, da dobička ne bodo mogli izplačati, dokler jim občina ne podaljša posojila. Prav tako so delavski svet, vodstvo sindikalne organizacije pa tudi vodstvo podjetja dobro vedeli, da bo njihova prošnja zadovoljivo rešena. To so povedali tudi delavcem, vsaj tistim, ki delajo v obratu v Parmovi ulici, tako pravijo.

Čudno pa se nam zdi, kako to, da so delavci še enkrat zahtevali pojasnil in da so dogodki (zadeva s posojilom, razprave na občini in zahteva delavcev, da jim še enkrat povedo, zakaj v podjetju ne delijo dobička) sledili drug za drugim. Doda se nam, kakor da so »nekateri« hoteli podpreti prizadevanje podjetja, da bi prošnja na občini čimugodnejše rešili. To pa smrdi po izsiljevanju. Zato je njihovo dejanje vse obsojno vredno.

Nace Borštnar

PRIZOR Z IZVEDENJA DELAVSKEGA SVETA V PEKARNI »AJDOVŠČINA« V LJUBLJANI

»POČAKAJTE, BOM VPRAŠALA...«

Običajen telefonski poziv: »Je tam pekarna Ajdovščina? Ali v vašem podjetju danes volite delavski svet?« Tako sem po telefonu vprašal tovarišico Z. A.

»Počakajte, prosim,« je dejala, »bom vprašala.«

Ni mi bilo treba dolgo čakati. Z odgovorom sem bil zadovoljen, toda z obdobjem je tisto: »Počakajte, bom vprašala.«

O pripravah na volitve v delavske svete smo veliko pisali, še več pa govorili o tem, da mora vsak član delovnega kolektiva poznati uspehe podjetja, da mora dobro vedeti, kako je delavski svet gospodaril itd. Toda, ali je bilo povsod tako? Ali so bili res vsi delavci, vzemimo v pekarni »Ajdovščina«, seznanjeni z volitvami? Če so bili, ali ni potem čudno, da je tovarišica Z. A. oklevala z odgovorom, ko smo jo vprašali, če danes volijo delavski svet?

Nace Borštnar

Letošnji prvi maj

Nadaljevanje s 1. strani

tudi na podeželju, kajti 1. maj ni samo praznik delavcev, marveč vseh delovnih ljudi. V zgodnjih jutranjih urah pa bodo privedli množične izlete v planine. Izletniki bodo spremljali godbe, pevski zbori, zabavni orkestri, telovadki Partizana, športniki, taborniki, ki bodo za izletnike pripravili pester program.

Ta program bodo izvajali na najbolj obiskanih planskih postojankah. Sledile mu bodo različne športne igre. Eni se bodo pomerili v nogometu, drugi v odbojki, tretji v kegljanju ali streljanju z zračno puško. Možnosti in prilik za sproščeno zabavo je obilo. Prepričani smo, da jih bodo naše organizacije znale izkoristiti.

Pozabiti pa ne smemo na ljudi, ki bodo ostali v naselju. Tudi zanje moramo poskrbeti.

Toda raznovrstne 1. maja traja dva dni. Ti li za naslednji dan bodo prosvetna društva pripravila program. Igralske skupine, lutkovna gledališča, kinematografi in športna društva bodo poskrbela, da bodo delavci tudi ta dan veselo preživeli.

Tako bo tudi letošnji 1. maj zvenel kot najlepši praznik delavskega narada, kot praznik vsega naprednega človeštva, ki si vse močnejše prizadeva, da bi postal čim bolj delovnega človeka lepše in bogatejše.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasiilo sindikatov Slovenije. — Izdaja Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo. — Odgovorni urednik Ivo Tavčar. — Tisk: Časopisnega podjetja »Slovenski poročevalci« v Ljubljani. — Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Cufarjeva ulica 3, poštni predal 284. — Telefon uredništva 32-338, uprave 30-046, skrupni za uredništvo in upravo 32-031. — Račun pri Mestni hišnici v Ljubljani 601-606-1-221. — List izhaja vsak petek. — Rokopisov ne vračamo. — Posamezna številka stane 20 dinarjev. — Naročnina v predplačilu je mesečna 80 dinarjev, četrtletna 240 dinarjev, polletna 460 dinarjev in letoletna 900 din.

Kako živimo?

Velika anketa Zveznega zavoda za statistiko bo zajela v Sloveniji več kot 10.000 gospodinjstev

Zvezni zavod za statistiko še dajal časa zbirati podatke o življenju in življenjskih stroških delavcev in uslužbenecv. Zato tudi naš republiški zavod za statistiko prejema vsak mesec zelo natančne odgovore o življenjskih stroških 280 delavskih in uslužbenških družin. Pri tej anketi sodelujejo štiričlanske družine, v katerih je zaposlen samo en član, zapisujejo pa vse svoje izdatke. Zraven tega še redno anketirajo 230 kmečkih gospodinjstev.

Povprečna družina v Sloveniji šteje 3,7 članov. Torej prevladujejo štiričlanske družine. Zato so napravili teoretično listo življenjskih stroškov vsake družine, v kateri so zajeti vsi življenjski stroški od stanovanja do obiska kulturnih ali športnih prirediteljev. Vse te izdatke preračunajo mesečno po trenutnih cenah, da bi dobili indeks življenjskih stroškov. Doselej pa še nismo imeli statističnega pregleda o izdatkih veččlanskih družin in samcev. Zato je Zvezni izvršni svet naročil statističnemu zavodu, da izpelje veliko anketo, v kateri bi zajeli 10 odstotkov vseh v industriji zaposlenih delavcev in uslužbenecv ter zaposlenih v javni upravi.

V tej velikopotezni akciji bodo samo v Sloveniji anketirali okoli 10.000 družin. V Mariboru 2400, v Ljubljani približno 2300, v Kranju 1000, v Celju 900, na Jesenicah 700, v Trbovljah 600, v Kopru in Izoli 400, v Sošanju in Velenju 400, v Trzinu 300, v Zagorju 300, v Ravnah 250, v Mežici 200 in v Hrastniku 160. Anketirali so pričeli 15. t. m., zaključili pa bodo delo 31. maja. Organizatorji ankete bodo v naštetih krajih na temelju spisov po posebnih (v tem primeru slučajnostni) statistični metodi anketirali na primer vsakega desetega delavca in njegovo družino. Vprašanja so zelo podrobna in številna. Podatki bodo toliko več vredni, kolikor iskrenjeji bodo odgovori. Sam na sebi en sam odgovor ni videti pomemben, toda po statistični obdelavi v vsej Jugoslaviji jih bo čez 100.000, zato bodo odgo-

vori toliko bolj pomembni, kolikor bodo točnejši. Ni vredno posebej poudarjati, da so posamezni odgovori anketirancev anonimni.

Posebno dragoceni bodo podatki o življenju samcev, ki bodo odgovorili med drugim na vprašanja, če pomagajo svojcem, ali pa sprejemajo pomoč od njih, kje in kako stanujejo, koliko plačajo za stanovanje, kaj jedo, v kakšnih pogojih delajo, kako se vozijo na delo, kako so oblečeni, kratko malo za

kaj potrošijo plačo in druge podobne podatke. Pravzaprav naj bi samci dali nekak zaključni račun vseh svojih dohodkov in prejemkov. Vprašan za veččlanska gospodinjstva pa je še več.

Delavci in uslužbenci so odgovarjali že na številne ankete, koristne in nekoristne. O koristnosti te ankete menda ni potrebno posebej govoriti. Zavod za statistiko pričakuje veliko razumevanja in pomoči tudi sindikalnih podružnic v posameznih delovnih kolektivih. D. D.

Osebni družinski upokojeenci prejema zvišane pokojnine

Najprej, lahko celo rečemo v rekordnem času, so izvršili predloženo prevedbo pokojnin okrajni zavodi za socialno zavarovanje v Ljubljani, Mariboru in Celju, v najkrajšem času pa bo uradna prevedba pokojnin končana v vsej Sloveniji. Doselej so v Sloveniji prevedli že okoli 60.000 osebnih in družinskih upokojevcv.

Pozanimali smo se, kako je potekalo delo pri uradni prevedbi pokojnin na ljubljanskem okrajnem zavodu za socialno zavarovanje, kjer so najprej opravili to delo. Prevedbo je opravljalo 19 referentov za pokojnine in invalidnine, tem pa sta priskočila na pomoč še dva pregledovalca njihovo delo, v arhivu jih je delalo devet, 18 strojepis pa je tipkalo nove odločbe.

Po tej prevedbi sprejemajo osebni upokojeenci ljubljanskega okrajnega povprečno za 17,3 odst. večje pokojnine. Prej so prejeli mesečno 108.120,214 dinarjev, doselej pa okrajni zavod za socialno zavarovanje nakazuje vsak mesec upokojeencem 126.927 tisoč 949 dinarjev za osebne po-

kojnine. To je za 18.807, 735 dinarjev več! Tudi družinske pokojnine so večje, povprečno kar za 30,1 odst. ali skupno za 9.520 tisoč 118 dinarjev mesečno. Prej so družinski upokojeenci prejeli 31.596.998 dinarjev, po prevedbi pa prejema vsak mesec 41.117.116 dinarjev. Na splošno so vsi ti zneski višji, kot je kazalo ob izidu novega zakona o pokojninskem zavarovanju.

Novi zakon upošteva tudi prevedbo pokojnine na zahtevo upokojeenca. Te prevedbe morajo biti opravljene do junija tega leta. Republiški zavod je izdal poseben priročnik, v katerem so vpisane vse, v novem zakonu zajete možnosti, da bi upokojeenci sami lahko vložili prošnje za prevedbo pokojnin. Največ prevedb bodo morali opraviti na

občo upravo. Oceniti bodo morali delovna mesta za mnogo let nazaj, torej bo to veliko in pomembno delo.

Na ljubljanskem okrajnem zavodu za socialno zavarovanje so doselej prejeli že čez 5000 vlog za prevedbo po zahtevi. Upokojeenci bodisi zahtevajo višji zavarovalni razred v skladu z delovnim mestom, ki so ga opravljali, ali pa dokazujejo delovna leta nad predpisano delovno dobo, ki doselej niso bila upoštevana. Posebna komisija bo pregledala vloge tistih, ki so bili v internaciji ali pa so v ujetništvu aktivno sodelovali proti okupatorju. Zastopniki socialnega zavoda in občinski odbor Zveze borcev pa bodo pregledali tiste vloge upokojeencv, ki so sodelovali v NOB.

brežičkem stadionu, kjer bodo med drugim nastopili člani telovadnega društva.

Kranj

V tovarni »Iskra« so priredili dva tečaja za kvalificirane in visokokvalificirane delavce. Tečaja obiskuje trikrat tedensko 150 delavcev.

Ljubljana

V Tovarni dekorativnih tkanin v Ljubljani so nedavno izvolili 36-članski delavski svet.

Maribor

Tudi v Mariborski tovarni avtomobilov so že izvolili delavski svet, v katerem je 73 delavcev, 16 mladincev in 3 ženske.

Hrastnik

V hrastniški steklarni so izvolili 51-članski delavski svet, v katerem je 6 mladincev in 10 žena.

Slovenske Konjice

Kmalu bo vsako podjetje v konjski občini dobilo nekaj stanovanj v upravni zgradbi nekdanjega okrajnega ljudskega odbora, ki so jo sprva namenili za sedež sodišča, šele kasneje pa so se odločili, da jo bodo zaradi občutne stanovanjske stiske preuredili v stanovanjsko zgradbo.

DROBNE NOVICE

Celje

Za delavski praznik 1. maj je okrajni sindikalni svet v Celju razpisal strelsko tekmovanje z zračno puško, ki naj bi se ga udeležile ekipe vseh sindikalnih organizacij. Zmagovalec bo prejel pokal okrajnega sindikalnega sveta, 5 najboljših ekip zračne puške, ostali pa diplome in praktična darila.

Ptuj

V Ptuj in okolici so precej živahno razpravljali pred volitvami novih delavskih svetov. Predsedniki delavskih svetov so kolektivom poročali o gospodarskem stanju podjetij, o organizaciji dela, tehnični zaščiti itd. Ponekod so prisotni opozarjali na vprašanja, ki se tičejo zdravstva. Povedali so, da morajo pogosto po več ur čakati, preden pridejo na vrsto pri zdravniku. J. D.

Šoštanj

V Šoštanju bodo letos zgradili okrog 500 stanovanj. Zgradili bodo zdravstveni dom, zregulirali bodo reko Pako od Šoštanja do Soteske, uredili novo šolo v Velenju itd. Sredstva za gradnjo šole bodo dobili tudi iz občinskega stanovanjskega sklada.

Brežice

Tudi pri nas se že pripravljamo na proslavitev 1. maja. Manjše proslave bodo v Dobovi, Kapeli in na Globeh. Osrednja prireditve pa bo na

Zmanjšajmo gospodarske investicije

Z VSKLAJEVANJEM NAČRTOV ZA OBNOVO IN RAZŠIRITEV PODJETIJ

STROKOVNA ZDRUŽENJA NAJ BI BILA RAZEN BANK OBLIKA DRUŽBENEGA NADZORA ZA SMOTRNO INVESTIRANJE — ORGANI UPRAVLJANJA PODJETIJ NAJ BI Z AKTIVNIM DELOM V ZDRUŽENJH ZAGOTOVILI, DA SE TA NE BI IZRODILA V ADMINISTRATIVNE ORGANE

V prejšnji številki smo v članku »Čim širše proizvodno sodelovanje« govorniki o prednosti kooperacije in o ustanavljanju skupnih skladov podjetij. Tokrat pa velja spregovoriti še o drugi strani proizvodnega sodelovanja, to je o vsklajevanju načrtov za obnovo in razširitev podjetij. Zakaj kaže razmisлити tudi o tem? Do takšnega, da tako rečemo, medsebojnega kreditiranja ni moč priti, če ti isti, ki da denar, ne ve, koliko več polizdelkov bo dobil za svojo proizvodnjo, ko bo kooperant moderniziral svoje naprave. In če hoče to vedeti, mora kooperantu sporočiti svoje potrebe ne samo za eno leto, ampak za leta naprej. To pomeni, da morajo kooperanti sodelovati med seboj tudi pri sestavljanju načrtov za obnovo in razširitev podjetij.

Pri vsem tem gre še za nekaj več. Trošenje denarja, namenjenega za investicije, nadzirajo pri nas finančni organi. Toda ali je ta nadzor že tudi zadosten porok, da vložimo denar veselej tja, kjer je najbolj potrebno, ali nam ta nadzor omogoča pravilno sestavo investicij? Praksa nas opozarja na določene slabosti v investiranju. Posamezna podjetja razširjajo svojo zmogljivost ne glede na to, da je drugod ne izkoriščajo popolnoma. Drugod zopet razširjajo proizvodnjo ne glede na zmogljivost kooperantov, ki jim dobavljajo nujno potrebne sestavne dele. Ker podjetja v primeru premajhne kooperativne zmogljivosti ne morejo razširjati proizvodnje, zaprosijo za kredit, zgrade nove oddelke, obrat, novo tovarno. Ti izdatki bi bili lahko manjši, če bi podjetja, ki izdelujejo sestavne dele za drugega proizvajalca, vsklajevala načrte za obnovo in razširitev.

Izdatki za gospodarske investicije povpičujejo se tako imenovane »divje gradnje«. Če ugotovljamo, kako so izkoriščene proizvodne zmogljivosti v posameznih panogah in podjetjih, koliko brez potrebe gradimo, kako naraščajo izdatki za gospodarske investicije v primerjavi z negospodarskimi, lahko pridemo do zaskrbljujočih števil.

V članku »Kontrola investicij v industriji«, ki ga je objavil Privredni pregled v 846 številki, je naštetih nekaj podobnih primerov.

Minulo leto so na primer začeli graditi v Jegulovcih pri Skopljem tovarno karbida, razen tega so tudi predvideli zgraditev obrata za cianamid, čeprav proizvodna zmogljivost tovarne »Dalmacija« in tovarne dušika v Rušah še ni izkoriščena. V Ljubljani in Zemunu sta bili lanj obnovljeni tovarni kleja, kljub temu pa so v Vlasotinčih začeli graditi novo tovarno kleja. V Novem mestu so zgradili lanj nov obrat za konfekcioniranje antibiotikov, zmogljivosti

za ta proizvod pa v naši tovarni niso izkoriščene niti za eno izmeno. Zmogljivost milarske industrije izkoriščamo komaj 60-odstotno in kljub temu nastajajo iz obrtnih delavnic nove »tovarne«, hkrati pa razširjamo stare. Zmogljivost sta povečali tovarna »Cvetan Dimov« v Skoplju in »Veledrogerija« v Ljubljani.

Kot pravi pisec tega sestavka, združenja niso vedela za razširitev in novogradnjo v teh podjetjih. Ob zaključku pa predlaga, da bi bilo treba pred izidom predpisov o umerjanju razvoja investicij v industriji izdati: »Začasni predpis o obveznem evidentiranju in kontroli investicij v industriji — podoben nedavno objavljenim predpisom, ki se nanašajo na politiko cen«. Razen tega pravi, da bi bilo treba predpisati, da morajo investitorji prilivati strokovnim združenjem vse obdobrene investicijske programe za graditev novih in za rekonstrukcijo oziroma razširitev starih objektov. Če presega vrednost investicij 20 milijonov din. To naj bi bil prvi filter družbene kontrole o upravičenosti investicij. Te prijave pa naj bi združenje s svojimi priporočili poslalo Zvezni industrijski zbornici oziroma Sekretariatu za industrijo republiškega Izvršnega sveta. Leta naj bi v krajšem času objavil svojo sodbo o upravičenosti predvidenih investicij.

To pobudo je vsekakor treba pozdraviti, saj bi vnesla več reda v investiranje. Toda ali ni izrečena pobuda nekoliko enostranska? Iz prakse vemo, da znašajo stroški za načrte 100 tisoče ali celo milijone. Kaj se bo zgodilo, če bo združenje ugotovilo, da je novogradnja ali razširitev oziroma rekonstrukcija nepotrebna? Podjetje bo brez haska plačalo denar za načrte in stroški zanje, ki bodo presegali 100 tisočake in milijone, bodo bremenili materialne stroške proizvodov.

Pobudo avtorja tega sestavka bi veljalo po mojem dopolniti takole: »Vsak investitor naj bi pred odločitvijo o gradnji nove tovarne, oddelka ali obrata pred odločitvijo o razširitvi proizvodnje oziroma o obnovi svojih proizvodnih zmogljivosti, poslal svoj predlog strokovnemu združenju. Seje ko bi ga strokovno združenje odobrilo, naj bi dal sestaviti investicijski načrt.

Mogoče bo kdo dejal, da bi pomnilo to vmešavanje v pristojnost organov upravljanja, kmetitev njihove samostojnosti. Na takšne prigovore velja reči tole: vloga strokovnih združenj je dvojna. To so organi podjetij in skupnosti. Ustanovili smo jih zaradi potreb gospodarstva in skupnosti. Vsebinde dela so ji narekemale potrebe podjetja in skupnosti. Strokovna združenja so višja oblika združenja gospodarskih orga-

nizacij, ki poslujejo kot samoupravni organi, toda istočasno so tudi organizacije družbenega samoupravljanja, ker opravljajo določene družbene funkcije. Ena izmed njihovih družbenih funkcij in nedvomno najpomembnejša je v vsklajevanju proizvodnje, vsklajevanju razvoja posameznih industrijskih panog. Zal so doslej združenja in zbornice le prepogostokrat podpirale samo zahteve posameznih investorjev glede investicij, niso pa vsklajevale razvoja posameznih panog. Te funkcije pa združenja tudi niso bodo možna uspešno opravljati, če bo vsako podjetje po svoje razvijalo proizvodnjo, če bo investiralo ne glede na potrebe trga, razširjalo naprave ne glede na že obstoječe in vendar ne polno izkoriščeno zmogljivost itd.

Če bi vsklajevali načrte (za nove tovarne, za obnovo ali razširitev starih tovarn) prek združenja ali vsaj med kooperanti, bi denar za investicije nedvomno smotrnejše trošili in ne bi še bolj povečevali neskladnosti v razvoju panog in neskladnosti med rastjo gospodarskih in negospodarskih investicij.

Eno izmed načel družbenega plana o gospodarskem razvoju LRS za leto 1957—1961 je tole: »Bruto investicije v družbe-

nem sektorju bi se tako v naslednjem razdobju povečale za 44%, in sicer gospodarske investicije za 34% in negospodarske investicije za 87%. Negospodarske investicije morajo naraščati hitreje, ker so v preteklem razdobju zaostale glede na prirast in strukturo prebivalstva. Negospodarske investicije se bodo vlagale predvsem za izgradnjo stanovanjsko-komunalnih objektov in objektov za obvezno in strokovno šolstvo v mestih ter industrijskih središčih.

Toda podatki o trošenju investicij v minulem, t.j. v prvem planskem letu in letos v prvih mesecih oziroma podatki o zahtevkih kažejo, da naraščajo gospodarske investicije hitreje kot pa negospodarske. To nas opozarja, da še niso vsi činitelji v podjetjih, občinah in okrajih doumeli, da velja spreminiti sestavo investicij. Spremeniti jo velja zato, da se gospodarstvo ne bo več razvijalo enostransko, da bomo lahko več vlagali za razvoj komunalnih naprav, za gradnjo stanovanj itd., skratka za vse, kar neposredno in hitro vpliva na rast življenjske ravnj zaposlenih. K takšnemu načinu investiranja lahko nedvomno v dobršni meri pripomore vsklajevanje investicijskih načrtov.

Minuli teden se je prvič sestala novoizvoljena ljudska skupščina LR Slovenije. Ljudski poslanci so tovariša Miha Marinka z novoizvoljenimi predsedniki ljudske skupščine, Borisa Krajgerja pa za predsednika Izvršnega sveta. Za podpredsednika ljudske skupščine sta bila izvoljena Stanč Kavčič in dr. Helij Modic. Republiški zbor je izvolil za svojega predsednika ing. Pavla Zaucerja, zbor proizvajalcev pa Lojzeta Oecpka. Ljudski poslanci so izvolili izvršni svet, ki se je na prvi seji konstituiral takole: predsednik Boris Krajger, podpredsednik Viktor Avbelj, sekretar Peter Zorko ter člani Julij Beltram, Tone Bole, Tone Fajfar, Milko Gorišč, Jože Ingolci, Boris Kocjančič, Miran Košmelj, inženir Viktor Kotnik, Ada Krivic, Vlado Majhen, Matija Maležič, Mitja Ribičič, Janko Rudolf, Niko Silih, Vida Tomšič in Janec Vipotnik. — Na sliki: poslanci predajajo poverilnice.

KRITIKA »KRITIKE«

Ne mislimo razpravljati o pomenu in nujni potrebi kritike in samokritike, kajti o tem je bilo povedano že mnogo besed, navsezadnje pa kritiki tudi nihče ne oporeka njene posebne vloge. Tudi s filozofskim razpredanjem misli ni treba več dokazovati, da je kritika ena osnovnih oblik razvozlavanja družbenih protistovij, da je in v kolikšni meri je gonilna sila v socializmu. Seveda ji pa tudi ne mislimo dajati obležila mističnih faktorjev, ki sodelujejo pri razvoju brezrazredne družbe. Na kratko se mislimo ozreti nanjo samo z etičnega stališča, in sicer prav v pogojih, ko ima človek vedno več pravic in svobode. Zanima pa nas tudi, kako se je ljudje v naši demokraciji poslužujejo.

akrobacijo manir, včasih pa t pravdo visoko modrovanje. Podobno se dogaja tudi na zborih političnih in družbenih organizacij, na posvetovanjih in letnih sestankih kulturno-prosvetnih delavskih društev, umetnikov, novinarjev itd. Na takšnih občnih zborih redkokdaj slišimo konkretne pripombe o delu organizacij in kolektivov. Referenti in diskutanti samo na splošno govorijo o pomanjkljivosti idejne in strokovne izobrazbe, o problemih pouka, učnih načrtov in programov, o moralni podobi pedagogov, profesorjev, zdravnikov itd. Včasih se zgodi, da je kritika celo zelo ostra, toda ta pretežno prihaja od zgoraj, samo načelno in v glavnih potezah. Da se takšni kritiki ne bi zamerili drug drugemu, da ne bi drugim »solili pamete«, obravnavajo samo splošne probleme, najraje pa modrujejo, kaj »bi bilo treba storiti«, in kaj »je bilo treba storiti«. Ali pa drugi primer: V našem dnevnem in periodičnem tisku se večkrat pojavljajo tudi slabi članki, pisci delajo reklamo za knjige, ki tega ne zaslužijo, uredniki podlegajo malomeščanskemu okusu, samo da bi si zagotovili večjo naklado. Naš današnji tisk je boljši, kot je le kdaj bil, o tem ni dvoma — vendar pa ljudje takšne članke redkokdaj kritizirajo. Dopusčanje negativnih pojavov, predvsem takšnih, ki so subjektivnega značaja, spregledovanje očitnih napak na naših zborovanjih, sestankih, konferencah in v stolpcih našega tiska začenojati nekateri prikazovalci kot pozitivno potezo razvoja pri nas, kot eno izmed pomembnih značilnosti naše demokracije.

Naši državljani imajo — to je že vsem znano — vse polno možnosti, da se v praksi, v vsakdanjem življenju, borijo za svoja stališča, da lahko objektivno opozarjajo na marsikako pomanjkljivost in človeško slabost. V tem vsekakor naprednem sistemu pa nekatere posamezniki izkoriščajo pravico do obrambe pred neutemeljenimi pripombami. Po vsi sili se otepajo tudi utemeljene kritike in se pri tem sklicujejo na nebitvene ugotovitve, samo da bi obšli jedro stvari. Kadar gre za neizpolnjene naloge, ki jih prezevajo člani ali funkcionarji sindikata, Socialistične zveze in drugih organizacij, se takšni posamezniki najraje zatekajo k izgovorom: da so preobremenjeni, da jim tovariši niso dovolj pomagali, da se ljudje ne zanimajo za to ali ono, da je nastal nekakšen nov »oložaj«, ki zahteva drugačno reševanje problemov itd. Če takšne tovariše kritiziramo malo ostreje, se navadno zagovarjajo s čisto drugimi argumenti, češ da jih napadajo, da so takšne metode nepravilne in da so opazke preveč ozkosrčne. Ob takšnih prilikah so potem zgodi, da se drugi člani zborovanja umaknejo, kajti nočejo se »vmešavati« in navsezadnje vse skupaj izvede tako, da se čuti krivega prav tisti, ki je opozarjal na neizpolnjene naloge. Na naslednjih sestankih se ljudje počasi sprijaznijo z napakami, kritika jim postane deveta brigada, zaprejo se vase in v svoj svet. Neopazno se v ljudi prikrade popolnoma individualistična in oportunistična miselnost, češ, najbolje je skrbeti samo zase, kdor se vtika v napake drugih, ima sam težave in neučestnosti. Prizadevanje, da bi za vsako nepravilnost našli opravičilo, pripelje do tega, da se borbata različnih miselnih sprevrže v advokatsko zagovarjanje. Najnovejši primeri, ki so prišli na dan v debatah političnih organizacij ob pismu Izvršnega komiteja ZK Jugoslavije, pričajo, da takšni in podobni pojavi še vedno niso izumrli.

Opozarjamo seveda samo na nekatere pojave, ki še prodirajo v naše družbene odnose in ki še vedno najdejo plodna tla za razrast. Ze zaradi tega ker se nismo povsem izkoreninili marsikaterih ostankov stare miselnosti, in zato, ker gospodarski pogoji še niso dovolj izkoriščeni, še vedno prihaja do osebne pristranosti ali naklonjenosti, z eno besedo, še vedno preti nevarnost različnih oblik individualizma. Vse to se najraje kaže o težnji, da bodi osebnost, osebna korist nad splošno, nad zahtevami splošne morale in nad sprejetimi etičnimi principi. Kdor pred tem zapira oči in hkrati ne čuti socialističnega bistva v razvoju medsebojnih odnosov v naši skupnosti, kdor se ne bori za čistost in humanost tega bistva, pripravljata plodna tla marsikaterim negativnim pojavom.

Nedvomno je najvišji smisel demokracije prav v tem, da človek lahko svobodno izraža svoje misli, svoje poglede in kritiko, seveda če ga to temu spodbuja želja po pozitivnem reševanju sporov in problemov, po izpolnjevanju socialističnih odnosov. Večkrat pa človek s to pravico in dolžnostjo spregleda splošne cilje in misli samo na interese posameznikov; tudi to se pravi zatistitni oči pred napakami in se izmikati pravi in jasni kritiki. In prav tu je tudi izvor malomarnega odnosa do odpravljanja napak. Sicer pa človek, ki se v vsakdanji praksi ne drži načel socialistične etike, ki nima poguma in se zato ne more zanjo boriti, še vedno pripravljen, da ob nezdravi pojavih v družbi pogleda skozi prste.

A ne samo to. Kdor dopušta takšne slabosti in nepravilnosti, postavlja zapreke vsemu sistemu, kar je bistvena vsebina naše demokracije: odkriti izražanje misli, nasprotovanje vsem moralnim in političnim zmalichenostim ter z načelnim borbo prepričan reševanje konfliktov v naši družbi in življenju.

M. F. P. »Naša skupnost«

Lažna pričevanja

Če kdo izgubi staro delovno knjižico in tako ne more dokazati svojih zaposlitev, s katerimi bi utemeljil pravico do pokojnine, naj ne obupa zaradi tega. Poišče naj dve priči, ki vesta, da je tovariš ali tovarišica ta in ta bil takrat in takrat polno zaposlen tam in tam. Priči na pristojnem zavodu za socialno zavarovanje podpisata izjavo in zadeva je urejena.

Prav je tako. Za nami je druga svetovna vojna in marsikdo je izgubil poleg vsega drugega tudi svoje dokumente. Bilo bi nepravilno, če bi zaradi tega moral trpeti, bodisi da ne bi dobil pokojnine ali pa bi prej mal manjši znesek, kot mu gre. Zato zakon dovoljuje dokazovanje delovne dobe s pričami.

Prej so priče dajale izjave odgovornim uslužbenecem na pristojnih ljudskih sodiščih. Je že tako, da ima sodišče velik ugled, naj rečemo avtoriteti, in zato so priče pazile na to, kaj izjavljajo. Na okrajnih zavodih za socialno zavarovanje pravilno, da je bilo tedaj zelo malo krivih pričevanj. Zadnje čase pa, kot rečeno, podobne izjave sprejemajo in potrjujejo zavodi za socialno zavarovanje. In tedaj ugotavljajo, da je neresničnih pričevanj veliko več. To po kažejo kasnejša preverjanja ali pa dokažejo, naj se tako izrazimo, »protipričje«.

Zadnjič sem slišal zgodbo, resnično zgodbo o dveh sosedah, ki sta dolgo živela v miru in

slogi. Potem pa sta se sprla zaradi tega, ker je prvi sosed začel pot čez svoj travnik, čeprav so sosedje, odkar pomnijo, hodili po tej poti. Spor je bil tu. Prvi sosed se je hotel maščevati. Ne glede na to, da je bil vzbil zelo grd, je vendarle storil prav, ko je zavodu za socialno zavarovanje sporočil, da ta in ta sprejmeta tako pokojnino na temelju dokazane delovne dobe, ki je pravzaprav ni imel, saj je delal na posestvu svojega brata, pravzaprav na sedanjem svojem posestvu. »Zakaj ni tega prej povedal?«, bila sva soseda in sva se dobro razumela. In priče, s katerimi je »dokazal« svojo delovno dobo? Niso vedele, da se to ne šteje. Zakaj ne bi človeku pomagali, če mu lahko koristijo, njih pa to »nič ne stane«! Tudi krivo pričevanje ne!

Pa ne gre samo za ta primer, na žalost je več podobnih in še bolj krivičih primerov. Nekdo je končal tako imenovano Marovo trgovsko šolo in zaradi nepopolnega predpisa so mu pred leti priznali popolno srednjo šolo. Pozneje je s pričami dokazal razne svoje zaposlitve, tako da so mu priznali devet pokojninskih razred. Še in še je prišlo. hotel je imeti še razlože za nazaj itd., dokler končno niso na socialnem zavarovanju ugotovili med drugim tudi to, da Marova šola ni veljala kot popolna srednja šola. Ugotovili so še, da je bil pred vojno za-

sebni trgovec, po vojni pa sploh ni bil polno zaposlen. Vprašanje je, ali je sploh upravičen do pokojnine. No, njegove spise se proučujemo.

Sicer pa, ali je sploh potrebno naštevati podobne primere? Ali je potrebno poučarjati, da morajo priče govoriti resnico?

Ali se takšne priče zavedajo, da tedaj, ko skušajo »prijateljsko« pomagati znanco do pokojnine ali do drugih dajatev socialnega zavarovanja, goljufajo skupnost in jo oškodujejo za skupna sredstva?

In ali se ne zavedajo, da za vsako krivo pričevanje kakšno odgovarjajo, mimo tega da bodo morali na sebe prevzeti del povračila vseh nezakonitih prejemkov, ki so bili izplačani na temelju njihovega krivega pričevanja. Stvar zavodov socialnega zavarovanja pa je, da podvezamo v vseh primerih krivega pričevanja energične ukrepe. To je posebej še dolžnost uslužbenec Zavoda za socialno zavarovanje, ki se morajo prav tako zavedati, da gre za družbena sredstva, ki nas še kako stanejo!

Čeprav je omenjenih primerov več, na srečo niso splošen pojav, potrebno pa je takim posameznikom povedati, da so tudi sredstva socialnega zavarovanja last skupnosti, skupnost pa ni »molzna krava«, ki bi jo izkoriščali tako, kot se komu zljubi in še celo z izgovorom, »da nas to nič ne stane«. D. D.

M I N I

Razumljivo je, če delavec toži obratovodjo zato, ker ga je ta pretepala in polival z vodo...

Težko pa človek razume, da upravno vodstvo podjetja pripravljajo delavcu, naj ne toži obratovodje... da le-ta ni prišel pred disciplinsko sodišče...

Se bolj nerazumljivo pa je, da vodstvo podjetja v poslovnem poročilu pripíše takšnemu obratovodji izredne zasluge za uspeh podjetja...

In še bolj težko človek razume, da obratovodja, ki je pretepala delavca, kandidira za člana delavskega sveta...

Povsem razumljivo je bilo, če bi upravni odbor podjetja postavil takšnega obratovodjo pred disciplinsko sodišče...

Nerazumljivo pa je, zakaj tega ni storil...

In še bolj nerazumljivo je, da je pred disciplinsko sodišče poklical člana kolektiva — sindikalnega odbornika, predsednika občinskega sindikalnega sveta — ker je ta na okrajni konferenci sindikatov grajal nepravilnosti v svojem podjetju.

Vse to je nerazumljivo in nerazumljivo se je dogodilo v ribniškem lesno-industrijskem podjetju, Obratovodja Kersnič je tepel delavca in ga polival z vodo. Zato ni bil disciplinsko kaznovan, pač pa so ga pohvalili v poslovnem poročilu podjetja, pohvalili za delovne uspehe. Delavec je umaknil tožbo, sedaj pa obratovodja njega toži.

Alsi so dvomi, da se je delavsko upravljanje v tem podjetju utrdilo in da imajo delavci odločujoč vpliv, neupravičeni? Nekaj tehničnih razlogov govori o nasprotnem, o podcenjevanju organov upravljanja in kolektiva.

Delavski svet je na primer sklenil, naj se v drugi blok, ki so ga zgradili, vseli novi lekarnar. Toda v stanovanje, namenjeno lekarnarju, se je vselil nekdo tretji. Kdo mu je izročil ključke? Direktor zatrjuje, da gradbeniki! Nekateri člani kolektiva pa trdijo, da se je vselil v stanovanje z odločbo, ki jo je podpisal direktor podjetja — delavski svet pa o tem ni sklepal.

Navedeno nepomembna stvar, vabilo na neko konferenco, ki naj bi se je udeležil predsednik delavskega sveta, tudi kaže na odnos do organov upravljanja. Na konferenco ni odšel predsednik delavskega sveta — za vabilo je zvedel šele čez nekaj tednov — pač bo komercialist. Tajnik podjetja, ki ni član delavskega sveta, je pa član več komisij, se tega »ne spominja«, čeprav se k njemu steka vsa pošta.

Tudi izbira kandidatov za delavski svet osvetljuje odnos do kolektiva. Nekdo se slučajno znašil na direkcijski tajnik podjetja, predsednik delavskega sveta in neki obratovodja. Razpravljali so o volitvah, Menili so se tudi o bodočih kandidatih. Predsednik delavskega sveta je mislil, da se pogovarjajo na splošno, da bodo o stvari pozneje podrobneje razpravljale organizacije, toda... Ko so »lelavi« na obratih predlagali kandidate za delavski svet, se je tajnik podjetja jezil, ker niso »upoštevali« na direkcijski sestavljeni liste.

Strokovni kolegij se sestaja vsako jutro. Včasih po pol ure, včasih tudi po dve uri. In čeprav se strokovni kolegij sestaja, delo kdaj pa kdaj za-

šepa. Direktor podjetja je na primer več dni na žagi prebiral deske, češ da za to nimajo strokovno večših ljudi in da je s svojim zgledom usposabljal.

Pred dvema mesecema so vgradili polnojarmenik, sedaj ga bodo nadomestili z drugim. Stroški? Samo dve sto tisoč dinarjev. Pravijo, da bodo dobili boljše, da pred vgraditvijo sedanega polnojarmenika niso imeli dovolj deviz. To bi delavci razumeli! Kot je videti, pa jim tega ni nobeden razložil. Upravičeno sprašujejo, zakaj novi stroški?

In vzroki za vse to? Več jih je. Sindikat je premalo delaven. Predsednik sindikalne podružnice in predsednik občinskega sindikalnega sveta, oba zaposlena v ribniškem lesno-industrijskem podjetju, sta skregana. In skregana sta tudi predsednik sindikalne podružnice in predsednik občinskega sindikalnega sveta, tudi kaže na odnos do organov upravljanja. Na konferenco ni odšel predsednik delavskega sveta — za vabilo je zvedel šele čez nekaj tednov — pač bo komercialist. Tajnik podjetja, ki ni član delavskega sveta, je pa član več komisij, se tega »ne spominja«, čeprav se k njemu steka vsa pošta.

Tudi izbira kandidatov za delavski svet osvetljuje odnos do kolektiva. Nekdo se slučajno znašil na direkcijski tajnik podjetja, predsednik delavskega sveta in neki obratovodja. Razpravljali so o volitvah, Menili so se tudi o bodočih kandidatih. Predsednik delavskega sveta je mislil, da se pogovarjajo na splošno, da bodo o stvari pozneje podrobneje razpravljale organizacije, toda... Ko so »lelavi« na obratih predlagali kandidate za delavski svet, se je tajnik podjetja jezil, ker niso »upoštevali« na direkcijski sestavljeni liste.

Strokovni kolegij se sestaja vsako jutro. Včasih po pol ure, včasih tudi po dve uri. In čeprav se strokovni kolegij sestaja, delo kdaj pa kdaj za-

Škodljiva samovolja

Sindikalne organizacije naj se upro samovoljnemu zvišanju tarifnih postavk

V nekaterih podjetjih si v zadnjem času precej prizadevajo, da bi zvišali tarjne postavke. Gre predvsem za tarjne postavke vodilnih uslužbencev. Pri tem uporabljajo najrazličnejše načine in utemeljitve — od zatrditev, da so njihove sedanje tarjne postavke »pre nizke« in da »niso v skladu s tarifnimi postavkami na enakih in podobnih delovnih mestih v drugih podjetjih«, od tega, da enostavno preimenujejo nekatera delovna mesta in tarjne postavke »prilagodijo« višjim nazivom.

Značilno je, da v mnogih podjetjih, kjer zvišujejo tarjne postavke, kaj radi poznajo na zakonitost in sklepajo o novih plačah na dokaj nedemokratičen način. In značilno je tudi, da so skoro vsi ukrepi o zvišanju postavk premo ekonomsko utemeljeni (ali pa sploh niso) — zapišejo le novo število in ponekod zraven nje tudi nov naziv; vidijo le nekatero tarjno postavko, celotnega tarifnega pravilnika pa ne.

V našem listu smo v minulih tednih že nekajkrat pisali o takšnih primerih in jih kajrjali ter povedali, zakaj so škodljivi. In vendar jih je še vedno precej.

V preteklem tednu smo n. pr. zvedeli, da so v mariborskem podjetju »Semena« preimenovali upravnika v direktorja in mu zvišali tarjno postavko za 9000 dinarjev; računovodjo pa so preimenovali v šefa računsko-gospodarskega sektorja in mu v skladu z novim imenom zvišali tarjno postavko za 6000 dinarjev. V istem podjetju so preimenovali tudi nekatera druga delovna mesta in zvišali še nekaj tarifnih postavk, ne da bi to svoje zvišanje in preimenovanje ekonomsko utemeljili. Na podoben način so zvišali tarjne postavke in preimenovali nekatera delovna mesta tudi v ljubljanskem »Jugoreklamu«. V mariborskem gozdnem gospodarstvu so zvišali plače precejšnemu številu uslužbencev in tudi nekaterim delavcem (uslužbenec najmanj za 2000 dinarjev na mesec, delavec pa za 2 dinarja na uro).

V nekaterih podjetjih si prizadevajo, da bi z reorganizacijo dela in delovnih mest zvišali tarjne postavke, čeprav delovna mesta le preimenujejo in nič drugega.

V vseh omenjenih podjetjih trde, da njihove dosedanje tarjne postavke niso bile uravnane s tarifnimi postavkami na enakih in podobnih delovnih mestih v drugih podjetjih.

Komisije za potrjevanje tarifnih pravilnikov pa njihovih sklepov vendarle niso potrdile.

Zakaj? Res je, da tarjne postavke v gospodarskih organizacijah še vedno niso povsem urejene, da so med njimi precejšnje razlike, čeprav veljajo za enaka delovna mesta. In res je tudi, da takšno stanje povzroča nego-

dovanje, težave in slabosti v poslovanju podjetij (v nekaterih kolektivih primanjkuje strokovnjakov in kvalificiranih delavcev, ker le-ti odhajajo v podjetja, kjer imajo boljše pogoje), obenem pa tudi vnaša določena nesorazmerja v vse naše gospodarstvo.

Teh problemov pa nikakor ne moremo rešiti z enostranskim zvišanjem tarifnih postavk v posameznih podjetjih, kjer sodijo, da so te pre nizke. Saj so se razlike pojavile prav zaradi tega, ker je bilo doslej pri sprejemanju in potrjevanju tarifnih pravilnikov odločilno predvsem mnenje vsake posamezne gospodarske organizacije ali občine, splošni kriteriji pa so bili premalo jasni. Vsako enostransko in neučakano zvišanje tarifnih postavk torej lahko povzroča le zmedo, razlike še povečuje in onemogoča prizadevanja, da bi uveljavili enaka načela gospodarjenja za vsa podjetja in zagotovili enotna izhodišča za nagrajevanje v posameznih panogah gospodarstva.

V podjetjih, kjer bolj ali manj samovoljno zvišujejo tarjne postavke, prav gotovo vedo, da bo zvezna tarfna komisija, ki je bila ustanovljena marca letos (s pomočjo tarifnih komisij v republikah, okrajih, občinah in podjetjih), proučila način nagrajevanja in na podlagi proizvedenih, gospodarskih in družbenopolitičnih kriterijev določila splošna načela, osnove in metode za določanje osebnih dohodkov delavcev v gospodarstvu ter okvire za razprave tarifnih postavk v podjetjih, med podjetji in med gospodarskimi panogami. To bo obsežno in veliko delo in pri njem bomo morali sodelovati prav vsi — od sindikatov in strokovnih združenj do delavskih svetov in vseh delavcev. Druge poti ni. Kdor sedaj samovoljno nekaj »ureja«, povzroča še večja nesorazmerja in škoduje sebi in skupnosti.

Zato so na posvetovanju predsednikov republiških svetov in centralnih odborov strokovnih sindikatov, ki je bilo pred nedavnimi v centralnem svetu ZSJ v Beogradu, sklenili, da višine sedanjih tarifnih postavk ni treba spreminjati dokler zvezna tarfna komisija ne bo ugotovila in določila enotnih jugoslovanskih kriterijev za sestavljanje tarifnih pravilnikov, razen v primerih, ko gre za uvedbo novih delovnih mest in za začetek obratovanja novih obratov v podjetjih.

O teh problemih je razpravljalo tudi predsedstvo republiškega sveta sindikatov Slovenije, na seji 14. aprila v Ljubljani, in podprlo sklepe beograjskega posvetovanja ter naročilo vsem sindikalnim organizacijam, naj onemogočijo sieherni poskus samovoljnega zviševanja tarifnih postavk, zlasti še zato, ker se v ozadju tega zviševanja skrivajo tudi špekulativne težnje. Očitno je, da bi nekateri ljudje v podjetjih radi izigrali predpise o plačevanju prispevkov iz osebnega dohodka in zvišujejo tarjne postavke, da bi si zagotovili boljši položaj. Proti takšnim težnjam naj sindikati odločno nastopijo in jih pravočasno preprečijo.

Janez Voljč

HISA V 28 DNEH

Delavci podjetja BETON so lani takole gradili stanovanjski blok za Gozdno upravo; zidari so že dan pozidali vzdolžni zid s prečnimi zidovi, tesarji so zaopazili četrtino ali celo tretjino stropne križne armirane plošče, železokrivci so na zaopaznem delu položili in zvezali armaturo. Ponoči so delali betonarji... Hišo so zgradili v 28 dneh.

Zbor proizvajalcev občinskega ljudskega odbora Celje bo v mesecu maju razpravljal o načelih stanovanjske izgradnje. Razpravljal bo, kako naj bi organizirali gradnjo stanovanj v naslednjem letu. Nedvomno bo tudi upošteval izkušnje kolektiva Beton.

V Celju so lani gradili 653 stanovanj. Do konca leta so jih zgradili 233, letos pa jih morajo dograditi še 120. Posamezni investitorji so dobili iz občinskega sklada za gradnjo hiš 494 milijonov dinarjev posojila, toda 116 milijonov niso izkoristili.

Letos bodo začeli graditi 120 stanovanj. Za dograditev 420 stanovanj bodo morali investitorji prispevati še 120 milijonov dinarjev. Iz skladov za stanovanjsko komunalno graditve je namenjeno za gradnjo stanovanj 493 milijonov dinarjev. Tako bodo letos v Celju porabili za stanovanjsko graditve 613 milijonov dinarjev.

Razumljivo, da je potreben določen družbeni nadzor nad uporabo teh sredstev. Pred dnevi je že izšla uredba o družbenem nadzoru nad gradnjo stanovanj, ki daje ljudskemu odboru široka pooblastila. Toda videti je, da se je ljudski odbor celjske občine teh dolžnosti zavedel že, ko je bila uredba mogoče šele v osnutku. To je mogoče soditi po dveh stvarih, in sicer:

1. po zahtevah, ki jih vsebuje osnutek družbenega plana za letošnje leto in

2. po predvideni posebni seji zbora proizvajalcev, kjer bodo razpravljali samo o načelih stanovanjske gradnje (na drugih dveh predvidenih sejah pa bodo člani zbora proizvajalcev razpravljali o urbanističnem načrtu mesta in komunalnih investicijah, kar pa tudi sodi k obravnavanju stanovanjske problematike).

V družbenem planu Občinskega ljudskega odbora Celje za leto 1958 je zapisano, da je naloga gradbenih podjetij in podjetij stavbinske obrti predvsem, da pravočasno dokončajo nove stanovanjske stavbe. Zbor proizvajalcev pa bo proučil vse probleme, ki ovirajo delo in ukrepe 16. aprila. Sm — 5 nil vse potrebno, da bodo ovire pravočasno odstranili.

Občinski ljudski odbor Celje kot celota in posebej zbor proizvajalcev bosta torej letos razpravljala o stanovanjski gradnji. Pa ne samo to: Občinski ljudski odbor bo že prihodnji mesec razpravljal o stanovanjski gradnji v novem letu in zato naroča v osnutku družbenega plana tole:

»Biro za stanovanjsko izgradnjo Celje mora opraviti letos vse priprave za racionalizacijo stanovanjske izgradnje v letu 1959. Na podlagi zahtev stanovanjskih prosilcev mora ugotoviti, kakšna stanovanja so najbolj po-

ku družbenega plana razmišljati o tipizaciji stanovanj, specializaciji gradbenecv itd.

Zakaj je ljudski odbor sklenil naročiti biroju, naj pripravi vse potrebno za gradnjo stanovanj po načelu velikega gradbišča?

Zakaj svetuje gradbenim podjetjem, naj se specializirajo za posamezna dela?

Najbrž zato, ker so lani v Celju kaj hitro ugotovili, kaj pomeni delitev dela v gradbeništvu, kaj pomeni specializacija posameznih gradbenih skupin za določena opravila. Na tem področju je začelo orati ledino celjsko gradbeno podjetje BETON in nedvomno so tudi uspehi tega podjetja prispevali k temu, da bo zbor proizvajalcev na eni izmed svojih sej širše kot doslej razpravljal o načelih stanovanjske izgradnje.

Splošno gradbeno podjetje BETON je lani zgradilo deset vrstnih hiš v štirih mesecih in pol. Pet in pol etažno poslopje za gozdno upravo v Celju pa je zgradilo v rekordnem času 28 dni, kar pomeni, da je gradilo vsako nadstropje samo pet dni. Kje so skrivnosti teh uspehov?

To gradbeno podjetje je začelo lani uporabljati novo metodo v organizaciji gradbenih del, ki je steer v tujini že precej časa poznana in ji pravijo

»Kolektiv gradbenega podjetja BETON se je lani oprjel takšne vrste hiš in zgradbo Gozdnega gospodarstva. Čeprav niti organizatorji proizvodnje niso imeli dovolj izkušenj za novi način dela in tudi strokovnost delavcev ni primerna tej metodi, so vendarle dosegli zavidljiva vredna uspeha; hišo so zgradili v 28 dneh.

Ko je delavski svet tega podjetja letos analiziral delo, uspehe in pomanjkljivosti, je na enem izmed zasedanj sprejel poziv kolektivno, v katerem je rečeno, naj bi uprava podjetja upoštevala naslednja načela:

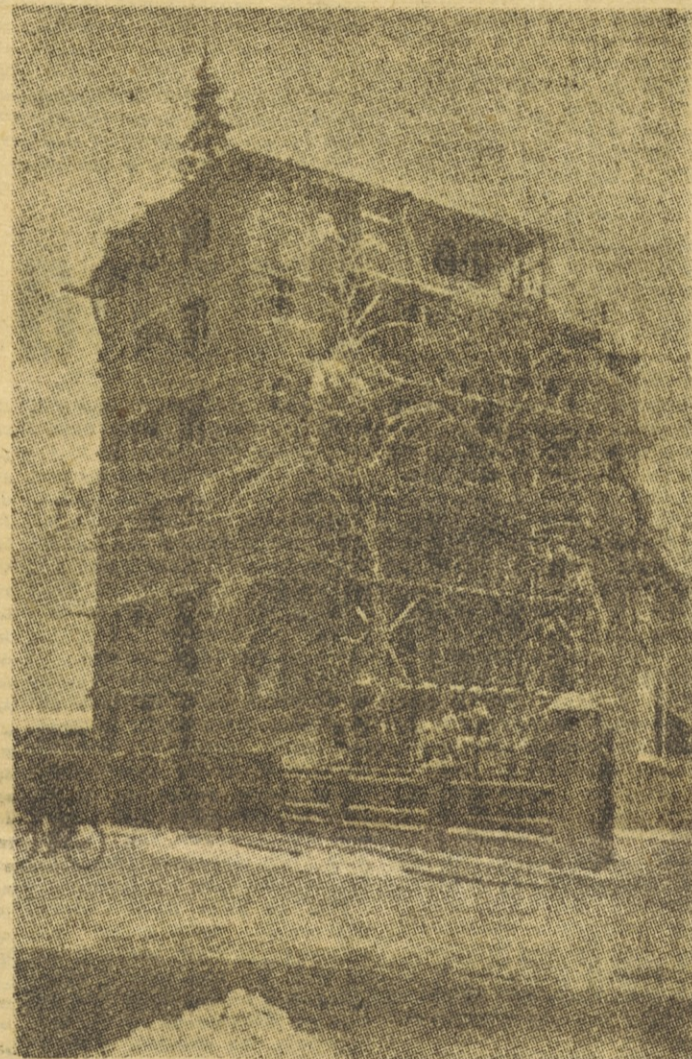
a) delo v taktu naj organizira pri gradnji vseh novih visokih gradenj, kjer je le mogoče;

b) delo naj organizira v specializiranih brigadah...

Za takšno organizacijo dela so namreč poleg zidarjev potrebne še zidarske skupine za ometa, strokovni delavci za montažo betonskega železa in za samo betoniranje. Delavski svet se je odločil za takšno organizacijo del zato, ker se delavci pri tem posebno izurijo in dosegajo visoko delovno storilnost, višja delovna storilnost znižuje lastno ceno proizvodnje in rešuje ter povečuje dohodek. Večja delovna storilnost in večji dohodek pa uporabljata tudi večje zaslužke v specializiranih brigadah.

Zbor proizvajalcev, ki bo meseca maja razpravljal o načelih stanovanjske izgradnje, o specializaciji podjetij, o nedvomno v organizaciji gradbenih del upošteval izkušnje, ki jih je kolektiv Betona pridobil lani, ko se je odločil za novo metodo.

F. D.

Tole hišo so delavci »Betona« zgradili v 28 dneh

Krepitev delavskega upravljanja

Nadaljevanje s 1. strani

in zatonem vodstvom podjetja. In zato se je zgodilo, da je od 1999 volilnih upravitelcev v tej tovarni glasovalo le 1774 volivcev in da je bilo neveljavnih 245 glasovnic, od tega 88 praznih, 137 pa prečrtanih.

Ponekod pa pozabljajo na zakonitost. V podjetju za popravilo strojev v Mariboru sta sindikalna organizacija in organizacija Zveze komunistov sestavili kandidatsko listo, na kateri

je bilo 32 kandidatov. Na sestanku kolektiva pa so predlagali še 5 kandidatov. Ker pa so se sindikalni odborniki zbal, da sestav novega delavskega sveta ne bi bil pravičen, ker bi bilo v njem preveč nameščenecv, so samovoljno črtali pet kandidatov, kar seveda ni bilo zakonito.

Takšne in podobne pomanjkljivosti so resda zelo redke, vendar ne bi bilo prav, če jih ne bi omenili kot opozorilo, kaj se lahko zgodi, če sindikalne or-

ganizacije ne prisluhnejo mnenju kolektiva, njegovi kritiki in njegovim problemom, če ne podpro vsega tistega, kar je v tej kritiki pozitivnega. Če pozablja jo na zakonitost in se ne zavedajo, da volitve niso zgolj formalnost-pravni akt, ampak tudi in predvsem politična vzpodbuda in aktivizacija delovnih ljudi za reševanje gospodarskih problemov podjetja, pa tudi za odpravo nepravilnosti in slabosti.

J. V.

Ing. Slavko Marjanović: PROUČEVANJE DELA

Postopki za praktično proučevanje

TEHNOLOŠKA KARTA	
SESTAVA ENOTE	PRAVILNA
PREDET SKRŠEVANJE V TOČKI...	
1.	ODSTRANITEV ZIDELNEGA PLOŠČASTA
2.	ODSTRANITEV ZIDELNEGA PLOŠČASTA
3.	ODSTRANITEV ZIDELNEGA PLOŠČASTA
4.	ODSTRANITEV ZIDELNEGA PLOŠČASTA
5.	ODSTRANITEV ZIDELNEGA PLOŠČASTA
6.	ODSTRANITEV ZIDELNEGA PLOŠČASTA
7.	ODSTRANITEV ZIDELNEGA PLOŠČASTA
8.	ODSTRANITEV ZIDELNEGA PLOŠČASTA

POBESPEČE		
STARA	NOVA	REZINA
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12

Iz povzetka na obeh tehnoloških kartah (v zadnji številki smo objavili skico tehnološke karte o uveljavljenem delu načina, danes pa objavljamo skico o predlaganem načinu dela) lahko razberemo, v čem je prednost novega načina dela. Iz skice št. 2 lahko razberemo, da je pot, ki je potrebna za prenašanje blaga, 16 m krajša in da se zaradi tega ni zmanjšalo število postopkov. Se več, uvedeni sta dve kontroli, ki ju ni bilo pri starem načinu dela. Prenos pa je bilo moč skrajšati, ker so bila delovna mesta bolj razporejena.

Pregled postopkov ima razen znakov samo besedilo in številke. Takšen pregled navadno natipkamo s pisalnim strojem. Ker stroj nima potrebnih znakov, le-te posebej vrtujemo. To je seveda zamuden posel. Priročnice in hitreje ga lahko opravimo, če uporabljamo namesto znakov črke. To je izvedljivo, kajti tudi za terblje uporabljamo črke. Tako lahko natipkamo s pisalnim strojem hkrati ves pregled postopka. Pri tiskanju tehnoloških kart (v ti-

skarnah) pa prav tako ni treba posebej izdelovati klíšejev za risane znake.

Namesto znakov lahko uporabljamo tele črke:

Za operacijo — O
za transport — P
za ležanje — L
za kontrolo — K

Tu so našteti samo štirje postopki, ker sta čakanje in vkladiščenje združena in ju zaznamujemo s črko — L kot isti postopek. Pri bolj zamotanih procesih, ko je predmet sestavljen iz več delov, pa moramo prikazati pregled postopkov za izdelavo vsakega posameznega dela proizvoda in sestavljenje delov v celoto. Takšen pregled postopkov lahko razberemo iz skice št. 3.

V poglavjih pregleda so našteti posamezni deli proizvoda (v tem primeru del kuhinjskega noža). Za vsak del je sestavljen poseben pregled, ki vsebuje tele podatke: oddaljenost v metrih, znak in opis postopka. Iz povzetka na tej skici vidimo, da je za izdelavo kuhinjskega noža potrebnih 10 operacij, 13 prenosov na skupno daljavo 180 m in dve kontroli. Ena izmed kontrol je združena z operacijo, ko delavec vstavlja rezilo v držaj.

Pregled postopka lahko sestavimo za vse tehnološki proces ali pa samo za posamezni del proizvoda. Če je proizvod sestavljen iz več delov, sestavljamo pregled postopkov samo v grobih črtah — pogostokrat opuščamo krajše ali manj važne postopke. V takšnih primerih sestavljamo posebej pregled za izdelavo vsakega sestavnega dela. Pri tem se pokaže vse podrobnosti. Na skici št. 4 vidimo podoben pregled postopkov za izdelavo rezila kuhinjskega noža.

Iz povzetka tega podrobnega pregleda vidimo, da je potrebno za dve proizvodni operaciji 11 postopkov transporta in manipulacij in da so štirje zastoji pri strojih. Od skupnih 100 minut, kolikor je določeno za operacije in ročno manipulacijo, odpade na ležanje materiala 90 minut. Vse to nas opozarja na nepovezanost procesa in na slabo mehancizacijo.

PAPIR ZA OČISTEVANJE

DRŽAJ

REZILO

ZAKOVICE

35 T Prenesti na rezanje

10 T Prinesiti letve

15 T Prinesiti jeklo

15 T Prenesti do montaže

0 Rezrezati

0 Nazarovati dolžino držaj

0 Izsekati obliko noža

0 T Prenesti kaljenje

2 T Prenesti do prostora za ocrtnanje

4 T Prinesiti do prostora za rezanje stroja

0 Rezkat po šabloni

0 Kaliti rezilo

2 T Prinesiti do prostora za zakovanje

0 Vrezati zarezno se rezilo

25 T Prinesiti do montaže

0 Zakovati tri zakovice

10 T Prinesiti do montaže

0 Vstaviti rezilo v zarezno držaj in izvržati

2 T Prinesiti do prostora za zakovanje

0 Zakovati tri zakovice

12 T Prenesti na brušenje

0 Brusiti

8 T Prenesti na č

0 Čistiti

10 T Prenesti na ocrtnanje

8 Kontrolirati

0 Ometati

Forzetek

Operacija 3 = 10

Transport 7 = 13 = 180 m

Kontroliranje 8 = 2

Ležanje 1 =

PRAVNI NASVETI

AHILOVA PETA strokovnega šolstva

Ze precej dolgo ugotavljamo, da je sistem strokovnega usposabljanja delavcev pri nas še dokaj neurejen in da ne ustreza razvojni stopnji našega gospodarstva ter novemu položaju delavca — upravljavca. Strokovnim šolam pripisujemo odmaknjenost od praktičnih potreb industrije — očitno jim, da dajejo presplošno in predvsem obrtniško znanje in da učence premalo praktično usposablja za industrijsko proizvodnjo. Se bolj neurejen pa je sistem pridobivanja strokovnih kvalifikacij s proučevanjem v proizvodnji, tako namreč pridobiva poklice večina industrijskih in rudarskih delavcev.

Po dosedanjih predpisih in programih je pridobitev kvalifikacije s proučevanjem čisto gola formalnost, pač zato, da si delavec pridobi pravico do višje tarifne postavke oziroma do višjega pokojninskega razreda, gospodarske organizacije pa do večjega plačnega sklada na osnovi višje kvalifikacijske strukture po prejšnjih predpisih o oblikovanju obračunskega

plačnega sklada. Gospodarske organizacije, ki organizirajo tečaje in seminarje za opravljanje strokovnih izpitov, se pogosto pritožujejo nad okorelimi in neživiljskimi programi in nad togimi izpitnimi kriteriji. Namesto, da bi na teh tečajih svoje delavce strokovno usposabljali za boljše in racionalnejše delo, ki ga opravljajo oziroma, za katerega žele opraviti strokovni izpit, se tečaji marsikje sprevržejo v pripravo delavcev na formalni izpit, ki pogosto ne ustreza konkretnim zahtevam delovnega mesta in potrebam industrijskega delavca. Nekateri izpitne komisije zato sproti sestavljajo izpitne programe na podlagi dela, ki ga mora delavec poklicno opravljati v določeni industrijski stroki. Zaradi neurejenosti programov in izpitnih kriterijev prihaja večkrat do čudnih popačenj, delavci hodijo n. pr. k strokovnim izpitom v drug kraj, kjer je komisija popustljivejša, in podobno.

Da v pridobivanju strokovnih kvalifikacij s proučevanjem pri nas ni nekaj v redu, kažejo tudi statistični

podatki o kvalifikacijski sestavi delavcev v industriji. Po podatkih republiškega zavoda za socialno zavarovanje je bilo lani v Sloveniji v industriji in rudarstvu 56,6 odstotkov visokokvalificiranih in kvalificiranih delavcev, po čemer bi lahko sklepali, da so potrebe po kvalificiranih kadrih v gospodarstvu krite. Dejstvo pa je, da večina naših gospodarskih organizacij nima dovolj sposobnih strokovnih delavcev. Ob globlji analizi dejanske usposobljenosti strokovnih kadrov, ki so si strokovnost pridobili s proučevanjem, pa bi verjetno ugotovili še druge pomanjkljivosti.

V nekem visoko organiziranem podjetju v Sloveniji so pred nedavnim preizkusili znanje 34 delavcev, ki so si ta naziv pridobili z izpitom za visoko kvalificirane delavce. Čeprav so vsi dobri strokovnjaki z večletno prakso v proizvodnji, je njihovo ekonomsko znanje dokaj porazno. Na vprašanje, kaj obsegajo režijski stroški in kakšen pomen imajo v proizvodnji, je bilo 54 odstotkov odgovorov nepravilnih, 27 odstotkov pravih in le 18 odstotkov pozitivnih. Na vprašanje, ali spadajo izdelavne plače v režijske stroške, 60% anketirancev ni pravilno odgovorilo. Na vprašanje, katere postavke vsebuje kalkulacija do lastne cene obrata je odgovorilo pozitivno le 12%, zadostno 18% in negativno 69% delavcev. Predpise, ki urejajo delovne odnose, plačno politiko in socialno zavarovanje v podjetjih, pozna le 9% delavcev, delno le 15%, medtem ko je 75% delavcev odgovorilo povsem negativno. Praktičen izračun izplena v proizvodnji je pravilno sestavil le 15%, zadostno 6%, negativno pa 78% delavcev. Podobni rezultati so bili tudi pri izračunavanju učinka dela po normi, kjer je enostaven praktičen primer pravilno izračunalo le 15%, zadostno 9%, nepravilno pa 75% anketiranih delavcev.

Čeprav po enem primeru še ne moremo posploševati, nam vendar rezultati te ankete (ki se je v nekaterih drugih podjetjih skoro enako končala) kažejo na dokajšnje slabosti v usposabljanju strokovnih kadrov v industriji. Če že do nekvalificiranega in polkvalificiranega delavca pričakujemo, da se bo aktivno vključil v upravljanje in gospodarjenje v podjetju, potem je nemogoče dopustiti, da kadri, ki jim je poverjena skrb za organizacijo in nadzor pri delu, za pravilne delovne odnose pa tudi praktično strokovno vzgojo delavskega naročnika, ne bi znali sestaviti osnovnih ekonomskih izračunov. Rezultati te ankete ponovno potrjujejo splošno ugotovitev, da so učni programi strokovnih tečajev in sami izpiti precej tehnostranski in odmaknjeni od dejanskih potreb gospodarstva in delavskega upravljanja. V interesu našega gospodarskega razvoja in samih delavcev je, da je v šoli ali v strokovnih tečajih pridobljeno znanje tako, kot zahteva praktično delo v proizvodnji in v delavskem upravljanju. Tem zahtevam je treba prilagoditi učne programe rednih šol in dopolnilnih tečajev ter jih izpopolniti s tistim osnovnim družbeno-političnim in ekonomskim znanjem, ki je nujno za uspešno uveljavljanje delavcev v delavskem in družbenem upravljanju.

Rezultati ankete pa so poučni še za drugo stran naših vzgojno-izobraževalnih prizadevanj. Pri nas še marsikje prevladuje mnenje, da je potreba izobraževati predvsem nekvalificirane in polkvalificirane delavce, ki so brez osnovne splošne in strokovne izobrazbe. Omenjena anketa pa je pokazala,

HORIS KALIN: SPOMENIK PADLIM ŽRTVAM, KI GA JE NA ZALOSKI CESTI ODKRIL FRANC LESKOSEK - LUKA

da je tudi višjim strokovnim kategorijam delavcev potrebna sistematična družbeno-ekonomska izobrazba in vzgoja. Če nekvalificirani delavec ne pozna organizacije dela, ekonomskih izračunov in podobno, ni tako hudo, kot če tega ne ve delovodja, ki mora skrbeti za pravilno organizacijo dela v obratu, za tehnično izpopolnitev in ekonomsko učinkovitost proizvodnje. Kvalificirani in visokokvalificirani delavci tvorijo tudi jedro večine DS in od njihove družbene ekonomske razgledanosti in sposobnosti so odvisne odločitve, ki jih sprejemajo DS. Zato se z dobro strokovno kvalifikacijo

nujno veže tudi večja družbena odgovornost za celotno gospodarjenje in upravljanje v podjetju. Prav za to funkcijo pa so ti kadri čisto premalo usposobljeni, tega jim ne dajejo niti redne šole, niti dopolnilno izobraževanje.

Namesto nepotrebnega pregovarjanja, ali so komisije za strokovne izpite prezahtevne ali ne, in očitkov, da ne znajo spraševati, bi bilo boljše čimprej temeljito pregledati učne programe za strokovne izpite in jih prilagoditi dejanskim potrebam naše proizvodnje in družbene ureditve.

Titka Blaha

„OHO - AHA“

V zadnjem času se kaže v edno večja želja, da bi poživili kulturno in zabavno življenje v mestih in delavskih središčih. Vse bolj čutimo urzeli, radi bi jih preostili, a pogosto omagamo že pri prvih neuspehih. Vsekakor pa se bomo morali spoprijeti s težavami, kajti ne samo želje po zabavi in sprostitvi, tudi nagli tok življenja nujno zahteva, da se delavec in uslužbenec po opravljenem poslu razvedrta. Odevc bi bilo znova načelnjati razpravo o humorju, razpravo o že tolikokrat zastavljenem vprašanju — ali imamo Slovenci smisel za humor ali pa smo tako zresjeni in puščobni narod, da zmoremo le nekaj dobrih šal. Znana stvar je, da je humor družbena zadeva, da je smeh dela pri svobodnih ljudeh in da se, kot je nekje zapisal Karel Capek, dva zidavca desetkrat več presmejita kot deset filistron. Zelo edini pa smo si v tem, da je smeh družbena potreba in da ima v družbi, kakršna je naša, desetkrat več prostora, kot kjerkoli drugje.

Pred dnevi smo prisostvovali otvoritvi zabavnega gledališča »OHO — AHA!«, ki se je v dvoran Doma sindikatov priprkat predstavilo ljubljansko občinstvo. Razveselili smo se prepotrebne pobeude, kakor se človek pač razvedre vsake novotarje, od katere si obeta korist in veselje.

Kdor je pričakoval veliko, je bil razočaran, kdor malo, je odšel zadovoljen s predstavo. Program zabavnega gledališča je imel dve značilnosti: znane popevke je pela Jelka Cvetežarjeva in parodije nanje — Klasinc, Čuk, Marinc; druga značilnost — improvizirane, nenavadne komične situacije iz našega življenja. Osnovni motivi: aktualne teme in v življenju, ki je kup majhnih slabosti, ki jih kaž osmešiti. Izvajalci: pomnožena ekipa radijske igralske družine.

Razumljivo je, da je z znano, šegavo popevko nekako teže zgrešiti cilj kot z aktualnim skečem. Znana popevka je ljudem že prišla do srca, ogrela jih je, radi se je spominjali in so ji zato naklonjeni.

Težava pa so s skeči. Velikokrat smo se že prepričali, da je najzlahknejša karakterna komika. Se pravi — najraje in najbolj od srca se nasmejemo smešnim značajem, na primer razstresenim ljudem, skopuhom, namišljenim bolnikom, bolestim ljubosumcem, kajti ti le-ti so žrtve svojih strasti in zato pogosto zaidejo v zelo smešne položaje. Prav karakterne komike pa smo v vseh skečih tega zabavnega gledališča pogrešali. Preveč rutinstva, pregretosti je bilo v zgodbah, seveda pa jim ne gre odreči marsikatero ostre bodice, ki je zadela v živo. Večkrat smo se tudi od srca nasmejeli. Zal pa predstava ni bila enotna. Marsikaj bi lahko brez škode odpadlo, pr. zgodba o kavi, ki je že tolikokrat pregreta, da že podvomimo v njeno resničnost, zgodba o aktualni temi, o prezaposlenosti direktorjev, ker probleme presplošno obravnavajo. Nas bi bilo zanimalo, kakaj je direktor takšen, slabosti njegovega značaja, vpliv okolja, ne pa zgolj naštevaje njegovih preštevilnih sej. Tudi v zabavnem gledališču nas zanima človek, ne pa zgolj registracija in smešenje nekaterih njegovih zunanjih slabosti. Humorist, dober humorist nikdar ne ostane pri površju, marveč se poglubi v človekovo duševnost in smeši globlje vzgibe njegove dejavnosti.

Zdi se nam, da bo v tej smeri treba iskati pravo pot. Ob skromni dediščini slovenskega humorja bo treba zbrati več sil, da se bomo v prihodnje nasmejali od srca in za marsikatero spoznanje bogatejši odhajali iz zabavnega gledališča Vinko Trinkhaus.

Shakespeare v bohinskem kotu

Svobodarji iz Boh. Bistrice so nas povabili na predstavo Shakespearovca »Romea in Julije«. Čeprav sem vedela, da ima njihovo društvo že bogato gledališko tradicijo, me je to precej začudilo. Shakespeara se naše amaterske igralske družine ne lovejo dostikrat, ker pač zahteva številen igralski zbor ter dobršno mero potrpeljivosti in vztrajnosti pri študiju. Zato naj priznam, da me je bilo skoraj malo strah, preden sem si ogledala predstavo.

Po na novo zapadnem snegu smo se komaj nekaj minut pred začetkom popoldanske predstave pripeljali v Boh. Bistrico. Majhno dvorano so prav ob uprizoritvi »Romea in Julije« ljudje že šestič napolnili do zadnjega kotička. Z majhno zamudo se je zavesa dvignila in mojim presenečenim očem odkrila tako majhen, skorajda že miniaturni oder, da do konca nisem mogla prav verjeti.

»Ko bi padli oživali« in druga odrska dela. Spričo takega repertoarja nam ni težko razumeti, da so se letos odločili za Shakespeara. Dobro so vedeli, da se je okus njihovega občinstva v nekaj letih že tako izostril, da bo lahko došlo tudi to delo iz zakladnice klasičnih dramskih stvaritev. In niso se zmotili. Četudi bodo igrali sedmič in osmič, bo verjetno dvorana polna, kot je bila pri premieri. Sicer pa ni prav nič čudno, če zanjejo take uspehe. V ilustracijo naj navedem samo dve številki: dramska sekcija Svobode v Boh. Bistrici šteje šestdeset aktivnih članov in ima pet domačih režiserjev.

Kljub tako visokemu številu članstva pa se ne uspravajo, kot v marsikaterem prosvetnem društvu na Slovenskem, ampak pritegujejo vse več in več mladih ljudi. Tako je ansambel pri »Romeu in Juliji« skoraj izključno sestavljen iz mladih igralcev. Tako skrb za vzgojo mladih kadrov je nedvomno vredna pozornanja! S študijem predstave so se ukvarjali skoraj pol leta. To ni dolgo, če pomislimo, da dela večina igralcev v tovarnah in podjetjih, in to v različnih izmenah. Tako jim je bilo res težko najti čas za vaje. Zdaj niso nič manj potrpovalni: v nedeľjo so imeli kar dve predstavi. Popoldansko, ki je bila namenjena okoljskim obiskovalcem, in še večerno. Dvorano so si uredili iz bivše pralnice in ledenice. Tega še danes ne more skriti: mrzla je, obiskovalcem pa grozi, da se jim bo lepega dne strop sesul na glavo. Domačini so mi povedali, da je v Boh. Bistrici več precej bogatih podjetij. Ali ne bi mogla ta podjetja pomagati marljivim svobodarjem, da bi si postavili nov kulturni dom? To bi jih gotovo spodbudilo pri delu. Drugim našim prosvetnim društvom pa naj bo to dokaz, da se da tudi v skromnih razmerah, z majhnimi sredstvi doseči lepe uspehe. Treba je samo volje in veselja do dela! In tega jim v Boh. Bistrici, kot vidimo, ne manjka.

M. T.

Revija pesmi in glasbe v Kopru

Okrajna zveza Svobod je 12. aprila priredila v koprskem gledališču II. revijo pesmi in glasbe. Nastopili so člani devetih društev koprskega okraja.

Prvi so nastopili člani Svobode iz Izole v sestavi instrumentalnega kvinteta. Vsi so člani godbe na pihala in se v prostem času posvečajo tudi temu kvintetu. Po nastopu dveh pionirjev iz Postojne je recitatorica Karla Otoničar, uslužbenka komunalne banke v Postojni in članica tamkajšnje Svobode recitala pesem Matija Bora »Ljubezben v viharju«. Recitatorica je z velikim smislom za liriko res umetniško poustvarila to Borovo pesem. Svobodo Sečovelje je zastopal rudar Jože Flere; zapel je lastno pesem, ki mu jo je uglasil skladatelj Vinko Vodopivec. V prvem delu programa so nastopili še Odineja Cupin, članica MKUD Koper, harmonikar Tone Gojkovič z lastno skladbo »V oljčnem gaju« in očetki piranske Svobode, ki ga vodi profesor Miran Hasl. Očetki je s tremi točkami programa — z Danila Bučarja »Tam, kjer pisana so polja«, z Vasilija Mirka »Drugim stavkom iz Suite o Anici« in z Emila Adamiča »Lucipeter Banom« dokazal, da raste v Piranu mlado vokalno delo, sestavljeno iz lepih glasov, ki bo s pridnim delom lahko doseglo lepe uspehe in častno zastopalo piransko Svobodo na raznih revijah republiške zveze Svobod. Sežanska Svoboda je poleg zabavnega orkestra, ki je nastopil v drugem delu sporeda, pripelala še zabavno točko; izvedel jo je Ivan Kluder, poznan pod imenom »kraški točka«.

V drugem delu programa pa so nastopili: zabavni orkester iz Sežane s pevčema Odinejo Cupinovo iz Kopra in Leom Čukom, dalje recitatorica Metka Prelovec iz Kopra, tenorist Rafael Rojč, ki je zastopal Svobodo iz Portoroča, iz Sežane pa še Lea Hreščak z dvema pevkama in Marijan Pogačnik, ki je pokazal vrsto improvizacij v spretnosti. Celovečerni spored pa so zaključili člani postojnske Svobode — Saša Tuma, Lojze Bajc in Abel Reščič z odlomkom iz Gobčeve operete »Hmeljska princesa«.

Iz celotne prireditve je bilo razvidno, da se je okrajna zveza Svobod pri sestavi programa odločila predvsem za lažja dela. Razen dveh točk — recitacije Karle Otoničarjeve iz Postojne in nastopa tenorista Rafaela Rojca, ki je z lepim glasom osvojil obiskovalce, so bile vse točke izbrane s premalo kritičnim okusom.

Naj omenim na primer samo pevce zabavnih popevk. Prav je, da se tako glasba goji in podpira tudi v okviru Svobod, vendar naj se goji v čimboljši obliki in tako, da človeka, ki jo posluša, razvedruje, ne pa zaskrbljuje zaradi nekritičnosti izvajalcev. Res da Sežana in Koper mejita na Italijo in da so popevke, ki prihajajo od tam, zelo blizu tamkajšnjim prebivalcem, vendar mislim, da bi bilo bolje, če bi prav v teh krajih propagirali naše, slovenske zabavne popevke; če pa že pojejo tuje, naj bi vsaj poslovenili besedilo. Prepričan sem, da Prosvetni servis razpolaga z vsem tem materialom ali pa bi vsaj lahko priskrbel besedila in notni material, tako da ne bi bilo treba posegati po stvarih, ki so vse prej kot koristne za razvoj in popu-

larizacijo slovenske zabavne glasbe. Ustavil bi se še pri zadnji točki tega večera, to je pri odlomku iz Gubčeve operete »Hmeljska princesa«. Danes si močno prizadevamo, da bi zborovska glasba z novimi sredstvi dobila nov izraz, novo miselnost in da bi nam dela iz naše glasbene preteklosti služila le kot prikaz o razvoju naše glasbene ustvarjalnosti. Menim, da bi mogli ta prizadevanja razširiti še veliko bolj na področje lahke glasbe, v tem primeru operetne glasbe. Zaradi enostavne sestave jo naš preprost človek lahko dojemata, zato tudi kaj lahko kvarno vpliva na njegov okus. Preživetva, plehka in neaktualna besedila takih in sličnih operet ne sodijo na programe v času nove miselnosti in novih prizadevanj. Mogoče bi našli kako boljše nadomestilo za tovrstno glasbo, nadomestilo, ki bi s svojo kakovostjo bolj koristilo poslušalcem.

Iz celovečernega programa pa je bilo razvidno, da je delovanje Svobod v koprskem okraju precej živo in da ta društva razpolagajo z dobrimi elementi. Prav zato se izplača vložiti veliko truda in pažnje v usmerjanje njihove programske politike, kajti le pod večim nadzorstvom bi lahko dosegla lepe uspehe. Pohvala gre tudi predsedstvu okrajne zveze Svobod v Kopru, ki s takimi revijami omogoči, da člani oddaljenjših Svobod nastopijo v kulturnem centru Primorske, da pokažejo uspehe svojega dela pred novim občinstvom in da se ob takih prireditvah spoznajo med seboj in izmenjajo misli, ki jim nedvomno koristijo pri nadaljnjem delu.

M. V.

Velikim odkritjem pogosto botrujejo gola naključja. Tako približno je prišlo tudi do odkritja sledov o najstarejšem človeškem bivališču na Balkanu, ki je pritegnilo pozornost naših najvidnejših arheologov, glas o tem pa je prodrl v tujino.

Do odkritja pa je prišlo takole: Kmet in arheolog — amater, raziskovalec iz ljubezni do davne preteklosti, Dušan Vasiljevič iz vasi Petroviči je pred leti opazil na svoji njivi čudne predmete: ostanke nekakšnega orodja iz kamna, ki je bilo sicer grobo obdelano, vendar pa zanimivo. Najdene predmete je pridno zbiral ter kdaj pa kdaj o tem obvestil muzej v Nikšiču.

Strokovnjaki so postajali pozorni. Leta 1954 sta se direktor muzeja v Nikšiču Jovan Ivovič in znanstveni sodelavec iz Sarajeva dr. Alojz Venac naposled le odločila in obiskala Petroviče. Vasiljevič jima je pokazal, kje je našel starine, in ju posebej opozoril na Rdeče pečine, ki se raztezajo na strmo dvigajočem se svetu nad Trebišnjico, blizu železniške proge Nikšič—Bileča. Pod temi pečini je 24 m in 15 m globoka zijalka, kamor se je pračlovek zatekel pred divjimi zvermi in vremenskimjimi neprilicami.

Znanstveniki so se z vso vnemo lotili raziskovanja te zanimive pečine. Trud ni bil zaman. Odkritja so postala svetovno pomembna prav zato, ker je v eni sami jami moč proučevati življenje predzgodovinskega človeka stare, srednje in mlajše kamene pa tudi bronaste dobe. Svetovno znana arheološka odkritja v Krapini (krapinski človek) so samo iz starejših kamene dobe, v Rdečih pečinah pa se v 12 zemeljskih slojih — doslej so se arheologi priklopali 9,5 m globoko — razkrije celo 800 tisočletno razdobje človeške prazgodovine. Ze to, kar so doslej odkrili, dokazuje, da je v jami pod Rdečimi pečini živel sodobnik krapinskega človeka, toda zamejski sloji z zanimivimi ostanki orodja segajo še globlje in znanstveniki upravljajo s dobrih elementi. Prav zato se izplača vložiti veliko truda in pažnje v usmerjanje njihove programske politike, kajti le pod večim nadzorstvom bi lahko dosegla lepe uspehe. Pohvala gre tudi predsedstvu okrajne zveze Svobod v Kopru, ki s takimi revijami omogoči, da člani oddaljenjših Svobod nastopijo v kulturnem centru Primorske, da pokažejo uspehe svojega dela pred novim občinstvom in da se ob takih prireditvah spoznajo med seboj in izmenjajo misli, ki jim nedvomno koristijo pri nadaljnjem delu.

Do odkritja pa je prišlo takole: Kmet in arheolog — amater, raziskovalec iz ljubezni do davne preteklosti, Dušan Vasiljevič iz vasi Petroviči je pred leti opazil na svoji njivi čudne predmete: ostanke nekakšnega orodja iz kamna, ki je bilo sicer grobo obdelano, vendar pa zanimivo. Najdene predmete je pridno zbiral ter kdaj pa kdaj o tem obvestil muzej v Nikšiču. Strokovnjaki so postajali pozorni. Leta 1954 sta se direktor muzeja v Nikšiču Jovan Ivovič in znanstveni sodelavec iz Sarajeva dr. Alojz Venac naposled le odločila in obiskala Petroviče. Vasiljevič jima je pokazal, kje je našel starine, in ju posebej opozoril na Rdeče pečine, ki se raztezajo na strmo dvigajočem se svetu nad Trebišnjico, blizu železniške proge Nikšič—Bileča. Pod temi pečini je 24 m in 15 m globoka zijalka, kamor se je pračlovek zatekel pred divjimi zvermi in vremenskimjimi neprilicami. Znanstveniki so se z vso vnemo lotili raziskovanja te zanimive pečine. Trud ni bil zaman. Odkritja so postala svetovno pomembna prav zato, ker je v eni sami jami moč proučevati življenje predzgodovinskega človeka stare, srednje in mlajše kamene pa tudi bronaste dobe. Svetovno znana arheološka odkritja v Krapini (krapinski človek) so samo iz starejših kamene dobe, v Rdečih pečinah pa se v 12 zemeljskih slojih — doslej so se arheologi priklopali 9,5 m globoko — razkrije celo 800 tisočletno razdobje človeške prazgodovine. Ze to, kar so doslej odkrili, dokazuje, da je v jami pod Rdečimi pečini živel sodobnik krapinskega človeka, toda zamejski sloji z zanimivimi ostanki orodja segajo še globlje in znanstveniki upravljajo s dobrih elementi. Prav zato se izplača vložiti veliko truda in pažnje v usmerjanje njihove programske politike, kajti le pod večim nadzorstvom bi lahko dosegla lepe uspehe. Pohvala gre tudi predsedstvu okrajne zveze Svobod v Kopru, ki s takimi revijami omogoči, da člani oddaljenjših Svobod nastopijo v kulturnem centru Primorske, da pokažejo uspehe svojega dela pred novim občinstvom in da se ob takih prireditvah spoznajo med seboj in izmenjajo misli, ki jim nedvomno koristijo pri nadaljnjem delu.

Nova vloga strokovnega šolstva

V našem novem, reformirnem sistemu izobraževanja in vzgoje bo med drugim dobilo ustrezno mesto tudi strokovno šolstvo in izobraževanje odraslih. Načrt zakona o šolstvu, ki je te dni v razpravi, predvideva bistvene spremembe v položaju, vlogi in vsebini strokovnih šol ter v doslej nezakonjenem poškolskem izobraževanju.

Predvsem je treba poudariti, da se bo vse strokovno šolstvo uvrstilo v drugo stopnjo šolanja. Splošno in strokovno izobraževanje mladih delavcev bo organizirano na solidnih temeljih predhodnega osemeljnega splošnega izobraževanja, kar bo omogočilo, da bo struktura pouka v strokovni šoli sodobnejša in na isti ravni kot doslej. Osnovne tipe strokovnega šolstva bodo tvorile strokovne šole s praktičnim poukom za soljanje kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev, ki trajajo eno do tri leta, nadalje tehniške, ekonomske in sorodne strokovne šole, ki trajajo dve do štiri leta, ter višje strokovne šole.

V našem družbenem sistemu ustvarjamo pogoje za to, da bi odstranili podedovane razlike med umskimi in fizičnim delom. Ta proces je nujna posledica razvoja poteka vzporedno z razvojem delavskega samoopredeljevanja in socialističnih družbenih odnosov, v katerih se spreminja družbeni položaj i fiziognomija ročnih in umskih delavcev.

Na temeljih tega procesa bo nujna tudi vsebinska preobnova šolstva, ki bo strokovnemu šolstvu z reformo dokončno priznala isti položaj kot gimnazijam. Reformni zakon bo na široko odprl vrata do najvišjih kvalifikacij tudi mladini iz strokovnih šol ter sposobnim kvalificiranim delavcem, ki o končali industrijske, tehniške in druge podobne šole ter čutilo sposobnost in voljo za nadaljnje izobraževanje. Zahtevne sodobne tehnike narekujejo, da je treba ob primernih pogojih omogočiti visoko izobrazbo tudi ab solventom strokovnih šol, ne pa samo dijakom gimnazij.

V spremembah družbenih odnosov se je nujno moral izoblikovati nov položaj gimnazij in strokovnih šol, ki so bile prej očitno zastopljene. Drugačnji razredni odnos, nova družbena ureditev, sodobne proizvodne sile in odnos med ročnim in umskim delavcem ter njun nov socialni položaj kakor tudi drugi činitelji so bistveno spremenili in utrdili vlogo strokovnega šolstva.

Po novem zakonu bodo strokovne šole predvsem zagotavljale stalen dotok raznih strokovnih kadrov: kvalificiranih delavcev, tehnikov in drugega strokovnega osebja na taki strokovni ravni, ki bo omogočala stalno izpopolnjevanje ter skladen napredek gospodarstva in družbenih služb. Morale pa bodo tudi nadalje umsko, telesno, moralno in družbeno vzgajati in izobraževati učence za njihovo aktivno družbeno, zdravo in kulturno osebno življenje.

V sodobnem življenju se je treba zavedati dejstva, da si vedno več ljudi pridobiva ustrezno splošno ali strokovno izobrazbo izven tradicionalnega šolskega pouka in študija. V naših družbenih pogojih in z razvojem sistema izobraževanja odraslih bo ta pojav vedno bolj pomemben. Kdorkoli bo dokazal svoje znanje, se bo lahko vpisal v ustrezno šolo, čeprav ne bo prej formalno redno obiskoval in končal šolo, ki daje zahtevano predizobrazbo. To vprašanje bo v prihodnosti vedno bolj pomembno, zato bomo izgrajevali prožen šolski sistem in izpopolnjevali ustanove za izobraževanje odraslih, da bo moč uresničiti načrte.

Osnutek zakona o šolstvu predvideva, da bo treba izdati še poseben zvezni zakon o strokovnem šolstvu, ki bo podrobneje urejal organizacijo in vsebino dela strokovnega šolstva.

Dva dokumentarna filma o graditvi avtomobilske ceste Ljubljana-Zagreb

Viba-film v Ljubljani je izdelal že dva dokumentarna filma o letojnji delovni akciji na avtomobilski cesti Ljubljana-Zagreb. Prvi film nosi naslov »Prva izmena«, drugi pa »Pred veliko bitko«. Filma sta bila izdelana v rekordnem času. »Prva izmena« prikazuje odhod prvih desetih mladinskih delovnih brigad na avtomobilsko cesto. Film so posneli in pripravili za premiero v 48 urah.

Film »Pred veliko bitko«, ki so ga posneli in izdelali v enem dnevu, pa prikazuje svečan začetek del na avtomobilski cesti in svečanost v Novem mestu. Oba filma sta izdelala Ernest Adamič (režiser) in Ivan Marinček (snemalč).

Priprave na festival

voboda Kočevje - Rudnik bo 3. julija odprta rudarski dom

Nekatera mesta na Slovenskem so v zadnjih letih močno spremenila svojo zunanjo podobo. Mednje sodi tudi Kočevje. Spominjam se ga še, ko so na glavnem trgu zevale razvaline gradu, ko so po blatni cesti hrumeli tovorni avtomobili, do vrha naloženi z bogastvom kočevskih gozdov. Takrat bi človek potreboval splav, da bi čez blato in luže priveslal na drugi konec mesta. Razvaline gradu so izginile, na njihovem mestu stoji veličasten spomenik, blato je zamenjal asfalt in tudi zunanja podoba tega zanikrnih hiš je močno polepšana.

V Paški vasi raste novo rudarsko naselje, v Paški vasi gradijo tudi nov Rudarski dom, v katerem bodo dobili potrebne prostore Svoboda, sindikalna podružnica, godba na pihala, v njem bodo zasedanja delavskega sveta in

Že 50 let pojejo

Ob 50-letnici pevskega zbora Svobode II iz Hrastnika

Povsem razumljivo je, — je dejal profesor Radovan Gobec na proslavi 50-letnice pevskega zbora Svobode II iz Hrastnika, — da imate v vaši dolini danes tri pevske zборе, dve godbi na pihala, orkester in glasbeno šolo, saj ste začutili potrebo po glasbenem udejstvovanju že v začetku našega stoletja. Petdeset let ljubezni do delavske borbene pesniške ljubezni do svobode, do lepote ki je v naših ljudeh, in željo, da bi to lepoto posredovali drugim.

Nabito polna dvorana, zastopstva pevskih zborov iz Zagorja, Trbovelj, iz Zgornjega Hrastnika, so izpričali veliko ljubezen do zborovskega petja in hkrati izkazali največje priznanje za požrtvovalno delo hrastniškim pevcem kakor tudi pevovodji Francu Peitlu. Posebna odlika tega zbora je bila v tem, da je deloval ves čas z napredno pesmijo v okolju, kjer so bili pred prvo svetovno vojno posebno močni vplivi nemških oblastnikov, ki so si prizadevali, da bi zbor služil njihovim političnim ciljem. Zbor pa se je temu ves čas odločno upiral. Ker ga zaradi tega nihče ni hotel podpirati, so ga vzdrževali hrastniški steklarji sami, s prostovoljno nabiralno akcijo so zbrali sredstva za nakup harmonija not itd., z rednimi mesečnimi prispevki so omogočili njegov nadaljnji obstoj. Pestra in bogata je bila njegova vsebina. Kot vsem naprednim pevskim zborom, ki so pred vojno delovali v Svobodah, tako tudi temu leta 1935 ni bilo prizanešeno. Iz najdljivo je obšel znano prepoved o delovanju Svobod in z borbeno pesmijo spodbujal steklarje k solidarnosti in jim vlival vero v svetlejšo prihodnost delavskega razreda.

Na koncertu je zbor nastopal v treh sestavih, in sicer kot ženski, moški in mešani zbor, ter nam posredoval narodne in borbene pesmi. Zbor odlikujejo mladi, sveži glasovi, ki bodo z vztrajnim delom lahko poneli svojo pesem tudi izven hrastniške doline.

kar me je še posebno razveselilo, v njem bo tudi prostor za knjižnico in čitalnico. Lani je Svoboda rudnik Kočevje preuredila gledališko dvorano in oder, letos pa bodo 3. julija odprli Rudarski dom.

To priložnost bodo izkoristili za organizacijo festivala, na katerega bodo povabili okoliške igralske skupine in verjetno še eno igralsko družino in pevski zbor iz Ljubljane ali iz sosednjih okrajev.

Kakor je ureditev dvorane in odru pomenila veliko pobudo za tamkajšnje igrance, saj so v pretekli sezoni pogosto nastopali, gostovali pa so v Fali, Oslinici, Kočevski reki in Vidmu, tako smo prepričani, da se bo z otvoritvijo čitalnice prav tako močno razvitala tudi želja po izobraževanju.

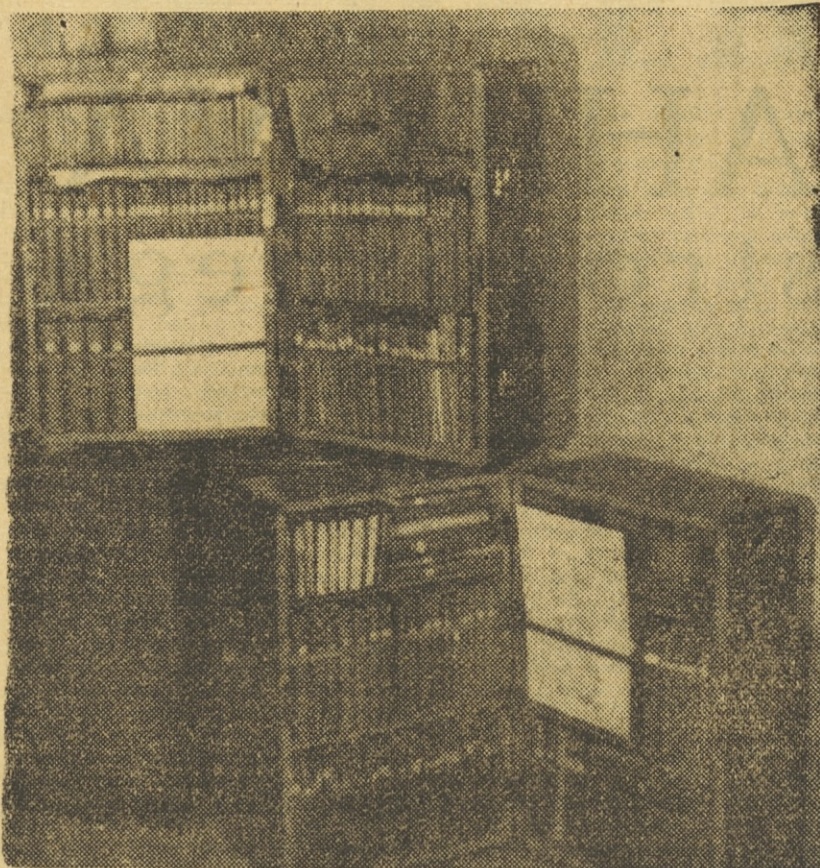
Doslej smo pogosto slišali, da med Svobodo iz rudnika in med Svobodo v mestu ni pravega sodelovanja, v zadnjem času pa lahko zasledimo resna prizadevanja za zblizanju in željo po skupnih nastopih. Tako nameravajo za festival skupno nastopirati Cankarjevo Pohujšanje v dolini Sentflorjanski. Prav tako so si porazdelili skrb za organizacijske priprave.

V želji, da bi svojemu občinstvu nudili med sezono obilo dobrih dramskih predstav, so se pri Svobodi v mestu dogovorili s poklicnim režiser-

jem, da je z njimi nastudiral 5 dramskih del. Njihova skrb za občinstvo pa je bila enostranska. Skrbeli so predvsem za kvaliteto uprizoritve, zapostavili pa so — vsebino, uprizorili so »Utopljence«, »Pravo ljubezen« in »Našo kris«, dela, ki današnjemu delavcu skoraj nič ne povedo.

V Kočevju je močno zanimava poklicna občinska knjižnica, saj premore blizu 10.000 zvezkov. Lani je izposodila 27.000 knjig. Zanimivo je, da so med njenimi obiskovalci na drugem mestu delavci. Knjižnica posluje v pretesnih prostorih in imajo bralci za prebiranje časopisov na razpolago le majhno mizico. Začudilo pa me je, ko sem zvedel, da ta močna poklicna knjižnica doslej še ni ničesar storila za okoliške vaske knjižnice, ki se bore z denarnimi težavami. Z dobro voljo in z manjšo podporo bi lahko ta knjižnica opravljala pomembnejšo kulturno vlogo po vsej občini. Knjižničarka mi je povedala, da je že razmišljala o potujočih knjižnicah in da bo še letos skušala organizirati podružnice v najbolj obljudenih vseh svoje občine.

Pri obeh kočevskih Svobodah je čutili veliko skrb za organizacijo festivala, ki naj bi postal tradicionalen in vsako leto pomembnejši. Upamo, da bodo te lepe pobude v Kočevju tudi uresničili.

PONEKOD SO SE POTUJOČE KNJIZNICE ZE ZELO UVELJAVILE. — KRANJSKA OBČINSKA KNJIZNICA OSKRBUJE TAKO ŽE 20 KNJIZNIC V SVOJI OBČINI Z NAJRAZLIČNEJŠIM BRANJEM. PRAV LEPO POSLUJEJO POTUJOČE KNJIZNICE V KOPRSKEM IN NOVOMEŠKEM OKRAJU, ZLASTI PA V METLIKI, DOBRO PA SE OBNESEJO SE NA RAVNAH IN V KAMNIKU. NA SLIKI VIDITE DEL METLIŠKE POTUJOČE KNJIZNICE.

Usmerjanje v poklice

naj se začne že v osnovni šoli

Nekateri starši že zgodaj razmišljajo, kaj naj bi postal njihov otrok. Mlademu človeku je treba najti še ustrezno delovno mesto, sicer poklicno svetovanje ne bi imelo pravega pomena. Mimo tega bi bilo treba spremljati razvoj vsakega vajenca, zasledovati bi morali, kako se strokovno izobražuje, kako mu pomaga mojster itd. Že večkrat se je izkazalo, da ima učence smisel za ta ali oni poklic, vendar ne uspeva, ker je prepričan sam.

Učitelji bi poklicnim svetovalcem lahko marsikaj pomagali pri delu. Na vsaki šoli naj bi se vsaj en učitelj poleg svojega rednega dela ukvarjal s poklicnim usmerjanjem učencev.

V Sloveniji ima poklicno svetovanje že tradicijo, saj je bila prva posvetovalnica ustanovljena 1928. leta. Po vojni (leta 1955) so okrajne posvetovalnice za delo dobile posebne referate, ki so pozneje preraski v poklicne posvetovalnice. Le-te so doslej opravile že kar precej dela. Leta 1956 se je že okrog 20% mladine, ki je končala obvezno šolanje, posvetovalo glede izbire poklica. S predavanji o izbiri poklicev ter o možnostih za vključevanje v razne poklice pa so se po zaključnem obveznem šolanju seznanili 40 odstotkov mladincev. Lani se je s poklicni seznanilo že 50 odstotkov mladine, 5000 pa jih je bilo psihološko pregledanih. S poklicni so ob zaključku šolskega leta seznanili tudi precej dijakov. Strokovnjaki so svetovali tem mladim ljudem, kje naj se zaposlijo.

Ob pripravah za praznovanje dneva železničarjev nas je veselo presenetila vest, da bodo v počastitev tega praznika odprli v stekleni dvorani železniške direkcije slikarsko razstavo železničarjev-amaterjev iz vseh ljudskih republik. Zdjaj so vrata v to dvorano že odprta in vabijo mimoidoče, da se za trenutek srečajo s prostimi urami železničarjev, s tistimi urami, ki jih

Učence bi kazalo vse leto opazovati in opažanja zapisovati v posebne mape, ki bi učenca spremljale od prvega razreda osnovne šole naprej. Učitelj pa bi moral biti tesno povezan z okrajno posvetovalnico za delo in s svetom za šolstvo. To so sicer precejšnje dolžnosti, ki jim pa nekateri učitelji še ne bi bil kos. Zato bi le kazalo na učiteljskih in na univerzi uvrstiti nov predmet: poklicno svetovanje. Usmerjanje v poklice naj bi torej ne ostalo samo stvar pešiče strokovnjakov. Poklicne svetovalnice naj bi sodelovale z gospodarskimi in z drugimi organizacijami, z društvom

prijateljev mladine in z žensko organizacijo.

V zadnjem času se tudi industrija vedno bolj zateka po pomoč k okrajnim posvetovalnicam. Sodobna proizvodnja namreč terja na vsakem delovnem mestu ustreznega človeka. Zato je seveda treba do potankosti dognati psihično in fizično zmogljivost posameznika in njegovo sposobnost za te ali, ono delovno mesto.

V nedeljo so v Kranju ustanovili slovensko sekcijo jugoslovanskega združenja za poklicno usmerjanje. Nedvomno bo ta organizacija pripomogla, da bomo tudi na področju poklicnega usmerjanja dosegli zadovoljive uspeha.

KNJIGA, KI SMO JO DOLGO PŘIČAKOVALI

Ze dolga leta smo smotrno pričakovali prevod Reinachovega »Apolona«, knjige, ki nam poljudno in lahko na pripoveduje o razvoju likovne umetnosti, od prvih začetkov upodabljanja na jamske stene pa do impresionizma. Zdjaj smo jo dobili v prevodu Janeza Doklerja in z dragocenim dodatkom o moderni umetnosti, ki ga je napisal sam prevajalec, še posebej pa o umetnosti slovanskih narodov izpod peresa dr. Frana Sijanca. Knjiga je izšla pri Cankarjevi založbi v Ljubljani.

To delo, napisano v obliki predavanj, ki jih je imel avtor na Ecole du Louvre v Parizu, ni namenjeno samo študentom umetnostnih akademij in profesionalcem, temveč predvsem širokemu krogu ljudi. Zato je razumljivo tudi tistemu, ki umetnostno zgodovino prvič prebrja.

Ker je bila knjiga napisana pred pol stoletja in ker je naša izdaja točen prevod originalnega dela, bi bila brez dodatka nepopolna. Ker je pisal ob začetku tega umetnostnega obdobja, seveda ni mogel imeti niti jasnega niti celovitega pogleda in zato tudi ne pravilnega odnosa do te umetnosti. Knjigi ne moremo šteti v slabo, da je avtor gledal na celotno umetnostno zgodovino statično, ne glede na življenjski nazor umetnika in preko njega na življenjski nazor dobe in družbe, da ni iskal lepote v skladu med tem občutkom in med likovnim izrazom, kajti s tem nam je originalni del knjige že sam dokaz in izraz časa, v katerem je živel avtor. Zato dodatek o moderni umetnosti ni samo dobrodošel, ampak dobesedno potreben.

Moderna umetnost je mnogim nerazumljiva in jo zato neutemeljeno odklanjajo. Prepričani smo, da bo marsikateri bralec prav zaradi tega posegel po knjigi in da bo v njej tudi našel, kar si želi. Moderne umetnosti ne moremo razumeti, če nam ni znan celoten razvoj likovne umetnosti, če ne vemo, kako in zakaj so nastale določene oblike in upodabljanju in če ne vemo, da je vsaka likovna forma zrcalo dobe, v kateri je nastala. Do tega spoznanja nas pripelje tudi Reinachova knjiga »Apolon« in dodatki naših umetnostnih zgodovinarjev.

Skrbno pripravljajo

Proslava 40-letnice Cankarjeve smrti

Pretekli teden se je na Vrhniki že tretjič sestaj pripravljalni odbor za proslavo 40. obletnice smrti največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja. Po živahni razpravi so navzoči sklenili, da bodo skušali dati tej proslavi širši značaj, kot so sprva mislili.

Na sestanku so sklenili, da bodo za občinski praznik in začetku maja priredili razstavo Cankarjevih del, rokopisov, fotografij; nadalje bodo skušali v to razstavo vključiti čim več fotografij iz uprizoritve njegovih del na jugoslovanskih poklicnih in amaterskih odrih, hkrati pa posredovati tudi uspehe, ki so jih njegova dela žela v tujini. Razstava bo odprta celo poletje. Pripravljalni odbor si bo prizadeval, da bo na to razstavo opozorili vse slovenske šole in prosvetna društva ter jih povabili na ogled razstave in Cankarjevega rojstnega kraja. V ta namen bodo izdelali vodič po Vrhniki, označili

predvsem tiste kraje, ki se jih bralci spominjajo iz njegovih del, in jih, kolikor se niso — zaščitili. Od zgodnje jeseni pa do konca novembra bodo vabili v goste najboljše slovenske amaterske igralske skupine in tudi poklicna gledališča. Svoj višek pa naj bi dosegle prireditve v tednu pred 13. decembrom. Tedaj naj bi tako amaterske kot poklicne igralske družine na Vrhniki prikazale najboljše predstave Cankarjevih del. Razmišljali so tudi o tem, da bi v tem tednu priredili posvetovanje slovenskih dramatikov na Vrhniki in tako počastili spomin največjega slovenskega dramatika. Nadalje so sklenili, da bodo skušali v pripravljalni odbor pritegniti tudi zastopnike slovenskih književnikov, univerzitetne knjižnice, dramskih umetnikov in Cankarjeve založbe in tako preko njih zainteresirati za proslavo najširšo slovensko javnost.

V. Serov; DEKLICA Z BRESKVAMI

REPRODUKCIJA IZ KNJIGE »RUSKA UMETNOST«, KI JO JE NAPISAL V POLJSČINI NAS ROJAK V. SEROV. SLAV MOLE IN JO JE TE DNI IZDALA V PREVODU FRANCETA VODNIKA SLOVENSKA MATICA. KNJIGA NAM NUDI OBŠIRNE PREGLED ZGODOVINE RUSKE UMETNOSTI, OD NAJSTAREJŠIH ZAČETKOV PA DO VELIKE OKTOBRSE REVOLUCIJE, DO DOGODKOV, KI SO ODLOČALI O NOVMEM ŽIVLJENJU IN SO POMEMILI KONEC STARE IN ZAČETEK NOVE DOBE TUDI V UMETNOSTI. KNJIGO POŽIVLJA 233 REPRODUKCIJ IN 4 BARVNE PRILOGE KI SO RAZVRŠČENE MED BESEDILOM.

Zakaj Janezek jeclja?

Janezku se je začel govor zakajati že prej, ob vstopu v šolo pa je začel zares jecljati. Zakaj? Poskušajmo si to podrobneje razjasniti, da bomo vedeli, česa se moramo varovati pri lastnih otrocih.

Janezkov oče je bil strog mož. Posebej strogo pa je ravnal z Janezkom, češ fant potrebuje tršo roko kot dekleta; mislil je na svoje tri hčere. Četudi se je mati trudila, da bi nekoliko ublažila očetovo ravnanje, ji to ni povsem uspelo. Janezek je bil že kot štiriletni otrok izredno boječ. Zlasti se je bal tujih ljudi. S fantki njegovih let se ni rad igral, ker je oče menil, da ima že sester dovolj za igro. In res se je tja do četrtega leta z njimi kar lepo igral. Podlej pa

je opazil, da ga sestre pri igri zapostavljajo in se vesele njegovih neuspehov. Kmalu se je nehaj igrali tudi z njimi, zlasti potem, ko mu je starejša sestra nekajkrat očitala, da se »s tako neumnim otrokom, kot je on, že ne bo igrala«. Odtegnil se je njihovim družbi in postajal vse bolj samotarski.

Oče se kajpak ni spremenil. Kolikor bolj je Janezek odrasčal, toliko bolj je odgovarjal na očetov pritisk s prikrito upornostjo in kljubovalnostjo. Ko ga je oče nekoč poslal po zemlje, je med potjo dve pojedel. Težko je reči, ali samo zaradi želje po lepo zaprečenih zemljah ali tudi zaradi prikrite želje, da bi se očetu nekako maščeval. Vsekakor se ga je lotil

neznanski strah, ko se je jasno zavedel, kaj je storil. Ni si upal domov. Mračilo se je že, ko se je vrnil, in oče ga je zaradi tega strašansko namlatil. S tem je fantovo kljubovalnost do kraja zlomil. Očetu si ni upal več kljubovati, zato pa si je na skrivaj zmeraj bolj želel, da bi se mu maščeval, da bi se mu zgodilo karkoli hudega.

Zaradi prestroge očetove kazni se je fantova upornost na videz zmanjšala, toda v resnici se je še poglobila in se začela kazati drugače. Nekaj tednov po tem dogodku se je namreč začel fantu govor zatikati. V začetku le v razgovorih z očetom in s starejšo sestro, ki ga je pogosto zmerjala z neumnežem.

Zaradi težav pri govorjenju se je fant še bolj izogibal ljudi. Ure in ure se je zabaval le s svojimi igračkami. Jasno je, da tako ni imel priložnosti, da bi se vračal v skupnost. Potlej je začel hoditi v šolo. Lahko si mislimo, kako slabo je bil pripravljen nanjo. In tako ni čudno, da so se priložnostne motnje v govoru prav po vstopu v šolo razvile v pravo jecljanje. Za fanta, ki se v predšolski dobi ni navadil na ljudi, je pomnila šola pravo muko. Ne samo, da se je učitelja tako bal kot očeta, izgibal se je tudi sošolcev. Zato je postal kmalu tarča njihovih posmehovanj in zbadljivk.

Pot, ki bi ga edina lahko osvobodila te mučne razvade, je več kot jasna, če vemo, da je nastala iz občutka negotovosti, iz plašnosti in strahu in zato, ker se ni družil z ljudmi.

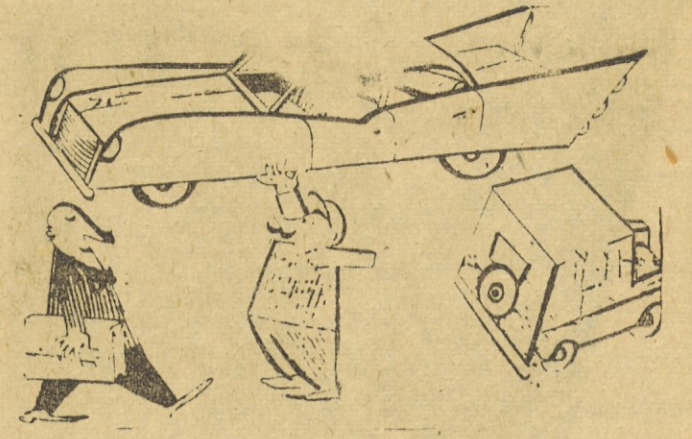
Starši zelo zgrešeno mislijo, da gre pri jecljanju za kakršnokoli organsko napako. Možna je seveda tudi to, vendar jecljanje večidel izvira iz občutka negotovosti in strahu pred okolico. Zato je jasno, da moramo z jecljajočim otrokom ravnati skrajno mirno in obzirno. Nesmiselno je, če besedo, ki jo otrok izgovori jecljaje, pravilno izgovorimo, in potem zahtevamo, naj jo ponovi za nami. Četudi se zdi tako ravnanje na prvi pogled povsem pravilno, skriva dvoje nevarnosti: otroka ob takih vajah odvrčamo od tega, da bi razmisli, kaj mora povedati, morda ga navajamo, da razmišlja — kako mora izgovoriti. Razen tega pa se lahko začne ob takem trudu svojih staršev kaj hitro zdeti sam sebi silno pomemben. Če si torej ne želi, da bi njegova »scena« pri starših padla, lahko jecljanje tudi namerno podaljšuje.

Proti koncu četrtega leta starosti je najbolj nevarno, da se jecljanje spremeni v slabo navado, če so otroka izkušnje spravile ob pogum. Navadno preide jecljanje samo po sebi. Če pa z otrokom ravnamo tako, da izgublja še tisto pičo mero samozavesti in poguma, ki jo ima, postane jecljanje trdovratna razvada.

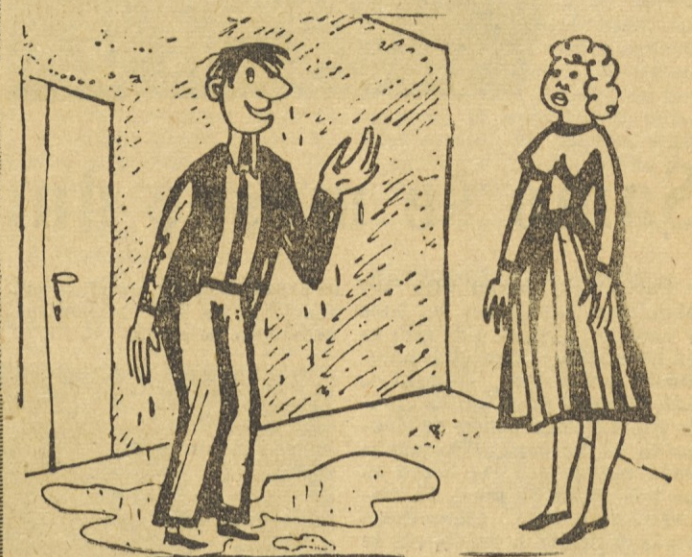
Vidimo torej, da je jecljanje samo vzporeden pojav, katerega prave korenine so v otrokovi duševnosti. Odpravljati ga je moč v prvi vrsti s hlabrenjem, ne pa z govornimi vajami.

Do danes razprava o tem vprašanju še ni zaključena, tarifa elektrogospodarske skupnosti, ki ima zakonito moč, pa tega ne upošteva. Pravijo tudi, da elektrogospodarska skupnost ni dolžna skrbeti za servise, zlasti še, ker so le-ti samo v nekaterih večjih mestih. To je stvar komun.

Res so nekatere občine že sa-

Ali gremo v Ljubljano ali na okraj?

— Ves si premočen. Ali nisi imel dežnika?
— Jas sem ga že imel, toda šef ga je pozabil.

OB RAZPRAVI O STAREM VPRAŠANJU

Gospodinjstvo ali podjetje?

Mnoge stanovanjske skupnosti zadnje čase resneje razmišljajo o ustanavljanju raznih servisov, s katerimi naj bi olajšali življenje zaposlenim ženam in drugim članom stanovanjske skupnosti. Vendar so pri tem naletele spet na vprašanje, o katerem tebe razprava že dve leti: kaj so servisi?

Nekateri menijo, da so servisi, n. pr. pralnice, likalnice, menze itd., prav tako uslužnostna podjetja kot druge obrtne delavnice, n. pr. krojačnice, kemične čistilnice, brivnice itd. Zakaj naj bi torej prav pri servisih napravili izjemo?

Drugi pa pravijo, da predstavljajo servisi prava podjetja zbranih gospodinjstev, saj opravljajo usluge, ki so sestavni del gospodinskih poslov. Če plačujejo gospodinjstva po dva dinarja za kilovatno uro, bi morala tudi za servise veljati ista tarifa.

Do danes razprava o tem vprašanju še ni zaključena, tarifa elektrogospodarske skupnosti, ki ima zakonito moč, pa tega ne upošteva. Pravijo tudi, da elektrogospodarska skupnost ni dolžna skrbeti za servise, zlasti še, ker so le-ti samo v nekaterih večjih mestih. To je stvar komun.

Res so nekatere občine že sa-

Podprite tudi vi človekoljubno akcijo: zgraditi našim otrokom sodobno okrevališče o slovenskem Jadranu. Zato kupite še danes srečko denarne loterije Rdečega križa Slovenije. Zbranje bo 20. aprila. Izbrabna bo vsaka četrta srečka!

O SPOMLADANSKI PREHRANI

Se zmeraj silišmo nasvet, da si moramo spomladaj prečistiti križ z različni čaji iz svežih zeljčič. Nasvet ni brez pomena, saj ga lahko znanstveno podkrepimo. Proti koncu zime uživamo namreč zelo malo vitaminov in rudninskih soli ali, kakor pravimo, zaščitnih soli, ker pohajajo zaloge sadja in zelenjave, glavna vira teh snovi. Tudi v sadju in zelenjavi, ki sta nam še ostala, je teh snovi vedno manj, ker je večina vitaminov že propadla.

Vse to vpliva tudi na naše telo. Postajamo utrujeni, boli nas glava, vedno manj smo odnorni proti različnim boleznim, prehladom itd. Vsa ta razpoloženja radi pripisujemo spomladanskemu soncu in toplejšemu vremenu. V resnici pa jih povzročata nepravilno sestavljena hrana, ki nima zadosti vitaminov in rudninskih soli.

Nekateri si skušajo pomagati z že omenjenimi čaji. To je sicer že nekaj, vendar pa ni dovolj. Vitamina je v čajih dosti premalo, zato moramo uživati več zelenjave. Tudi zgodaj spomladaj je dovolj izbrati, samo zelenjavo moramo poznati in jo redno uživati.

Naj samo na kratko naštejemo, kaj vse lahko dobimo na vrtu pa tudi na travniku. Začnimo kar z regratom, ki raste za vsakim plotom. V 100 g očistnega rebrata je 12 tisoč enot vitamina A in 36 mg vitamina C, veliko rudninskih snovi, kot natrija, kalija, kalcija itd. Vsebuje celo več vitamina C kot ista količina mandarine. Radi ga imamo tudi zato, ker malo greni. Prav ta grenkoba vpliva na naše prebavne organe, robešno pa na izločanje žolča. Ker je trd, ga za otroke in stare ljudi sesekljamo.

Nekoliko grenka solata je tudi vodna kreča, ki je pri nas malo poznana. Raste v potokih in večini popolnoma prekrilje

strugo. Nabiramo jo pa le v čistih vodah. Vsebuje toliko vitamina C kot pomaranča.

Izmed divjih rastlin uživamo še mlade vršičke pekoče koprive in kislice. Oboje pripravljamo kot špinac. V koprivi je veliko železa, ki je zelo važno za tvorbo krvi.

Na pol divja solata je še motvilica, ki raste po mnogih njivah pa tudi na vrtu. Poleg vitaminov A, B in C ima še važne rudninske soli. Ker je prijetnega okusa, gre vsakomur v tek.

Na vrtu nam je že odgnala prezimljena špinaca, ki jo cenimo zaradi vitaminov in železa. Špinac preneslo tudi tisti, ki so bolni na želodcu, črevesju, jetrih, žolču in je zato sestavni del njihove prehrane.

Mlade špinacne liste uživamo tudi kot solato, bodisi samo ali pomešano z drugo. Med zgodnje grenke solate štejejo še zeleni radič, ki je odgnan po vrtovih in njivah. Čim večkrat ga poročemo, tem mehkejša in okusnejša je solata. Radič je enakovreden regratu.

Petersilj je sicer priljubljena dišavnna rastlina, malokdaj se pa zavedamo, da je v tej rastlini in sicer v zelenih delih, nakopičeno obilo vitaminov in rudninskih snovi.

V 100 g mandarine je 25 mg vitamina C, v peteršilju pa 90 mg. Vitamina A je v mandarinah 520 enot, v isti količini peteršilja pa 18 tisoč, zato naj ga ne manjka na solatah, v juhah, raznih omakah itd. Dodamo ga šele, preden postavimo jed na mizo.

V prvih pomladanskih dneh nam nudi prijetno spremembo tudi hren. Dodajamo ga mesu, uživamo ga v jajčni omaki ali pa tudi kuhaneje. Pospešuje prebavo, ker vsebuje veliko eteričnih olj, pa tudi veliko vitamina C, več kot enaka količina pomaranče.

Tudi spomladanske redkvice ne bi smeli zamemarjati. V šopku redkvic je toliko vitamina C kot na primer v eni mandarinici, mimo tega je redkvice veliko cenejša.

Na trgu je še veliko pora. Sedaj je še prav okusen, kmalu pa bo začel poganjati cvet. Tedaj ni več za kuho. Po okusu je sličen čebuli, vendar je miljši. Ne uporabljamo ga samo kot začimbo, temveč ga uživamo v solati in kot prikuho. Vsebuje veliko rudninskih soli in eteričnih olj. Vzbuja tek, pospešuje delovanje žlez slinavk, jeter, žolčnika itd. Pospešuje izločanje vode iz telesa, kar ugodno deluje na ledvice.

Pogosto uporabljamo tudi mlado zeleno drobnjaka, in sicer v juhah in na solatah ter v kislih jajčnih omakah. Tudi ta drobna dišavnica daje telesu obilo koristnih snovi.

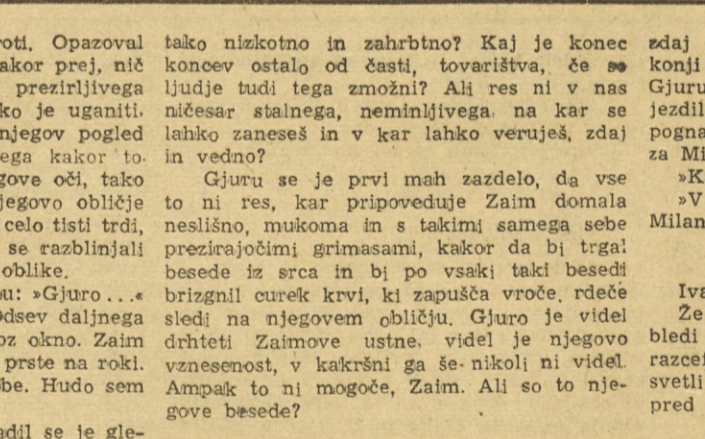
Vse našete rastline imajo še to prednost, da niso drage in mnoge izmed njih lahko kar mimogrede naberejo ter si tako prihranimo izdatke za zelenjavo.

Andreja Grum

Helena Puhar

KLJUB POZNI POMLADI JE NA ŽIVILSKEM TRGU ZE PRECEJ ZELENJAVE, S KATERO POŽIVIMO SPOMLADANSKO PREHRANO

Zaim mu je sedel nasproti. Opazoval ga je. Dolgo in molče, a ne kakor prej, nič več ni bilo tistega čudnega, prezirljivega leska v njegovih očeh. In težko je uganiti, kaj se je godilo v Zaimu — njegov pogled je odsvital ksanje, nič drugega kakor to to so tako jasno izražale njegove oči, tako dolgo in nemo. Nato se je njegovo obličje spremenilo, omehčalo se je, še celo tisti trdi, obrtni mozoljčki so se širili in se razblinjali v spodobne, izrazito človeške oblike.

Beseda mu je zastala v grlu: »Gjuro...« Gjuro se je rahlo obrnil. Odsev daljnega bliska na obzorju je planil skoz okno. Zaim je čudno gledal Gjuro in lomil prste na roki. »Pregrešil sem se zoper tebe. Hudo sem se pregrešil...«

Gjuro ga ni razumel. Navadil se je gledati Zaima samo oholega, vzvišenega, mrzkega, hladnega. A zdaj je drugačen, in da bi bilo nerazumevanje še večje, se Zaim drži zdaj ne samo skrušeno, krotko, kakor se drži kakšen krivec, človek, v katerem ni vse čisto, marveč je začel govoriti o nečem, kar je Gjuro pravzaprav šele malo prej sam sebi očital.

Zaim je hotel razložiti, ampak izpočetka mu ni šlo. »Veš, ti si večkrat odhajal preoblečen v Romirje... To sem slišal od drugih...« Gjuro ga je še manj razumel. Kaj mu hoče Zaim?

»To je bila moja naloga,« je začudeno odgovoril.

Tiščina, ki je nastala, je pomagala Zaimu, da se je zbral. Gjuro je vnovič povsli oči, obrzdal svoje misli. Zaim pa je pretrgano začel:

»Da naloga, to zdaj razumem... ampak vrag me je prejel...« Zaim je gledal v tla, ni mu bilo treba misliti, da je vse to naposled odvedel tako gre za nekaj drugega: tako je ravna star tovarniš, še celo komisar beta Ijona. — ali si je sme dovoliti kaj takega

KDO JE IZDAJALEC?

Nato je zagledal pred seboj iztegnjeno roko, ki se je zlastno tresla, slišal je težki, neznanzi šepet:

»Gjuro... Prosim te, odpusti...« Zrak je bil soparen in gost. In kakor od strele zadet je Gjuro poskočil, zgrabil Zaimovo roko, jo stisnil in prižel k srcu. Ker se mu je zadelo, da Zaim raste, raste vedno više, da postaja velik in svetel. Toie ta druga plat Zaimovega značaja, kako velika je, plemenita!

Nekaj ga je dušilo v prsih. Prečuden trenutek. Oba se čutila kriva, pa tudi — zaim — vedel, da je bil tole zaupnik, deno, kakor da sta se zdaj prvič spoznala. Držala sta se kar naprej za roke in nista spregovorila.

Ko je vstopil Milan in povedal, da so konji nared, sta se molče ločila. Poslovila sta se z dolgim pogledom, polnim vzajemnega spoštovanja in topline. Gjuro je čutil da se mu je Zaim približal zelo približal preprostosti približal.

Noč je bila nabita z elektriko. Bliski so vedno pogosteje parali nebo, tu in tam je padla debela kaplja in trdo udarila ob tla. Bilo je hladno in vlažno. V gosti temi je

zdaj pa zdaj udaril peklenški grom. Trije konji so nemirno topotali s kopiti. Kurir je Gjuro pomagal v sedlo. Nato je še sam zaježil, si namestil brstolček čez prsi in pognal konja. Milan je jezdil za njim. Gjuro za Milanom.

»Kam?« je vprašal kurir. »V poveljstvo druge čete,« je odgovoril Milan.

Ivan jih je začudeno gledal. Ze se je zdanilo, oblaki so se razpodili, blede mesečev kolobar je pljano taval med razcefranimi oblaki, obzorje se je dramilo v svetli sinjini, ko so trije konjeniki obstali pred poveljstvom druge čete. Nebo se je

Ivan je držal torbico s strelivom v levici. Rad bi bil v pozdrav spregovoril z Milanom, poznala sta se od prej, iz Romirja. Smehljal se je s kofičkom usten in pristavil desnico h grobo sešiti trirogljeni čepici:

»Zdravo, tovariš Milan!« Milan ga ni ne pogledal ne odzdravil. Togo je obstal precej daleč od njega in jezno vprašal:

»Kje je poveljnik čete?« Ivan je začudeno mignil z glavo proti hiši ob cesti, pred katero so štrleli ostanki razbitega zidu.

»Notri je.« Milan se je molče napotil tja. Ivan je stal in osuplo gledal za njim. Roka s torbico mu je omahnila.

»Razdeli strelivo tovarišem!« je vzkliknil Gjuro. »Saj vidiš, da prezebajo.« Gjuro je stal ob strani, nedaleč od vrste, z roko v žepu. Za njegovim hrbtom je kurir, krepak, pečast fant, čvrsto držal razbrzdane konje na uzdi.

Ivan se je zmeden vnovič obrnil k vrsti. Tak je bil, kakor da bi ga mučila zlatenica. Gjuro je opazil, da njegove roke niso posebno zanesljive. Ne vem kaj bi dal, ko bi bil mogel uganiti, kaj Ivan ta trenutek misli in čuti, kaj se skriva in dogaja za tem temnopolnim, jasnim in lepim obličjem. Skušal je to razbrati iz Ivanovih gibov; toda razen nekakšne zmedenosti, ki jo je povzročil Milan s svojim čudnim vedenjem, je bilo vse v redu, vljudno, kakor po navadi.

Gjuro ga je hladno vprašal: »Dečko, kam pa gredo fantje tako zgodaj?« Takoj se je zdrnil, kajti Iva mu je bil manj hladno odgovoril:

»Ne vem. Če bi rad vedel, vprašaj četnega poveljnika.«

Tedaj se je pokazal tudi četni poveljnik, ki ga je spremljal Milan. Oba sta prihajala naglo. Četni poveljnik je bil razpet, goloblav, široko je mahal z rokami, njegova lica so bila kakor dvoje sneženih kep, velikansko telo se je zanosno pozibavalo nat ankih, visokih nogah. Mimogrede je z enim očesom poskrlil na Ivana in si pomenljivo božal mešarski pest. Potem je Ivana rabeljsko in zlo-slutno premeril in rekel Gjuro:

»Najbolje bo, če to notri opravimo,« in z glavo pokazal na Ivana. »Brž ko je prišel v mojo četo, sem opazil, da imam opraviti

700 aktivnih športnikov v „Iskri“

Športno življenje v kranjski tovarni „Iskra“ je sila razgibano. Po podatkih sindikalne podružnice goji šport 700 članov tega kolektiva. Izvršni odbor podružnice je namenil v svojem proračunu 780.000 dinarjev za šport, pred nedavnim pa so nakupili novo opremo za vse športne sekcije v tovarni.

Letos spet na Okrešelj

Okrajni sindikalni svet v Celju prireja vsako leto na praznik dela, prvi maj, tekmovanje v šahlu na Okrešlju nad Logarsko dolino.

Taka tekmovanja bodo tudi letos. Tekmovanja v šahlu se bodo začela ob devetih dopoldne, v vesleslalomu pa ob enajstih. V šlahu bodo nastopili tekmovalci prvega in drugega razreda, medtem ko bodo članice, mlajanci in člani ostalih razredov pomerili svoje znanje v vesleslalomu. Prijave sprejema okrajni sindikalni svet do 25. aprila, ki bo preskrbel tudi prevoz iz Celja.

Kolektivni elektrogospodarske skupnosti tekmujejo

Kolektivni elektrogospodarske skupnosti Slovenije so se dogovorili, da bodo tekmovali vse leto v »liga« sistemu. Tekmova-

Samo še mesec dni

Partizanski pohod »Ob žici okupirane Ljubljane« bo letos v nedeljo 11. maja. Udeležili se ga bodo lahko ekipe vseh množičnih organizacij, enot JLA, LM, odredov predvojaške vzgoje itd. Letošnji pohod bo drugačen od lanskega. Tekmovalci bodo morali ves čas hoditi in ne teči. Kdor bo tekel, bo diskvalificiran. Za tekmovanje vlada v delovnih kolektivih že veliko zanimanje in se jih je nekaj že prijavilo.

Vsi udeleženci tekmovanja bodo prejeli spominsko diploma, katere osnutek pripravila Vlasto Kopač. Prvoplasirane ekipe bodo prejele po 50.000 dinarjev nagrade, drugoplasirane 30.000 din, tretjeplasirane pa po 20.000 din. Tekmovalci vseh zmagovalnih ekip bodo dobili še po en fotoaparatske znamke »Regula«, sama ekipa pa še pokal.

Prireditelji računajo, da se bo prijavilo okoli 600 ekip in vse naše bolehnne otroke želimo odslej zdraviti v sodobnem morskem okrevališču na Debelcem rtiču pri Kopru. Podprite tudi Vičevkoljubno akcijo. Se danes kupite srečko 10 denarne loterije Rdečega križa Slovenije. Zbiranje bo 20. aprila v Ljubljani.

DOBER NARAŠČAJ SE NAM OBETA!

OSEM TUJIH DRŽAV BO POSLALO SVOJE REPREZENTANTE NA KOLESARSKO TEKMO PO JUGOSLAVIJI

Ceprav je do XIV. tekme »Po Jugoslaviji« še šest mesecev, vemo že sedaj, da bo na tej tekmi najmočnejša mednarodna udeležba. Organizacijski odbor je povabil na ta tekmovanja 11 držav, od katerih jih je že osem odgovorilo, da se bodo tekmovanja udeležili. Poleg naših tekmovalcev bodo na tej progi sodelovali kolesarji Avstrije, Belgije, Bolgarije, Holandske, Vzhodne Nemčije, Madžarske, Poljske in Rumunije. Vabilu se niso odzvali iz Egipta in Sovjetske zveze. Pričakujejo samo še odgovor iz Italije.

NOV SVETOVNI REKORD V METU DISKA: 61:72 m
Olimpijski zmagovalec Al Oerter (ZDA) je na nedavnem tekmovanju v mestu Fayetteville v državi Arkansas vrjel disk 61,72 m daleč. Komaj nekaj dni prej je njegov rojak Richard Babka vrjel disk prvič v zgodovini športa čez 60 metrov. Sodnik se niso še niti spomnili, ali naj ta rezultat priznajo za nov svetovni rekord, ker je disk padel v jarek in se zato daljine ni dalo točno izmeriti, če je presenetil Oerter z novim svetovnim rekordom.

MEDN.RODNA SPORTNA STAVA
Pred dnevi je bilo v Budimpešti zasedanje zastopnikov športne stave na Madžarskem, Bolgariji, Romuniji, Vzhodni Nemčiji in CSR. Sklenili so, da bodo v maju organizirali mednarodno stavo za dirko Varšava-Berlin-Praga. Zadetj bo treba prvih šest kolesarjev in stavni listki bodo za vse države enaki. To je prvi primer »internacionalizacije« športne stave!

MANCHESTER UNITED - V FINALU
Po letalski nesreči v Münchnu, pri kateri je izgubila življenje večina moštva angleškega kluba Manchester United, so pričakovali, da je slava tega kluba v zatonu in da ne bo mogel kmalu preboleti te nesreče. Vendar je klub nesrečo prebolel. Nedavno so premagali klub »Fulam« s 5:3 (3:2) in se tako pasirali v finale za angleški nogometni pokal.

NA DELAVSKI PRAZNIK BODO V AJDOVŠČINI športne igre

V Ajdovščini so že ustanovili občinski svet za telesno kulturo in šport, ki naj bi usmerjal vse športno življenje v občini. Najprej so se dogovorili, da bo svet upravljal vse športne objekte, potem pa so sporazumno določili, koliko dotacije naj dobi vsaka športna organizacija iz občinskega proračuna.

Svet je tudi sklenil, da bodo prvega maja priredili delavske športne igre. To bo štiriboj reprezentanc Anhovega, Idrije, Nove Gorice in Ajdovščine. Občinski sindikalni svet je že razpisal izbirna tekmovanja aktivnih sindikalnih podružnic v kegljanju, odbojki, streljanju, nogometu in lahki atletiki. Tekmovanja bodo trajala vs aprill. Savo Slokar

Soboški strelci v počastitev Dneva mladosti

V mursko-soboški občini tekmuje v počastitev dneva mladosti 13 strelskih družin, ki so razdeljene v dve skupini. V prvi skupini so najboljše družine »Borec«, »Kovinar« in »Trgovca« v drugi pa družine »Boris Kidrič«, »Obrtnik« in »Tekstilca«, ki se je šele pred nedavnim ustanovila v tovarni »Mura«.

Ptujski železničarji najboljši

Strelsko tekmovanje družin železničarskih delovnih kolektivov v počastitev dneva železničarjev se je končalo z nepričakovano zmago železničarjev iz Ptuj. Dosegli so 741 krogov od 900 možnih. Lanski zmagovalci s postaje Siska so se morali zadovoljiti s sedmim mestom.

den so se sploh rodila, in vrh vsega velikansko oglušujoče bučanje, zvenekatanje in blišče sile in denarja, neskončni pohod črnih kolon z zlagano vero v civilizacijsko, kolon, ki so bobneče korakale čez zemljo in čas v znamenju verig in puškinih kopit — vse to je ostalo zadaj, za podrti pregrado, ki jo je porušilo in potepalo celo pokolenje, da bi se z močjo in voljo usode dvignilo. In zdaj junaštvo, zvesto in nepreklicno vojvode svoje največje bitko za življenje, za pravico in človečanstvo, da se zlo ne bi več povrnilo, da človek ne bi več preziral človeka.

Zadaj, zadaj, zadaj za podrti pregrado... Gjuro se je prečudno počutil, ko je stopil v nizko, široko hišo, kjer si je s hodnika prišel v nekatere izbe. Da, zdaj so se razmere spremenile. On ni več tisti, ki se skriva in na katerega prežijo, prihajajo ponj in ga ženo v tesno, smrdljivo celico za rešetkami, lačnega in prezrtega kakor kužno zver — zdaj stoji tu, na drugi obali, svobodno in neustrašen, v najzanosnejšem uporu svoje dobe, zdaj stopa v korak z milijoni po najtežji pa tudi po najslavnejši poti rdečemu svitanju novega življenja naproti, ki se tako nedopovedljivo jasno poraja in plamti na obzorju burnih, blaznih dogodkov, nad nepregledno vrsto raztržitih rovov, nad molčočim gozdom grobov in križev, nad strahotno dramo taborišč in krepatorijev, nad žarečim smodnikom in nad bruhaajočimi žreli ognjenikov, ki zasipajo zemljo od enega konca do drugega s smrtjo in prekletstvom.

Razmere, so se spremenile, res, toda s tem še ni vse povedano. Vprašanje, ki ga je zdaj zajelo in ga spravlja v mučno razpoloženje, ne more biti bolj preprosto, kakor je — Gjuro namreč še nikoli ni nikogar aretiral. Ne pozna usmiljenja do sovražnika v odkritem boju, še manj, kadar gre za odpadnike in izdajalce, toda dejanje samo, tale — kakor se mu je to dozdevalo prejšnje čase — tale strahopetni napad na ostanke časti in dostojnosti v človeku, da, pred tem je začutil nekakšen neznan nemir, nelagodnost. Predvojni spomini so butali vanj kakor vihar, vse to se mu je dozdevalo nesmiselno ponizevanje človeka. Ko bi se dalo to drugače izvesti, ne tako, kakor so prejšnje čase delali z njim in s tisoč drugimi! Zavedal se je, da je med tem, kar se bo dajale zgodilo, in tistim, kar je nekoč bilo, razloček in bistvu in namenu,

razloček je tudi v vlogah, ampak že sam ta postopek — zavedal se je tega, a se kljub temu ni mogel otresti prečudnih sorodnih pojmov. Ivan zasluži ne samo krogle, marveč tudi vislice in pekel, toda zakaj mora biti postopek prav tak kakor prejšnje čase? Ko bi le to moglo biti drugače!

Strel pa ni zadel, marveč je komaj obilnil Ivanovo bluzo. Nekateri borci so hrupno vdirli v sobo. Iznenadeno so širili oči.

»Zvežite ga!« je revsknil Milan in pokazal z roko na Ivana. »Poveljnika je hotel ustreliti.«

Nastal je silovit metež. Ivan se je onemogo teopal in pretrgano vpil nekaj takega, kakor da zahteva pojasnila, ampak dva sta ga že čvrsto držala, tretji pa mu je z vrvoj povezal roke. Ko so Ivana izrinili ven, je Gjuro pristopil blud in drhteč k poveljniku.

»Za to boš odgovarjal,« je rekel. Celjst mu je drgetala.

Manj okorelosti!

Teoretična razglabljanja o slabostih v našem športu so sicer koristna, saj bistre poglede na šport, toda samo z njimi, brez stvarnih analiz, najbrž ne bomo kaj prida napredovali.

Teoretična razglabljanja o slabostih v našem športu so sicer koristna, saj bistre poglede na šport, toda samo z njimi, brez stvarnih analiz, najbrž ne bomo kaj prida napredovali.

PRED SVETOVNIM PRVENSTVOM V NOGOMETU

Favorit Zahodna Nemčija?

Pred štirinajstimi leti smo bili pred začetkom svetovnega prvenstva v Švici prepričani, da bodo favoriti Madžari zanesljivo zasedli prvo mesto. Zmagali pa so Zahodni Nemci, povsem nepričakovano in nezasluzeno. Nezasluženo pravimo zato, ker so potem, ko so osvojili bleščede naslove, izgubili kar kopic mednarodnih srečanj, tako da smo se vselej z nasmehom spominjali čete Fritz Walterja in ji pripisovali svetovno prvenstvo je na papirju.

Pred štirinajstimi leti smo bili pred začetkom svetovnega prvenstva v Švici prepričani, da bodo favoriti Madžari zanesljivo zasedli prvo mesto. Zmagali pa so Zahodni Nemci, povsem nepričakovano in nezasluzeno. Nezasluženo pravimo zato, ker so potem, ko so osvojili bleščede naslove, izgubili kar kopic mednarodnih srečanj, tako da smo se vselej z nasmehom spominjali čete Fritz Walterja in ji pripisovali svetovno prvenstvo je na papirju.

Voliti. Španci so bili le v prvi polovici prvega polčasa tehnično boljši. Španci so bili le v prvi polovici prvega polčasa tehnično boljši.

STRELSTVO JE ZELO PRILJUBLJEN SPORT V DELOVNIH KOLEKTIVIH

zažvrgolela ptica. Daljave so spokojno počivale. Konj je hrzal, stresal grivo, obstal, dvignil rep in razkorajčil zadnje noge.

Triindvajseti maj. Dan je prelep, sonce močno in toplo. V Gornjem Gorovem dehtu po gozdnih vijolicah in polni, jedri pomeladi. Travniki se lesketajo, povsod čutiš rastje in brstje, debela so polna sokovja, popje poka, življenje se obnavlja v zemlji in listju, struji v višave in širjave, v objasne vrhove in daljave. Nabreklja zemlja izpareva obilje moči, močne pojone vonje. Sonce jo moti in meša, da sumi v stanju in zanosu.

Stevana je bilo povsod dovolj. Povelje je resneje jemal kakor drugi. Oči so mu gorele od nestrpnosti. Ljubil je tole svobodno, gibljivo nebo, tale svobodni košček svoje dogovine, razrit in z krivjo prepojen, po katerem se giblje in svobodno diha, ljubil je vse te zapuščene, od granat prebrane in raztrgane, toda svobodne in nezasužnjene njive in travnike, zlate in rodovitne v svoji divjini in zapuščeniosti, ljubil je dragi domači dim, ki se kljubovalno vije nad podrtimi in preluknjanimi strehami, se dviga z nezasužnjene pogorišče in ognjišč in se vzpenja kmečko trimasto in svojevlejo visoko, visoko, višje od

samega neba, ljuti simbol moči in nepremagljivosti tehle nepemisenih, tročivih ljudi, ki so že zdavnaj živeli tu, stradali in umirali in bodo tu ostali in umirali, padali in spet vstajali in umirali, tu, pod svojimi nizkim, svobodnim nebom, zdaj in vse čase in vsem in vsakomur naključ.

Celo brki so se mu bojevitost nasršili, kakor da rasto in kipe khrati z močjo, ki jo Stevan čuti in nosi v sebi in ki zahteva odduška. Sovražnika pričakuje in se vnaprej veseli spopada z njim.

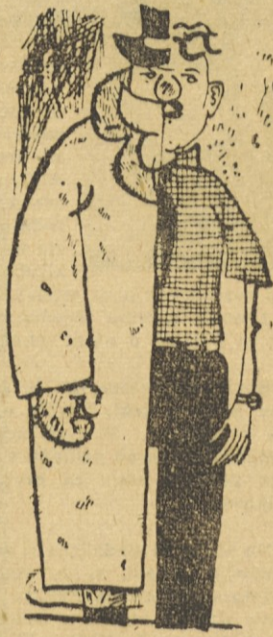
Kakšen vtis, tega Gjuro ni povedal, ampak da te reči niso v redu, se je videlo na njem. Zamisljen je bil in negotov. Polodne se je že bližalo, iz Ivana pa niso mogli iztisniti niti zrnca priznanja. Samo priznanje Gjuro ni bilo tako važno, vsaj ne poglavitno, — kajti to se je razumelo po sebi. Nekaj drugega ga je grizlo — namreč možnost, da razpolagajo Nemci s celo mrežo agentov v odredu, za katero mora Ivan gotovo vedeti. Morda jo celo on vodi. Ivanova aretacija v tem primeru ne bi dosti koristila, če bo še nadalje molčal, posledno molčal. Mreža bo delovala tudi brez njega, posledice ne bodo zato nič manjše, ofenziva pa je na pragu. In zaveza je bila še bolj nevspešna, ker Gjuro ni imel posebnih dokazil, ki bi ga čvrsto utrdila v tem prepričanju. To je le bolj sumil in slutil. Zato je gorel od nestrpnosti, kako se bo končalo današnje opazovanje osumljenec.

14x14 crossword puzzle grid with numbers 1-34 indicating starting positions for words.

Vodoravno: 1. požirek, 4. znamka, kolek, 13. vozač najbolj razširjenega vozila, 15. sprednji del glave, 16. del čevlja, 17. glas pri udarcu, 18. dve črki, ki se v nekaterih jezikih bereta kot ena, 19. pritok, 20. predlog, 21. predlog, 22. nevaren rudniški plin, ki čisto povzroči eksplozijo, 23. najbolj naduti Nemci, 24. tkanina za podlogo oblek in delovne halje, 25. zaščitnik domačega ognjišča pri starih Rimljanih, 26. zapor, 27. določeni deli, 28. pogostna končnica glagolov v 1. osebi ednine, 29. postava, stas, 30. majhnih dimenzij in dolžino, 31. deli besede, 32. rdečkaste barve kot neka kovina, 33. zrakoplovstvo, 34. skrajni deli polotokov.

log, 12. gradbeniki, 14. angleško vseučiliško mesto, 17. kapitalistična velepodjetniška družba, 18. ugovor, pritožba, 20. preveč osivel, 21. izdelovalec ograj, 23. glavno mesto evropske države, 24. poškodba, okvara, 28. judovski moško ime, 27. reka na Dolenjskem, 29. hudobija, 30. nedolotni zaimek, 31. kemični znak za cirkon, 32. pogojna oblika pomolnega glagola.

Meteorološka moda ...

... za pomlad 1958

RESITEV KRIZANKE ST. 13

Vodoravno: 1. kramp, 6. kongres, 13. ratar, 14. dvorane, 16. njema, 16. oa, 17. knin, 18. kockarde, 21. Aca, 22. bt, 24. NIN, 25. Una, 27. ak, 28. ras, 30. sovhozi, 33. črta, 35. NL, 36. torek, 39. karnisa, 41. Erato, 42. ostanek, 43. nikar.

ILJEVI GOLOBI

Hans Bender

Moj poročnik je bil zmerom lačen. Če le ni streljal, je že imel ved zobji kos kruha, kruha s klobaso, kruha z mastjo, kos mesa ali slanina.

Toda žena z otrokoma se nasmejala. In ko niso več dvomili na kaj mislim, so začeli vpiti kakor pobesneli.

Prigovarjal sem poročniku. Rekel sem, da bi morda lahko zahtevali Iljo kot pomožnega kuharja ali kot delavca pri kopanju položajev.

Tudi Ilja za bodečo žico je razumel, kaj se dogaja. Obrnil se je in odšel v poslopje.

Poročnik je sedel pri mizi in jedel golobe. Iljeve golobe. Se dober tucet jih je ležalo na pladnju.

Bil sem poročnikov stražar in sem mu moral golobe tudi peči. To sem delal čisto po svoje. Očistil sem jih, oskubil, jih de, v lonce, v katerem sem raztopil osminko surovega masla, pa dodal sol, poper in, če je bil v bližini kak vrt, šop narezanega peteršilja.

Tarzia je rekla: »Vzeti smeš vse, kar imamo, samo golobov ne. Golobi niso naši. Mojega brata Ilje so, ki se bojuje v Sevastopolu.«

Vendar tudi s tem nisem nič opravil. Ko sva se že nekaj časa razdraženo narekala, je poklical iz barake narednika. Ta naju je nagnal.

Cez nekaj časa je dejal: »Kako je mojim golobom?« »Dobro, zelo dobro,« je rekel Nikola.

Cez eno uro je prišel poročnik. Videlo se mu je, da je pil. Kadar je prišel iz oskrbovalnega skladišča, je bil zmerom tak.

ročniku? Pokazal sem družinici, da jo razumem. »Da, da, Iljevi golobi, jaz ne Iljevih golobov. Častnik! Razumete? Častnik jedel golobe!«

Jasno nebo, mrzle sence in plameniči sončni žarki. Na zahodu ves čas gorovje Jajla, kakor kočnjaki. Tudi Nikola se je peljal zraven, prosil je poročnika, da mu je dovolil. Bil je umit in počesan.

»Zdaj pa le, vidva,« naju je sprejel, »gremo!« »Kaj pa z njim?« sem vprašal.

»Zdaj se, da kupujeva zase in ne nudi dvojne cene!«

CE GRE NABAVLJAC NA TRG

Nič ni pomagalo. Sel sem na gumno, ki je bilo odprto, da bi se po lestvi povzpel na ostreže in od tam prišel do golobnjaka. Žena je opazila, kaj namenjam. Stekla je mimo mene, se postavila pred lestev in se z rokami od zadaj oprileta lestevnikov.

»Midva ostaneva tukaj,« mu je rekel, drugim pa: »Poiščite si kaj v bližini!«

»Ali greste k poveljniku?« sem vprašal. »Tebi se zdi vse tako preprosto,« je odvrnil in udaril po konjih.

»Razumem, častnik,« je rekel Nikola.

SIN BRIGADE

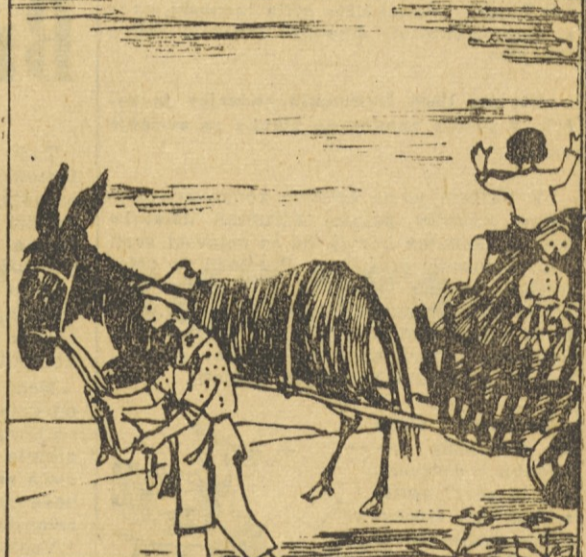
PIŠE-TONE SELISKAR RIŠE-MARIJANCA JEMEC

Gospodinja sva naša v kuhinji. Ko je došla, kaj hočeva, je odprla leva vrata v veži, odšla noter in začela pospravljati sobo. Sicer bi namreč midva ne bila mogla v sobo: na podu, na mizi, na omari, na obeh posteljah, po okenskih policah, povsod, kjer je bila kaka vodoravna ploskev, so ležali na belih kosih piatna posušeni rožni lističi, iz katerih naj bi iztisnili olje.

Te golobe sem ljubil in sovražil hkrati. Bili so last nekoga, ki je bil pravzaprav v enakem položaju kakor jaz. Bil je vojak, moral je zapustiti dom. Mati mu varuje golobe. Ne, nobenega bi ne mogel zaklati. Zdelo se mi je, da so golobi točasoma odkrili. Bili so predrzni, prešerni. Spuščali so se na dvorišče in mi sedeli pred nogami, prosili hrane in grulili.

Med njimi sta se znala dva ali trije med letom preobratiti. Bili so lepi, mladi golobi, golčarji, pavji in turški golobi, kakršnih nisem videl še nikoli.

Zvečer se je vrnil. Stekel je čez dvorišče v kuhinjo. Notri se je začelo veliko vpitje. Kmalu potem je prišla gospodinja v najino sobo, prvič odkar sva stanovala tam. Z veliko besedi in gibi je pripovedovala, da je Nikola v Baksiju videl Iljo!

»Stiri golobe, da.«

»Kajpada.«

»Naj bodo, recimo, štirje. Trije zame in eden zate.«

»Torej štiri golobe,« sem rekel.

91. Sneg je skopnel, sonce je bolj in bolj grelo in kmalu je bila trata pred kovačnico pokrita z rumenimi trobentami in zvoncei. Vsi štirje, pa tudi Srna, so bili na soncu. »Oh, zemlja pa bo ostala zaprta, ker ni ljudi, da bi jo zorali in posejali!« je vzdihnila babica. »A brez kruha ni življenja!«

93. In brž ko se je babica vrnila z otovrjeno mulo, ki je nosila seme za kruhek, so vsi štirje pričeli delati, da je bilo veselje. Mulo so vpregli v majhen vozček in tako so zvozili gnoj, ki ga je bilo v vasi dovolj, na njive. To so bile vesele vožnje! Tinek in Mojkica sta se vozila na gnoju, Martinček je vodil, babica pa se je veselila svojih vnukov.

Govoril sem za silo rusko. Poznal. Ker so bili golobi v golobnjaku, nisem mogel pokazati vendar besede da goloba nisem nanje, zato sem jih posnemal. To sem znal. Ze večkrat sem z uspehom posnemal živali, pri čistem praznovanju božiča, pri častniških večerih v kazini. Resda je bilo druge živali. ovce, koze ali opice, laže posnemati kakor ravno golobe. Pa vendar sem poskusil. Spustil sem se na počep, razkrcelil prste v kolešu podobni rep nad zadnjico, poklekaval po dvorišču in po golobje grulil.

Razumela je besede. Samo ni razumela, kako so bile mišljene. Padla je preden na pod, se jokalila in mu poljubljala skornje. Tarzia je prinesla Iljevo fotografijo. Bil je v mornarski uniformi, v belo-modrih srajci in čepici s trakom čnomorske mornarice. Imel je štrleče lica.

94. Mula, ki se je ob zgodnji pomladni paši spreminila v prekrasno žival, je vračala z vnuem, kar so ji bili otroci pozimi žrtvovali. In tako so mulo zapregli v zarjaveli plug. Da ne bi uhalo rezilo iz brazd, je visel na eni ročici Tinek, na drugi Mojkica. Martinček pa je vodil žival. Babica je z motiko drobila velike grude.

96. Pomlad je zagorela v tisočeri cvetovih. Pod napuščen kovačnice sta si pričeli dve lastovici graditi novo gnezdo. Oh, kako so ju otroci z veseljem gledali! »Glej ju, glej, sirotič! Tu sta se rodili, tu je naš potuljudi njuno gnezdece. Nista obupali! Tudi mi ne bomo! Ojej, tudi mi bomo spet vse to na novo postavili, in lepše in trdnješe!«

DOGODKIV SVETU OD TEDNA DO TEDNA

V Pragi so zunanji ministri CSR, Poljske in Vzhodne Nemčije na večdnevem posvetovanju obsodili atomsko oborožitev Zahodne Nemčije in se zavzeli za uresničitve načrta o brezatomski coni v Srednji Evropi.

Predsednik Tito je odgovoril na pismo sovjetske vlade Hruščeva, v katerem ga je le-ta obvestil o enostranski ustavitvi sovjetskih poskusov z atomskimi bombami. V svojem odgovoru je predsednik Tito poudaril velik pomen tega koraka za vse človeštvo in za ohranitev miru. Jugoslavija pozdravlja ta sklep in upa, da bodo tudi druge odgovorne vlade pravočasno ukrenile vse, da ti poskusi prenehajo.

Trije japonski znanstveniki so izdali te dni poročilo o rezultatih njihovega raziskovanja radioaktivnosti vode v Tihem oceanu po ameriških atomskih eksplozijah. Ugotovili so, da je morje okuženo z radioaktivnostjo v širokem krogu med Japonsko, Filipini in Havajskimi otoki.

Francoska vlada je po večdnevni razpravi na pritisniški Washingtoni pristala na predloge tunizijskega predsednika Burgibe za rešitev spora. Glavna sporna točka je bila zahteva Francije, naj se med Tunizijo in Alžirijo vzpostavi poseben pas pod mednarodnim nadzorstvom. Na to zahtevo Burgiba kljub anglo-ameriške mu posredovanju ni pristal. Francoska vlada je sklicala izredno zasedanje parlamenta, ki naj bi sklepal o njeni odločitvi.

Sovjetska delegacija, ki jo je vodil Hruščev, se je pretekli četrtek vrnila iz Madžarske v Moskvo. V vseh svojih govorih na Madžarskem in ob prihodu v Moskvo je Hruščev ponovil poziv za prekinitev atomskih poskusov.

Na Kubi se nadaljuje borba med uporniškim gibanjem, ki ga vodi Fidel Kastro, in četami diktatorja Batista. Težko je dobiti pravo sliko o stanju v deželi. Po nekaterih poročilih pripada Kastro liberalni stranki in odbija sedelovanje levčarjev. Le-ti pa ga obsojajo zaradi raznih terorističnih dejanj.

V Italiji se je pričela predvolilna kampanja. Vse politične stranke so vložile 330 kandidatnih list s 6059 kandidati.

V Rimu se je preteklo sredo sestala nacionalni svet KPI, da bi pretresal in sprejel volilni program partije za bližnje volitve, ki bodo 25. in 26. maja. Med najvažnejše točke programa spada zahteva, da se Italija vključi v brezatomsko cono. V notranji politiki pa partija zahteva nacionalizacijo proizvodnje električne energije, izvedbo agrarne reforme in reorganizacijo socialnega zavarovanja.

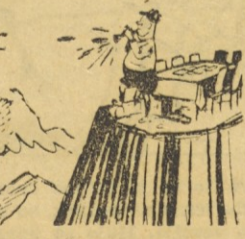
V ZDA se je število brezposelnih v mesecu marcu povečalo za 25.000. Po uradnih podatkih znaša sedaj število brezposelnih pet milijonov 198 tisoč, neuradni podatki pa računajo z nad šest milijoni brezposelnih.

Cangkajskova vlada je prekinita trgovske odnose z Japonsko, ker je le-ta pred nedavnim sklenila štiri trgovske sporazume z L.R. Kitajsko. Cangkajsk očita Japonski, da je s temi sporazumi dejansko priznala Novo Kitajsko.

Tri sto tisoč francoskih rudarjev je začelo v soboto enodnevno stavko za zvišanje mezd.

V Varšavi je na četrtem kongresu sindikatov sekretar poljske združene delavske partije Gomulka izjavil, da so delavski sveti dobro opravili prvi izpit. Predložil je ustanovitev novega telesa, ki bi se imenovalo konferenca delavskega samoupravljanja. Člani te stalne konference bi bili predstavniki delavskih svetov, upravnih odborov sindikatov in partijskih komitejev podjetij.

Sovjetska vlada je predložila zahtevno državam, naj bi se 17. aprila sestali v Moskvi veleposlaniki štirih velikih sil. Razpravljali naj bi o času in kraju ter o udeležencih sestanka zunanjih ministrov. Zahodne države so pristale na ta sovjetski predlog.

Indonezijske vladne čete so globoko prodrle na severni strani Sumatre. Izkrcale so se na otoku Celebesu. Pričakujejo, da bodo vladne čete kmalu dosegle odločilne zmage nad uporniki.

Ameriški odbor za »združeno jedrsko politiko« je zahteval od vlade, naj ustavi jedrske poskuse. Odbor je hkrati poudaril, da morajo ZDA začeti razprave s Sovjetsko zvezo o splošni ustavitvi jedrskih eksplozij.

V Parizu so se za zaprtimi vrati sestali vojni ministri držav članic Atlantskega pakta. Razpravljali so baje o višini prispevka vsake države za »skupno obrambo«.

V glavnem mestu mlade atriške države Gane se je začela konferenca neodvisnih afriških držav. Razpravljali so o skupnem sodelovanju in o razmerah v afriških državah.

Na izrednem kongresu KP Indije so sprejeli nov statut, ki namesto dosedanjega CK postavlja na čelo partije nov organ, Nacionalni svet. V resoluciji so poudarili potrebo po enotnosti vseh levih sil in sprejeli parlamentarno pot za osvoboditev oblasti.

Francoski parlament, ki ga je vlada sklicala na izredno zasedanje, je z večino glasov izrekel vladi nezaupnico. Tako je v Franciji po petih mesecih nastopila spet nova vladna kriza.

Dulles: »O, to pa ne velja...«

Molk v francoskih rudnikih

Francijo spet zajema vrtnice stavk in razrednih spopadov.

V soboto je deželo pretresla enotna splošna stavka 300.000 rudarjev v francoskih premovalnikih. Razen njih je stavkalo še 150.000 delavcev v rudnikih železa, pepelike in škrljencev. Nad 320.000 rudarjev ostalih panog metalurgije pa je solidarno za krajši čas pustilo delo in organiziralo protestna zborovanja.

Kakšne so zahteve stavkajočih? Sindikat rudarjev terjajo predvsem v skladu z naglim povečanjem življenjskih stroškov v zadnjem letu splošno povišanje plač in mezd za 15 odstotkov. Razen tega zahtevajo tudi revizijo sistema rudarskih pokojnin. Povsem nove pa so njihove zahteve — in te so zbudile splošno pozornost — da bi delavci morali biti soudeleženi pri delitvi dobička, ki bi nastal zaradi zvišanja delovne storilnosti, ter da bi morale biti obvezne investicije za izpopolnjevanje tehnične zaščite in varstva pri delu.

Uradni predstavniki so vse te zahteve do zdaj odklonili, češ da imajo »prednost izdatki za Alžirijo« in zato vlada ne razpolaga s proračunskimi sredstvi za zvišanje mezd in delitev dobička. Večina francoskih premovalnikov je namreč podržavljenih in je zato vlada neposredno odgovorna za njihovo upravljanje. Sobotna stavka je prav zato imela tudi poseben značaj. Delavci niso stavkali proti zasebnim kapitalistom, ampak proti državi, lastniku premovalnikov. In ker je vlada v odgovor na delavske zahteve navedla politične razloge: velikanske stroške za vojno v Alžiriji, je sama stavka, zasnovana na gospodarskih zahtevah, imela močan politični prizvok. So tisoči francoskih rudarjev s to izpovedali, da ne odobravajo vladnega upravljanja premovalnikov, hkrati pa so s stavko izglasovali tudi nezaupnico vladni politiki do Alžirije. Čeprav je to na videz drugotnega pomena, ima za fran-

cosko politično življenje vendarle prvenstven značaj.

Do stavke rudarjev je prišlo kmaj 12 dni po veliki enotni stavki poldrug milijona delavcev v železniškem in mestnem prometu

ter delavcev v podržavljenih javnih službah.

V sedanji stavki je spet prišla do izraza enotnost raznih sindikalnih organizacij, od Generalne konfederacije dela, ki združuje skoro

»Svareči prst« v Porurju

Cez noč, tik preden bi se morala začeti ena največjih stavk v povojni Nemčiji, so se končno le sporazumeli. 184.000 porurskih kovinarjev se je v sredo 9. aprila spet mirno napotilo k železarnam in jeklarnam. Popustili so delodajalcem in sindikatu. Oboji so sprejeli kompromis, ki mu je botroval socialdemokratski minister za delo deželne vlade.

Razlika je bila res neznatna, šlo je še samo za 1 pfening pri mezdah na uro. Sindikalno vodstvo se je premislilo in ni hotelo tvegati spravo tako majhne razlike tako velike stavke. Kajti stavka bi bila res izrednega pomena za vse zahodnonemško gospodarstvo. Prizadejala

bi 300 milijonov mark tedenske izgube in Zahodna Nemčija bi bila za ves čas trajanja stavke ob štiri petine proizvodnje železa in jekla. To ne bi moglo ostati brez posledic za ostalo nemško industrijo, ki je odvisna od te bazične veje gospodarstva. Prizadejati pa bi bili tudi porurski premovalniki, saj so tamkajšnje železarne in jeklarne glavni odjemalci njihovega premoga. V premovalniških skladiščih pa se je sprčo sedanjih znamenitih gospodarskega zastoja je nakopičila za nekaj milijonov mark premoga, ki ga ne morejo spraviti v promet. Zato so porurski rudarji s skrbjo gledali na morebitno stavko svojih tovarštev kovinarjev, čeprav so jo

Našim naročnikom sporočamo, da bo izšla naslednja številka 28. aprila. To bo že prvomajška izdaja in bo izšla v povečanem obsegu. Letos padejo namreč prazniki prav na četrtek in petek, ko list tiskamo, pa smo morali rok izdaje zato spremeniti.

Britanska vlada v škripcih

Tudi otoška država — Velika Britanija — se ne more izogniti naraščajočim stavkovnim gibanjem. Ne doli ji grozi nevarnost splošne stavke transportnih delavcev. V britanskih krogih opozarjajo na resnost položaja in celo predvidevajo, da bo vlada priložnega prisiljena razpisati predčasne splošne volitve.

Med transportnimi in prometnimi delavci že dalj časa tli nezadovoljstvo. Te dni pa ga je še podpalnila odločitev »arbitražnega sodišča za mezde, ki je zavrnilo njihove zahteve po povečanju mezd in zmanjšanju delovnega časa.

Voditelji železničarskih sindikatov se še niso odločili, kaj bodo

zdaj storili, toda, kot poročajo, je njihovo razpoloženje zelo ostro. Nekatera znamenja govoriijo, da se bodo odločili za splošno stavko 450 tisoč železničarjev na podržavljenih železnicah. Za vlado bo položaj toliko bolj neroden, ker se utegne primeriti, da se bo to zgodilo istočasno s stavko londonskih delavcev avtobusnih podjetij, ki je že predvidena za 5. maj.

Železničarski sindikati terjajo povišanje mezd za 10 odstotkov, sindikat strojevodjev in kurjačev pa razen tega zahteva še, da se zmanjša delovni teden od 44 na 40 delovnih ur.

Vlada pa se bo morala spoprijeti tudi z zahtevami drugih delavcev.

Štirje sindikati, ki zastopajo interese 100.000 pristaniških delavcev, so prav tako objavili zahtevo za povišanje mezd, ker so znatno poškodovali življenjski stroški.

Vsi ti nemiri v delavskih vrstah so že zdaj naglali vlado v škripcih. Čeprav je predsednik vlade Macmillan izjavil, da bo vlada vztrajala na oblasti vse do izteka roka, to je do leta 1960, bi morebitna podpora laburistične opozicije stavkovnim gibanjem lahko prisilila vlado, da se pojavi že letos pred volitvami. Vse to so sicer se ugibala, čeprav so glasne zahteve delavstva, podprte z otljivimi protesti že resničnost.

In kaj so ukrenile posamezne vlade glede splošne želje, da prenehajo z atomskimi poskusi? Ameriški državniki so bili prvi, ki so hoteli proglašati sovjetski ukrep za zvijačo in golo propagando. Potem so našli vrsto prigovorov. Češ, Rusi so končali z svojo serijo poskusov, zato so zdaj prenehali z njimi. Potem so se sklicevali na to, da prekinitev poskusov ni moč nadzorovati. To njihovo izkamenje je šlo tako daleč, da je Hruščev ironično pripomnil, da v Ameriki vsak teden menja politiko. Vse to je bilo kajpada le opravičilo pred

dve tretjini vseh sindikalno organiziranih delavcev, do katoliških sindikatov. Pridržili so se jim ponekod tudi voditelji socialistične sindikalne centrale »Force Ouvriere«, dasi socialistično vodstvo, ki deluje v francoski vladi, odločno zahteva od svojih sindikatov, naj ne podpirajo stavkovnih gibanj, naperjenih proti vladi.

Sobotna stavka je povzročila za 250 milijonov frankov škodo v deževah francoskemu gospodarstvu, medtem ko bi ugoditev rudarskim zahtevam veljala državni proračun skrajaj le poldrug milijardo frankov na leto. »Opomin« je bil močan in je napravil globok vtis. Če ne bodo hoteli ugoditi postavljenim zahtevam rudarjev pa bo v ponedeljek 21. aprila splošna stavka, ki bo trajala toliko časa, dokler ne bodo zadovoljili terjatev delavstva. Generalna konfederacija dela pa je hkrati pozvala vse sindikalne centrale, naj bi se dogovorili za pravo »splošne stavke« v vsem gospodarstvu, če vlada ne bi hotela ustreči zahtevam delavskega razreda po povečanju plač v skladu s skokom cen na trgu.

Vlada se bo tako znašla nedvomno spet v precepu. Vanj pa jo bo spravila lastna nesmiselna politika nadaljevanja alžirske vojne, ki ne more prinesiti niti miru v Severni Afriki, niti rešitve alžirskega problema, pač pa le vedno bolj peha Francijo v brezizhodno gospodarske in politične težave.

Spoznavajmo svet in domovino

Pod tem naslovom uvaja Radio-Televizija Ljubljana novo mladinsko javno oddajo, ki bo na sporedu vsakih 14 dni v Filharmonični dvorani v Ljubljani. V tej oddaji se bodo tekmovalne skupine in posamezniki med seboj pomerili v poznavanju najrazličnejših področij, katerih jih zanimajo; razvoj narave, družba in zmagovitih človekov polet pri odkrivanju nedognanih stvari.

Komaj dober mesec je minil, kar je RTV pripravila podobno javno oddajo mladim volivcem v Veliki uniojski dvorani. Zanimanje za tekmovanje je po tej javni oddaji takor naraslo, da ni dneva, da nas ne bi v pismu ali po telefonu prosili, naj jim pomagamo pri organiziranju podobnega tekmovanja. Tega so se lotile osnovne organizacije LMS, mladina, v podjetjih in šolah, celo otroški vrtec v Siški je že imel tekmovanje, kjer so cibicani in pionirji odgovarjali na najrazličnejša, njim primerna vprašanja. Prav ta razgibanost mladine in njena želja po tekmovanju, pa tudi pomanjkanje naših ljudi, da bi sami povsod vodili ta tekmovanja, so nas napotili, da smo uvrstili v naš spored tako mladinsko oddajo — in to že 3. maja 1958. Oddaja bo omogočala, da bo sodeloval širok krog mladih ljudi, skušali pa jo bomo pripraviti tako, da ne bo zanimiva le za mladino, ampak tudi za odrasle.

KAKO BO POTEKALO TEKMOVANJE?

Skupina ali posameznik se prijavi za eno izmed razpisanih tem, lahko pa se omeji na ožje področje v temi. Iz teme »Iz povojnega repertoarja ljubljanske opere« lahko skupina izbere samo vse italijanske ali pa francoske opere, ki so bile na sporedu po vojni v ljubljanski operi. Pred tekmovanjem mora skupina opraviti avdicijo na Radiu, šele potem sme javno tekmovaliti. Tekmovanje bo obsegalo tri dele, ki se med seboj razlikujejo po težavnostnih stopnjah. V prvem in drugem delu odgovarja skupina na troje vprašanj iz prijavljene teme, v tretjem — zadnjem delu pa le na dvojje vprašanj. Po vsakem vprašanju ima pravico do 30 sekundnega premisleka. Med eno oddajo tekmuje skupina le v prvi stopnji. Če dobro odgovori na vsa vprašanja, se povzpne do tekmovanja v drugi stopnji. S pravilnimi odgovori v tretji — zadnji stopnji si pridobi pravico do razpisane nagrade. Le-te bodo praktična darila, tehnični predmeti in aparati, izleti, potovanja, športni rekviziti in podobno.

Potne stroške bomo skupinam povrnili. Preizkušanje znanja na tem tekmovanju je namenjeno mladim ljudem, ki jim delo ali študij izbranih tem nista osnovno delo in poklic. Seveda pa ni rečeno, da bi se ne smeli pripraviti za druge teme.

MLADINKE, MLADINCI — PRIJAVLJAJTE SKUPINE!

Nova mladinska oddaja — nagradno tekmovanje je v prvi vrsti namenjeno mladim ljudem do 25. leta starosti. Tekmovalci se lahko sami odločijo, ali bodo tekmovali posamezno ali v skupini. Sami bodo ocenili, ali je bolje, da se med seboj dopolnjujejo v znanju prijavljene snovi, ali pa so prepričani, da sami dovolj znajo in lahko sami dobro odgovarjajo. Tekmovalne skupine lahko sestavijo politične in družbene organizacije, osnovne organizacije LMS, naselja, ustanove, podjetja, šole, skratka povsod, kjer mladina živi in dela.

Za prvo tekmovanje ki bo 3. maja 1958 ob 20. uri v Filharmonični dvorani v Ljubljani, naj se mladina prijavi do 20. aprila. Vnaprej pa naj se tekmovalci prijavljajo najkasneje mesec dni pred oddajo.

Mladinke in mladinci! Preizkušajte svoje znanje prek mikrofona, prijavljajte tekmovalne skupine! Veseli bomo, če nam tudi poveste svoje mnenje o razpisu tem, kaj si še želite in seveda — ko bodo oddaje stekle — če so vam všeč. R. T.

Pravijo, da je ameriški predsednik Eisenhower izrekel te dni na neki konferenci te-le značilne besede. Vladi so bolj nespametne kot njihovi narodi, in dodal, da bi večji del mednarodnih težav izginilo, če bi imeli narodi tesnejše medsebojne stike. Nekaj dni prej je na nekem protestnem zborovanju proti atomski oborožitvi v Angliji sicer dosti manj pomemben mož kot je Eisenhower, angleški pisatelj Philip Toynbee povedal v bistvu nekaj podobnega. Dejal je, da tisti, ki se ne bojijo vodikove bombe, ne kažejo s tem nadčloveškega poguma, pač pa neumnost, ki ni dostojna človeka. Nikogar ni, ki ne bi obojeva, to je tistega, kar je izjavil Eisenhower in tistega, kar je povedal angleški pisatelj, podpisal z obema rokama. Ni dvoma, da se vsi narodi sveta bojijo vodikove bombe. In to ne samo v primeru vojne, marveč prav tako v mirnem času, ko te bombe preizkušajo. Prav gotovo tudi drža, da bi izginile mnoge težave, ko bi se narodi med seboj bolje poznali in ko bi bilo med njimi več medsebojnega zaupanja. Se več, do marsikaterih teh težav sploh ne bi prišlo. Tudi bi bilo marsikaj drugače, če bi v nekaterih stvareh imelo ljudstvo toliko besede, kolikor jo imajo kratkovidni, da ne uporabimo Eisenhowerjevega izraza, politiki in vlade.

O tem priča prav nazorno sedanji položaj v svetu.

Vsi narodi sveta so pozdravili zadnji ukrep sovjetske vlade, da bo prenehala z nadaljnimi poskusi z atomskimi bombami. Tudi G-sti vlad in posameznih politikov se je pridružil javnemu mnenju. Japonska vlada je na primer čestitala sovjetski vladi k njeni odločitvi in pozvala zahodne sile, naj store isto. Ceylonski predsednik vlade

je ocenil sovjetski sklep kot »pravičen korak k mednarodnemu miru in razumevanju.«

Iz dneva v dan se širi po raznih deželah odpor proti atomskim poskusom in proti atomski oborožitvi sploh. Na Anglškem so organizirali protestna zborovanja in pohod proti vojaškemu atomskemu središču Aldermastonu. Udeleženci teh protestnih zborovanj so zahtevali od vlade, naj se pridruži Sovjetski zvezi v ustavitvi atomskih poskusov. V Ameriki so priredili podobne pohode z istim namenom. Najbolj znani

ameriškim ljudstvom in pred svetom za nadaljevanje poskusov. In res, kaj kmalu so izdali uradno poročilo o poskusih v bližnji prihodnosti. Oznanili so, da bodo v kratkem začeli izvajati pomladni in poletni načrt jedrskih eksplozij. Hkrati so proglašili velikansko, nad milijon kvadratnih km obsegaajo površino Tihega oceana za nevarno področje. Da bi nekako opravičili svojo namero, so začeli propagirati teorijo o tako imenovani »čisti« atomski bombi, ki ne pušča za seboj radioaktivnega prahu. Ciste bombe pa še nikjer ni in baje jo bodo izdelali šele po kakšnih petih letih. Torej se pet let poskusov? Popolnoma pravilno je dejal te dni belgijski zunanji minister,

at mski strokovnjaki v Ameriki in drugod po svetu so se pridružili protestom proti jedrskim poskusom. V Zahodni Nemčiji dela vladi razpoloženje ljudstva za ustavitve brezatomskega pasu v Srednji Evropi vse težje preglativce. Če pride do vojne, te ne bo nihče vprašal, ali si komunist, socialist ali krščanski demokrat, atomska bomba bo uničila vse po vrsti. S tem geslom je nemška mladina na nedavnem zborovanju v Vzhodni Nemčiji pozivala k enotnosti v boju proti atomski oborožitvi.

Tako je stališče narodov, za katere trdi Eisenhower, da so pametnejši od njihovih vlad.

Ko bi vse vlade sveta

at mski strokovnjaki v Ameriki in drugod po svetu so se pridružili protestom proti jedrskim poskusom. V Zahodni Nemčiji dela vladi razpoloženje ljudstva za ustavitve brezatomskega pasu v Srednji Evropi vse težje preglativce. Če pride do vojne, te ne bo nihče vprašal, ali si komunist, socialist ali krščanski demokrat, atomska bomba bo uničila vse po vrsti. S tem geslom je nemška mladina na nedavnem zborovanju v Vzhodni Nemčiji pozivala k enotnosti v boju proti atomski oborožitvi.

Tako je stališče narodov, za katere trdi Eisenhower, da so pametnejši od njihovih vlad.

ameriškim ljudstvom in pred svetom za nadaljevanje poskusov. In res, kaj kmalu so izdali uradno poročilo o poskusih v bližnji prihodnosti. Oznanili so, da bodo v kratkem začeli izvajati pomladni in poletni načrt jedrskih eksplozij. Hkrati so proglašili velikansko, nad milijon kvadratnih km obsegaajo površino Tihega oceana za nevarno področje. Da bi nekako opravičili svojo namero, so začeli propagirati teorijo o tako imenovani »čisti« atomski bombi, ki ne pušča za seboj radioaktivnega prahu. Ciste bombe pa še nikjer ni in baje jo bodo izdelali šele po kakšnih petih letih. Torej se pet let poskusov? Popolnoma pravilno je dejal te dni belgijski zunanji minister,

da bi Evropa želela, da bi manj govorili o »čistih« bombah. Če pride do atomske vojne, je dejal, bo to vsekakor umazana vojna in nihče ne bo pred njo varen.

OB PRAZNIKU DELA 1. MAJU, ČESTITAJO DELOVNI KOLEKTIVI:

NAŠI NOVI IZDELKI

»ECONOM« LONCI
SOKOVNIKI
ALU PEKAČI
LONCI ZA MLEKO
ETAŽNA POSODA
VLOŽKI ZA PRANJE
JEKLENKE ZA BUTAN PLIN

● ZAHTEVAJTE JIH PRI VAŠIH TRGOVCIH.
PRI NAKUPU ZAHTEVAJTE TUDI NAVODILA ZA
UPORABO IN PAŽITE NA NAŠ ZAŠČITNI ZNAKI

Tovarna emajlirane posode
CELJE

„COLOR“

TOVARNA BARV IN LAKOV

MEDVODE

Delovni kolektiv
Obrtnega podjetja »ZIDAR«
LJUBLJANA, Kotnikova 16
ČESTITA VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM
OB PRAZNIKU DELA

MURSKA

TOVARNA PERILA

**Predilnica
in tkalnica
Maribor**

MURSKA SOBOTA

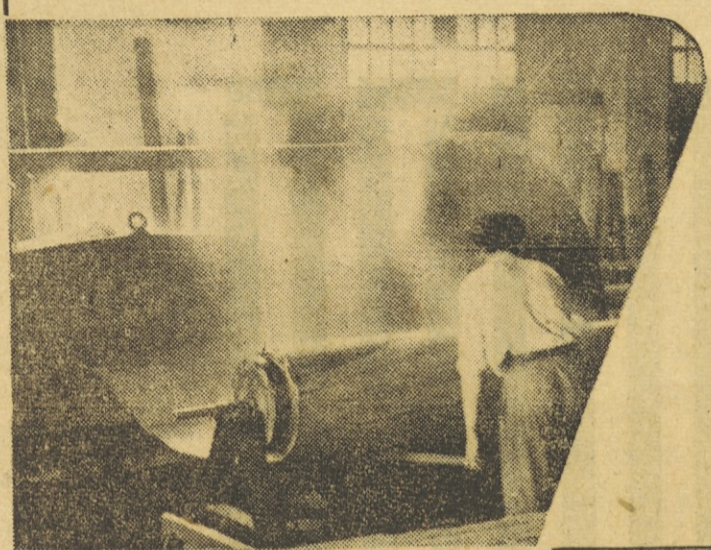

**Mariborska.....
tekstilna tovarna
Maribor**

OB PRAZNIKU DELA 1. MAJU, ČESTITAJO DELOVNI KOLEKTIVI:

„JAVOR“

TOVARNA VEZANIH PLOŠČ IN FURNIRJA

PIVKA
SLOVENIJA

OKRAJNI ZAVOD
ZA SOCIALNO
ZAVAROVANJE
CELJE

INDOS

INDUSTRIJA OBDELOVALNIH STROJEV
Ljubljana, Moste, Ob železnici

Telefon 30-274, 30-972

PROIZVAJAMO:
ELEKTRIČNE VRTALNE STROJE
EKSCENTRSKE IN HIDRAVLICNE STISKALNICE
DIESEL IN BATERIJSKE VILICARJE
STISKALNICE ZA STISKANJE ODPADKOV
HIDRAVLICNE BAGRE
PRIPOROČAMO SE ZA CENJENA NAROČILA.
DOBAVNI ROKI UGODNI, CENE KONKURENČNE.

GOZDNO GOSPODARSTVO - Ljubljana

Ob mednarodnem dnevu dela
čestita vsem delovnim kolektivom in jim želi še več uspehov
v nadaljnji izgradnji socializma!

OKRAJNI
LJUDSKI ODBOR
CELJE

SATURNUS

TOVARNA KOVINSKE EMBALAZE — LJUBLJANA

PROIZVAJA:

- Raznovrstno pločevinasto embalažo za prehransko, kemično in farmacevtsko industrijo
- Artikle široke potrošnje
- Dele za avtomobile in bicikle
- Elektrotoplotne aparate
- Litografirane plošče in eloksirane napisne ploščice

KOLEKTIV ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM K PRAZNIKU
1. MAJU!

OB PRAZNIKU DELA 1. MAJU, ČESTITAJO DELOVNI KOLEKTIVI:

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE GUMBOV KAMNIK ČESTITA
VSEM SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN VSEMU
DELOVNEMU LJUDSTVU NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE
K PRAZNIKU DELA!

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA

»ZICNICA«

LJUBLJANA, TRZASKA 49

čestita delovnim ljudem za praznik dela in se priporoča
za izdelavo vseh vrst žičnic za turizem in industrijo in
proizvodnjo kvalitetnih strojev za lesno obdelavo.

★

KAMNOSESKO PODJETJE

NARAVNI KAMEN, Ljubljana

čestita svojim odjemalcem in vsem delovnim ljudem
k delavskemu prazniku 1. maju!

Delovni kolektiv

★

»SORA«

TOVARNA SPECIALNIH MIZARSKIH IZDELKOV
MEDVODE

★

MLINSKO PODJETJE
Celje

★

»HRAST«

Podjetje za izdelavo finega pohištva
LJUBLJANA

★

»USNJENI IZDELKI«

LJUBLJANA
Celovška cesta 14

★

TOVARNA AVTOBUSNIH KAROSERIJ

»KAROSERIJA«

LJUBLJANA
KAMNIŠKA ULICA 25

★

»SILVAPRODUKT«

LJUBLJANA
Parmova 41

★

INDUSTRIJSKO PODJETJE

»VINOČETA«, Ljubljana, Viška cesta 60

Tovarna za kis in predelavo poljskih pridelkov je
največje domače podjetje te vrste. Vsako leto pre-
dela med drugim do 150 ton kumaric in 700 ton zelja,
kar odkupi prvenstveno od domačih proizvajalcev.
Zato tudi vi kupujte izdelke »VINOČETA«: kis za hrano
in konzerviranje, gorčico, kisle konzerve, juhan ter kon-
centrat za golaž in juhe!

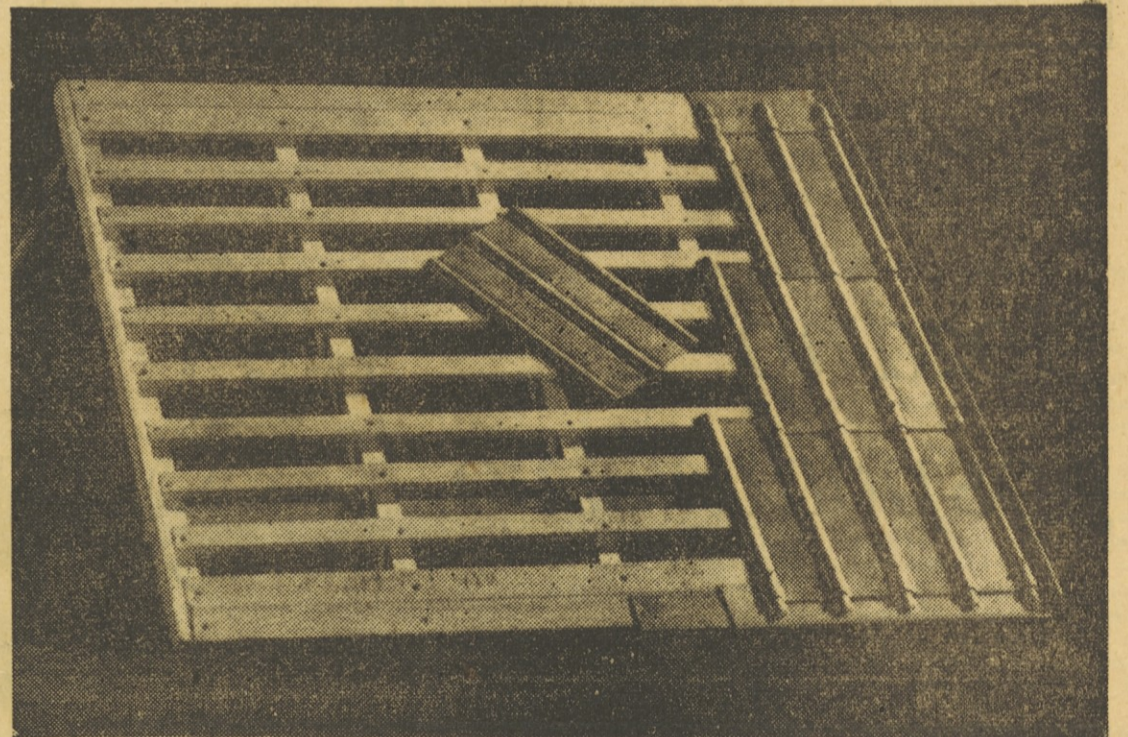
»Lesonit«

TOVARNA
LESOVINSKIH PLOŠČ
ILIRSKA BISTRICA

*Iskreno čestita in mnogo uspehov
vsem delovnim ljudem v izgradnji
socializma želi*

OKRAJNI SINDIKALNI SVET CELJE

NAJTRPEŽNEJŠE IN
ZATO NAJCENEJŠE
je strešno kritje
S CINKOVO
PLOČEVINO!

Projektanti in investitorji, zahtevajte brezplačna pojasnila!
TELEFONI: 2081, 2082, 2494, 2495

Cinkarna, Celje
METALURŠKO KEMIČNA INDUSTRIJA

Tekstilna tovarna

PREBOLD

MARIBORSKA LIVARNA

Maribor

TESARSKO PODJETJE
TESARSTVO
LJUBLJANA
Ižanska cesta 18

Ob priliki 1. maja — praznika delovnega ljudstva
čestita delovni kolektiv podjetja
vsem poslovnim prijateljem in ostalim tovarišem!

**KMETIJSKA ZADRUGA
RIBNICA NA DOLENJSKEM**

Želi svojim članom in poslovnim sodelavcem srečen
1. maj, praznik dela — in se še nadalje priporoča
k sodelovanju!

**OBČINSKI SINDIKALNI SVET
CELJE**

VSEM PODROČNIM KMETIJSKIM ZADRUGAM
IN ODJEMALCEM ČESTITA K PRAZNIKU DELA

KOLEKTIV
**GOSPODARSKE POSLOVNE ZVEZE
LJUBLJANA**

K MEDNARODNEMU PRAZNIKU
DELA ČESTITA KOLEKTIV

LIP

SLOVENSKE KONJICE
s svojimi obrati:
SLOVENSKE KONJICE, OPLOTNICA in
SLOVENSKA BISTRICA

»KURIVO«
CELJE

»ŽIMNICA«

tapetništvo in dekoracije,
Ljubljana, Tržaška c. 71
čestita vsem svojim odjemal-
cem k prazniku de-
lovnega ljudstva, 1. maju!

*Ob prazniku dela
čestitajo*

**OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI KOMITE LMS
OBČINSKI ODBOR ZB NOV
CELJE**

»TELA«
Tovarna električnih aparatov,
LJUBLJANA

čestita svojim odjemalcem k PRAZNIKU
1. MAJU! ● Proizvaja: releje za zaščito, daljin-
ska stikala, zračna do 100 A in oljna do 15 A s ter-
mično zaščito proti požaru, programska stikala vseh
vrst, aparate iz področja industrijske elektroteh-
nike, merilne in specialne transformatorje, signalne
naprave za elektro-gospodarstvo in industrijo.

REMONTNO PODJETJE — CERKNICA

čestita svojim odjemalcem, dobaviteljem in vsem
delovnim ljudem k prazniku 1. maju!
Izvršujemo vse gradbene usluge, izdelujemo pa
tudi kvalitetne cementne izdelke, kakor betonske
cevi, okna, montažne stopnice, balkonske ograje,
ploščice iz umetnega kamna ter terazzo tlak.

**MARIBORSKA PLINARNA
KOMUNALNO PODJETJE
MARIBOR**

„BORIS KIDRIČ“

DELAVNICA ŽELEZNIŠKIH VOZIL

MARIBOR

*Gozdno
gospodarstvo*

MARIBOR

*Tovarna
umetnih
brusov*

MARIBOR, Tržaška cesta 60

proizvaja umetne bruse vseh dimenzij in oblik z zaščitnim znakom:

INDUSTRIJA METALNIH POLIZDELKOV

SLOVENSKA
BISTRICA

